

STANICA
BIBLIOTHEKA KARDELJA
V CELJU

glasilo delavcev
sozd
revirski
energetski kombir
edvarda kardelja

Celje - skladišče

D-Per

539/1983

1119830997,8

OSREDNJA KNJ. CELJE

COBISS

avgust 1983

leto XIX

št. 8

srečno

Umrl

je

Miha

Marinko

*Miha Marinko,
narodni heroj
in veliki revolucionar
ter častni član
kolektiva SOZD REK EK*

V petek, 19. avgusta 1983, je v dopoldanskih urah umrl v Kliničnem centru v Ljubljani zaradi oslabelosti srca v 83. letu starosti častni član kolektiva našega kombinata, narodni heroj, junak socialističnega dela, vodilni partijski delavec in naš rojak Miha Marinko.

Imenovan je bil poseben republiški odbor za žalne slovesnosti v Sloveniji, v katerega so bili imenovani tudi predstavniki revirskih občin in našega kombinata, in to: Srečko Klenovšek, Vili Lukančič, Ivan Berger, Cveto Kolman ter Tone Alič, Franc Grešak, Franc Kovač, Franc Kralj, Franjo Krsnik, Brane Kušar, Henrik Pušnik, Franja Šprogar in drugi. V revirjih pa je bil imenovan prav tako revirski odbor za žalne svečanosti, ki ga je vodil Karl Vukovič, v njem pa sta sodelovala dva predstavnika našega kombinata. Preko tega odbora so bili k pripravam za izvedbo žalnih slovesnosti pritegnjeni tudi nekateri drugi sodelavci našega kombinata.

Po programu, ki ga je pripravil republiški odbor za žalne slovesnosti, je prispela v nedeljo 21. 8. žara s posmrtnimi ostanki pokojnega Miha Marinka v avlo Delavskega doma v Trbovljah. Pripeljali so jo ob 15. uri v spremstvu visokih oficirjev JLA, in republiške delegacije, ki so jo tvorili Janez Vipotnik, Marjan Orožen, Miloš Prosenc, Martin Mlinar in drugi. Pred Delavskim domom je žaro pričakala Delavska godba Trbovlje, predstavniki revirskih organizacij in uniformirani rudarji. Potem ko je bila žara položena na poseben oder, so bili položeni pred njo trije venci, in to venec vseh treh revirskih občin, venec SOZD REK Edvarda Kardelja, ki so ga položili tovariši Srečko Klenovšek, Vili Lukančič, Ivan Berger in Andrej Radej ter venec Strojne Tovarne Trbovlje. Sledila je poklonitev spominu pokojnega velikana naše revolucije pred žaro v avli Delavskega doma in vpisovanje v žalno knjigo. Najprvo so se od pokojnika poslovili predstavniki družbenopolitičnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacij in delovnih organizacij revirskih občin, nato pa se je pred žaro zvrstila več tisočglava množica občanov in mladine iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja.

Ob 18. uri so prenesli njegovih 20 odlikovanj na treh blazinah in žaro s pepelom pred vhod v Delavski dom. Tu so v programu sodelovali Delavska godba Trbovlje, pod vodstvom Mihe Gunzka, moški pevski zbor Zarja pod vodstvom Rika Majcna in mešani pevski zbor pod vodstvom Jožeta Skrinarja. Najprvo je spregovoril Henrik Pušnik, predsednik občinske skupščine Trbovlje v imenu občanov vseh treh revirskih občin in delovnih ljudi. V svojem govoru je dejal med drugim naslednje:

»... 1. junija, ob našem občinskem prazniku, smo ga z veseljem pozdravili ravno tu, pred Delavskim domom. Kot vedno ob vsakem delovnem razgovoru — obisku je tudi to pot na preprost, vendar vsebinsko bogat način dajal vrsto dragocenih nasvetov in vzpodbud z oceno, kaj je potrebno narediti ob gospodarskem in družbenem trenutku.

Tovariš Marinko je neposredno živel in spremljal naš celoten gospodarski in družbeni razvoj. Neposredno je bil globoko zainteresiran za celoten razvoj premogovništva v vseh treh dolinah, Strojne tovarne Trbovlje, Cementarne Trbovlje, RUDIS-a in IBT. V vse velike uspehe delovnih ljudi in občanov Trbovelj je tovariš Marinko vgradil svoje delo, delo človeka, ki je samoupravni sistem razumel kot najširšo in edino možnost za vsestranski razvoj posameznika in celotne socialistične družbe...«

Za njim je spregovoril Karel Vukovič v imenu Medobčinskega sveta ZKS in drugih družbenopolitičnih organizacij revirskih občin. Med drugim je dejal naslednje:

Tovarišu Miha Marinku zadnji srečno žalna seja delavskega sveta SOZD REK EK

V ponedeljek, 22. avgusta 1983, je bila ob 9,30 v sejni sobi upravne zgradbe SOZD REK EK v Trbovljah žalna seja delavskega sveta SOZD REK EK, na kateri so bili navzoči poleg delegatov tudi samoupravni in poslovodni organi ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij vseh združenih delovnih organizacij, tozdov in delovnih skupnosti. Žalna seja je bila namenjena počastitvi spomina pokojnega častnega člana kolektiva kombinata Miha Marinka. O njegovem življenju in delu je spregovoril predsednik delavskega sveta SOZD REK EK Vili Lukančič.

Dejal je naslednje:

Tovarišice in tovariši!

Danes smo se zbrali delegati delavskega sveta SOZD REK Edvarda Kardelja, poslovodni in družbenopolitični delavci vseh združenih delovnih organizacij kombinata na žalno sejo. Na tej seji bomo počastili spomin umrlega častnega člana kolektiva kombinata, narodnega heroja, junaka socialističnega dela, vodilnega partijskega delavca, častnega občana revirskih občin in rojaka — Miha Marinka.

Umrl je v petek 19. avgusta ob 9,57 v Kliničnem centru v Ljubljani v 83. letu starosti zaradi bolezni srca.

Prosim, da počastimo spomin na pokojnega rojaka z enominutnim molkom.

V razmeroma kratkem času smo izgubili iz naših vrst še en temeljni kamen naše revolucije — prvega komisarja slovenske

partizanske vojske, dolgoletnega člana Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije in Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, sekretarja centralnega komiteja KP in ZK Slovenije, predsednika ljudske skupščine LRS in predsednika vlade LRS, predsednika glavnega odbora SZDL Slovenije in člana sveta federacije. Izgubili pa smo tudi našega neločljivega in trdnega prijatelja, delavca — rudarja, humanista ter skromnega in srčno dobrega tovariša. Tudi tokrat velja spoznanje, da se ob smrti tako dragocenega tovariša, kot je bil pokojni Miha Marinko, šele zavemo, kaj smo pravzaprav izgubili s smrtjo in odhodom velikega revolucionarja iz naših vrst.

Izgubili smo namreč človeka, katerega življenje in delo sta neposredno vtakana v hude preizkušnje in zmagovite boje revirskega in slovenskega delavskega gibanja. Več kot pol stoletja je bil naš rojak Miha Marinko med najbolj dejavnimi in zvestimi borci za delavsko, proletarsko stvar in za pravičnejši svet za vse ljudi. Naj tudi na tem mestu povzamemo, da ga je njegova revolucionarna in humanistična delavska zavešt ter zvestoba slovenskemu narodu, pa tudi zasavskim revirjem, vedno znova vabila tja, kjer so bile najtežje in odločilne bitke za ekonomske in politične interese delavskega razreda ter za svobodo in lepšo prihodnost delavcev ter našega naroda nasploh.

MIHA MARINKO se je rodil kot nezakonski sin kmečke delavke 8. 9. 1900 v Trbovljah.

Že kmalu, leta 1909, se je družina preselila v Zagorje, kjer se je mati poročila z ekonomskim emigrantom iz Amerike. Že s trinajstimi leti je začel delati v steklarni, s petnajstimi v rudniški separaciji in nato v rudniku.

Svojo revolucionarno pot je začel po prvi svetovni vojni v rudniškem sindikatu Zvezi rudarjev Jugoslavije in v delavskih kulturno prosvetnih dru-

»... Pri tem je odkrito opozarjal na napake v delovanju partije in izgradnji naše socialistične družbe. Še več, predlagal je rešitve in organiziral ter vodil boj vseh naprednih sil na čelu s partijo za nove pridobitve naše samoupravne socialistične družbe.

Vse do svoje smrti je tovariš Miha Marinko ostal zvest svojim delavskim revirjem. Verjetno še dolgo časa ne bomo doumeli njegove pristne povezanosti z revirji. Pogosto je obiskoval naše kraje in ne samo to, ves čas je hotel vedeti ali v revirjih pravilno reagiramo na različne pojave v naši družbi, kakšno je mnenje rudarjev, revirskih delavcev, preprostih ljudi, kako čutimo težave, ki so se po vojni zgrnile na nas, kako jih rešujemo, ali z nejevoljo ali z zavestjo, da revolucija še traja in da tudi še ne bo tako hitro izbojevana.

Temu spremljanju življenja v revirjih se on ni nikoli odrekel. Takšen odnos je imel v letih, ko je opravljal najodgovornejše politične in državne naloge kot kasneje, ko je bil preprost upojenec.

Pri tem je značilno zanj, da ni nikoli dvomil v trezno presojo delavcev in rudarjev glede številnih pomembnih vprašanj, kakršna posebno veljajo za razvoj samoupravljanja.

Tu, v revirjih, je pogosto iskal odgovore, včasih celo za tista usodna vprašanja, ki jih je moral razreševati kot politični voditelj skupaj z drugimi sodelavci...»

Zarjani in Slavček so zabeli rudarsko pesem Budi, budi sirena... ter Mi smo pa od tam doma, kjer se sonce ne smeblja... , skupaj z godbo pa so zapeli skladbo: Postoj, kdor mimo greš. Na koncu pa je Delavska godba zaigrala skladbo In memoriam. V tem času je polkovnik Slavko Banovec ponesel žaro v avtofurgon. Tu so se na ploščadi pred Delavskim domom poslovili Sergej Kraigher, član predsedstva SFRJ, Lidija Šentjunc, članica sveta federacije, Janez Vipotnik, predsednik Zveze združenj borcev NOB Slovenije, Miha Ravnik, sekretar Centralnega komiteja ZKS, Miloš Prosenec, sekretar Republiške konference SZDL, Marjan Orožen, predsednik slovenskih sindikatov, Martin Mlinar, predsednik zbora združenega dela slovenske skupščine, predstavniki občin in družbeno-političnih organizacij vseh treh revirskih občin in nekateri drugi tovariši. Poslovili pa so se od njega tudi vsi trije otroci — Vera, Duša in Mišo. Ob zvokih siren so žaro s spremstvom odpeljali nazaj v Ljubljano ob 18,30.

Naj omenimo, da so ob katafalke v avli Delavskega doma, kjer je bila položena žara, organizirano potekale od 15. do 18. ure častne straže. Prva straža so bili uniformirani rudarji našega kombinata iz vseh treh revirskih dolin, kasneje so se zvrstili na častni straži še delavci Termoelektrarne, Rudarske gradbene dejavnosti in Industrijskih montažnih delavnic. Zadnjo častno stražo so imeli najtesnejši pokojnikov sodelavci in soborci. Poleg žare sta bili ves čas prižgani dve rudarski svetilki ob pokojnikovih fotografiji.

Truplo pokojnega Miha Marinka je bilo upel件eno v soboto 20. avgusta ob 19. uri na ljubljanskih Žalah. Slovo je bilo intimno, navzoči so bili le družinski člani, najvišji družbenopolitični predstavniki Slovenije in nekdanji soborci ter predstavniki revirjev. Ti so prenesli krsto s slovensko zastavo ob žalni koračnici v poslovilno vežo. Govorov tu ni bilo. V slovo je zapel Trboveljski oktet, in sicer narodno. Kje so tiste stezice ter ponarodelo špansko partizansko žalostinko Na oknu bled obrazek, glej.

V ponedeljek 22. avgusta so se štirje člani kolektiva kombinata kot uradna organizacija udeležili žalne seje v Skupščini SR Slovenije. Tu so bili navzoči Srečko Klenovšek, Vili Lukančič, Ivan Berger in Andrej Radej. Ob 12. uri pa so bili na prvi častni straži v prostorih Izvršnega sveta SRS uniformirani rudarji iz našega kombinata. Pogrebni svečanosti, ki so se pričele ob

17. uri pred Izvršnim svetom SR Slovenije so se udeležili tudi drugi rudarji našega kombinata iz Hrastnika, Trbovelj, Zagorja, Senovega, Kanižarice in Laškega. Trije rudarji so nosili zastave na čelu pogrebne spreveda, 20 rudarjev je nosilo žalne vence, ostali so bili razporejeni pred zgradbo Skupščine SR Slovenije. Vseh rudarjev je bilo navzočih v uniformah preko 120. Na pogrebni slovesnosti pa je sodelovalo iz Hrastnika, Trbovelj in Zagorja skupno 15 praporov raznih organizacij.

Žara s posmrtnimi ostanki našega častnega člana kolektiva in rojaka Mibe Marinka je bila položena v grobnico narodnih herojev v Ljubljani.

Že prvi dan, ko smo zvedeli za smrt tovariša Miha Marinka, smo poslali delavci SOZD REK Edvarda Kardelja na CK ZKS sožalno brzojavko.

Tovariša Marinka bomo ohranili občani revirskih občin ter delavci Revirskega energetskega kombinata Edvarda Kardelja v lepem in nepozabnem spominu. (tl)

Ob svoji 80-letnici se je tovariš Miha Marinko udeležil seje delavskega sveta SOZD REK EK, po seji pa se je fotografiral skupno z delegati in nekaterimi družbeno-političnimi delavci ter poslovnimi organi pred upravno zgradbo SOZD REK EK.

Foto: A. Bregant

štvihi. Z dvajsetimi leti je postal kopač in sodeloval v demonstracijah in solidarnostni stavki z železničarji aprila 1920. leta. Od februarja 1921 do januarja 1923. leta je služil vojaški rok v Zaječarju. Nato se je vrnil v Zagorje, kjer so se razmere močno spremenile. KP je v tem času prešla v ilegalo, poostiril se je teror. Miha se je takoj vključil v ilegalno delo in sodeloval v veliki rudarski stavki od julija do septembra 1923. Kot član revolucionarne mladinske organizacije je sodeloval v pripravah revirskega

proletariata na spopad z Orjuno. Po spopadu 1. junija je bil aretiran in mesec dni v preiskovalnem zaporu. Izgubil je delo in se odločil oditi na delo v Francijo. Novembra 1924. leta se je zaposlil v rudniku Le Vendin v Lensu, se včlanil v rudniški sindikat in se povezal z jugoslovansko sekcijo v Parizu. Postal je član KP Francije in zastopnik slovenskih emigrantov v sindikatu francoskih rudarjev.

Ko so se konec leta 1929 začele širiti vesti o začetku velike gospodarske krize, se je prija-

vil za odhod v SZ, kamor je odšel avgusta 1931. leta.

V Moskvi je bil sprejet na komunistično univerzo narodnih manjšin zahoda, a je že kmalu moral oditi na politično delo v domovino. Preko Avstrije se je marca 1933. vrnil v Zagorje, se legaliziral in nato odšel v Ljubljano na delo v Pokrajinski komite KPJ za Slovenijo. Konec leta 1933 je postal njegov sekretar. To je čas obnove Partije, ko se je le-ta ponovno organizirala in konsolidirala ter skušala poiskati pot od sektaških skupin do vpliva na široke narodne množice v okviru snovanja Ljudske fronte. Policija je Miha Marinka aretirala, ker pa mu niso mogli dokazati komunističnega delovanja so ga konec junija 1934. konfinirali v matično občino Trbovlje. Ker je bil pod stalnim policijskim nadzorom, ni mogel več opravljati nalog sekretarja PK. Po prihodu v Trbovlje se je nastanil v Prislanovi kašči (sedanjem Marinkovem hramu) in nadaljeval delo kot sekretar okrožnega komiteja KPJ za Revirje. Sodeloval je pri organiziranju takratnih bojov revirskega delavstva. Na IV. državni konferenci KPJ decembra 1934. je bil izvoljen v CK KPJ. Odhajal je na sestanke po Sloveniji in bil tudi član iniciativnega odbora in podpisnik proglasa za osnovanje Enotne delavske stranke. V teh letih so ga večkrat aretirali, okusil je tudi strahote zagrebških zaporov in beograjske Glavnjače.

Spomladi 1937. leta je Edvard Kardelj po vrnitvi v domovino poveril Mihi Marinku tehnično organizacijo ustanovnega kongresa KPS. Sodeloval je na ustanovnem kongresu KPS na Čebinah in bil izvoljen v CK KPS. Med partijsko akcijo za pomoč španski republikanski vladi se je v drugi polovici julija 1937. namenil v Španijo tudi Miha Marinko in povedel štiri revirske skojevce čez Avstrijo in Švico v Francijo. V Parizu se je sestal z Edvardom Kardeljem. Ker je CK KPJ sodil, da se mora Ma-

rinko vrniti na politično delo v revirje, se je vrnil v Trbovlje. Ves čas bivanja v Trbovljah se je kot brezposeln preživil s težakimi priložnostnimi deli.

Ko je generalni sekretar Josip Broz marca 1939. v Bohinjski Bistrici sestavil nov CK KPJ, je vanj vključil tudi Miha, ki je nato tudi predsedoval državnemu posvetovanju KPJ v Tacnu pod Šmarno goro od 9. do 12. 6. 1939. in nato partijsko posvetovanje slovenskih komunistov na Vrheh teden kasneje.

Konec leta 1939 je kot sekretar okrožnega komiteja vodil rudarsko stavko v Revirjih, nakar je prešel v ilegalo. Po nalogu Partije je odšel v Zagreb, kjer je pomagal CK KPJ Hrvaške pri uresničevanju takratnih nalog ter nato v Bosno.

Kot ilegalec se je vrnil v Slovenijo in skupaj s Tonetom Tomšičem urejal Novo ljudsko pravico, ki so jo ilegalno tiskali v Dobrunjah.

Ob napadu fašističnih sil se je javil kot tudi vsi vodilni komunisti v jugoslovansko vojsko. Po zlomu stare jugoslovanske vojske se je v okupirani Ljubljani takoj vključil v priprave na oboroženo vstajo in v začetku maja potoval v Zagreb na sejo politbiroja CK KPJ, na kateri je Tito analiziral politični položaj in načrtoval naloge političnih organizacij.

Na konferenci v Ivančičevi hiši v Ljubljani, 1. in 2. junija, je imel referat o vzgoji partijskih kadrov, jedru oborožene vstaje, 22. junija ob napadu Nemčije na SZ pa je sodeloval na seji politbiroja, na kateri so ugotovili da so nastali realni pogoji za oboroženo vstajo. Ustanovili so glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet in Marinko je sredi julija za Borisa Kidričem postal njegov komisar. Odšel je na Štajersko, se šestal s člani PK KPS za severno Slovenijo, in se dogovoril o pripravi okrepljenih partizanskih akcij. Po vrnitvi je skupaj z Lukom Leskoškom odšel na posvetovanje partizanskih poveljnikov v Stolice

Tovariš Miha Marinko je 10. septembra 1970 govoril na slavnostnem zasedanju osrednjega delavskega sveta Zasavskih premogovnikov v predavalnici Delavskega doma Trbovlje potem, ko mu je bila podeljena listina o častnem članstvu našega kolektiva.

Foto: Trbovlje

pri Krupnju, kjer sta poročala o položaju v Sloveniji.

Po vrnitvi v Ljubljano je nadaljeval delo kot komisar glavnega poveljstva vse do aretacije 9. decembra 1941. Na sodnem procesu so ga obsodili na 30 let težke ječe in odvedli v Italijo v zapor Castel Franco v pokrajini Modena. Iz zapore je bil po akciji CK KPS s pomočjo aktivistke OF izpuščen marca 1944. Preko Trsta in Mašuna se je vrnil na Kočevski Rog, takratni sedež vojaškega in političnega vodstva NOB na Slovenskem. Kot člana CK KPJ in CK KPS so ga junija 1944. kooptirali v SNOS in Vrhovni plenum OF. Odšel je na Primorsko kjer je sodeloval pri organizaciji NOB na tem področju ter kasneje kot član Izvršnega odbora OF vzdrževal zveze med KPJ in KP Italije. V začetku decembra 1944. se je vrnil na Kočevski Rog, nato odšel preko Barija v Beograd in Makedonijo, kjer je pomagal PK KPJ za Makedonijo pri mobilizaciji sil za dokončno osvoboditev.

Po zmagi nad nacizmom je politbiro CK KPJ Marinka pozval v Beograd, a že leta 1946 je prevzel za Borisa Kidri-

čem funkcijo predsednika vlade LR Slovenije, sekretarja IO OF, oz. SZDL in sekretarja CK KPS. Kot najodgovornejši predstavnik teh organov je deloval dve desetletji ter sodeloval pri razreševanju problemov naše povojne izgradnje, kot so uveljavljanje delavskega samoupravljanja, razvoj gospodarstva in pri mednarodnem uveljavljanju Jugoslavije, preko spora z informburojem do afirmiranja Jugoslavije v mednarodnem delavskem gibanju in gibanju neuvrščenih.

Od leta 1953 do 1962 je predsedoval skupščini SRS, od 1963. je član Sveta federacije. Bil je član politbiroja CK KPJ in član predsedstva CK KPJ, delegat kongresov in zvezni poslanec. Miha Marinko je za svoje revolucionarno in uspešno delovanje prejel številna priznanja. Proglašen je za narodnega heroja, odlikovan z redom junaka socialističnega dela in drugimi odlikovanji.

Miha Marinko je v vodilnega političnega delavca zrasel neposredno iz revolucionarnega delavskega gibanja. V njem se je kalil, se politično izobraževal in vztrajno gradil našo socialistično, samoupravno družbo.

Poleg izredne marljivosti, predanosti partiji in delavskemu gibanju sta ga odlikovala izjemna človeška toplina skromnost, sposobnost za pronicljive ocene in tvorne rešitve. Iz njegovega dela in ravnanja je očitno, da nikoli ni pozabil težke mladosti, Revirjev in razmer v katerih so živeli in se borili delavci. Po vseh svojih močeh jih je želel spremeniti, da bi tudi drugi delavci lahko živeli bolj srečno, svobodno, pravično in ustvarjalno.

V septembru leta 1970 je tovariš Miha Marinko praznoval svoj 70-letni življenjski jubilej. Takratno priložnost so želeli občani revirskih občin posebej izkoristiti in se jubilaru primerno oddolžiti za njegova več desetletna prizadevanja za izboljšanje življenjskih pogojev občanov, posebno pa še rudarjev. Na predlog družbenopolitičnih organizacij je osrednji delavski svet takratnih Zasavskih premogovnikov na svoji seji 3. septembra 1970 imenoval tovariša Miha Marinka za prvega častnega člana kolektiva in to kot človeka, ki je posebno zaslužen za razvoj zasavskega premogovništva in zasavskih revirjev nasploh. Zgodovina naših revirskih krajev je bila zadnjih 50 let namreč neločljivo povezana z dejavnostjo tovariša Miha Marinka. Že v svoji zgodnji mladosti je delal med rudarji in njegovi tesni stiki z nami niso nikoli prenehali.

Tovarišu Marinku je bila izročena listina o častnem članstvu hkrati z rudarsko uniformo, rudarsko palico in rudarsko švetilko. Na slavnostnem zasedanju osrednjega delavskega sveta Zasavskih premogovnikov dne 10. septembra 1970. v Delavskem domu ob navzočnosti članov delavskega sveta, vodilnih družbenopolitičnih delavcev Slovenije in revirskih občin ter drugih gostov.

Po prebrani utemeljitvi je jubilaru izročil listino o imenovanju za častnega člana kolektiva predsednik delavskega sveta Anton Prosenc.

Tovariš Marinko se je za podeljeno priznanje toplo zahvalil. Poudaril je, da je v Revirjih zrastel, se kalil in izoblikoval za revolucionarno delo. Rudarji so bili vedno dostojni nosilci deleža pri izgradnji socialistične družbe. Želel je vsem članom kolektiva, da z uspehi nadaljujejo modernizacijo premogovnikov in skrbijo za družbeni standard vseh zaposlenih. Izrazil je svojo pripravljenost za nadaljnje sodelovanje v revirjih. Po končani seji si je z ostalimi gosti ogledal novozgrajeno težko-tekočinsko separacijo premoga v Trbovljah.

Isti dan ga je sprejela za svojega častnega občana občina Hrastnik, mladinski pevski zbor Vesna iz Zagorja pa za častnega predsednika.

Vsem je v dobrem spominu njegov obisk v našem kombinate. Ob svojem 80-letnem jubileju se je udeležil slavnostne seje delavskega sveta kombinata v rudarski uniformi. V govoru je obudil spomin na svoje več desetletno revolucionarno delo med revirskimi, slovenskimi in jugoslovanskimi delavci in s ponosom ugotovil, da je bila revolucija uspešno izbojevana in da se je dodobra utrdil samoupravni socialistični sistem. Apeliral je, da naj nikar ne pozabimo prehojene poti in da je treba nekatere zgodovinske pojave iz naše bližnje preteklosti dodobra osvetliti, da ne bodo v izkrivljeni obliki zapisani zgodovini.

Tovariša Miha Marinka bomo ohranili delavci našega kombinata v trajnem in nepozabnem spominu tako kot častnega člana kolektiva, kakor tudi kot borca novega samoupravnega socialističnega reda in nove Jugoslavije.

V nedeljo 21. avgusta popoldan, smo še člani kolektiva in občani dostojno poslovali od njega v Delavskem domu, večje zastopstvo pa se je udeležilo njegovega pogreba v Ljubljani.

Slava in čast njegovemu spominu!

Poslednje slovo od Mihe Marinka

V ponedeljek, 22. avgusta ob 17. uri so se pričele pogrebne svečanosti iz prostorov Izvršnega sveta. Še pred tem je bila ob 12. uri žalna seja v Skupščini SR Slovenije, katere so se udeležili tudi štirje predstavniki našega kombinata. Prvo častno stražo pa so imeli rudarji v uniformah našega kombinata. Poleg tega so bile častne straže tudi iz drugih organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti ter družbeno-političnih organizacij. V mimohodu pa se je ob žari zvrstilo veliko število ljudi, soborcev, prijateljev, znancev, delavcev številnih delovnih organizacij in drugih.

Pogrebni sprevod so vodili trije naši uniformirani rudarji s slovensko, državno in partijsko zastavo. Povorka se je ustavila na Trgu revolucije, kjer so se od pokojnega Mihe Marinka poslovili predsednik MK ZKS Ljubljana Jože Smole, v imenu jugoslovanskih komunistov je govoril Dušan Dragosavac, član Predsedstva CK ZKJ, nazadnje pa Andrej Marinc, predsednik CK ZKS, v imenu Slovenije.

V pogrebnih slovesnostih so sodelovali tudi drugi naši rudarji v uniformah in to pri nošenju žalnih vencev, večina pa

je bila razporejena pred skupščino SR Slovenije oziroma na Trgu revolucije. V dežju so nato položili žaro s pepelom Mihe Marinka v grobnico herojev. Tu so odjeknile tri salve ki so jih izstrelili vojaki kot zadnji častni pozdrav, zatulile so sirene in vojaška godba je zaigrala Leninovo Posmrtno ko-račnico.

Grobnica z žaro je bila ob častni straži odprta do 21. ure. Do takrat pa so se v mimohodu mnogi občani poklonili spomenu na Miha Marinka.

Revirji, posebno pa še delavci našega kombinata smo se doštostno, častno in v velikem številu poklonili spomenu našega prvega častnega člana kolektiva, bodiši na žalnih svečanostih v Trbovljah, kakor tudi na žalnih svečanostih v Ljubljani. (t. l.)

Tekst: Fanika Okič

Glasba: Jože Skrinar, 1980

MIHA MARINKO — 80 LET

Ko osemdeset let praznuješ tu med nami,
ponosno se na svojo pot ozri
in jo prebrodi zopet skupaj z nami
ki dediči smo časa, ki živi.

Ozri se okrog sebe in prišluhni
utripu dela dandanašnjih dni.
Poglej v ta naša vedra lica,
poglej v te naše radostne oči.

Ozri se po revirjih, po vsej domovini,
ki utripa v ritmu bratskih src in rok!
Poglej tovarne, ceste, vrtce, šole,
mladosti vrisk in smeh otrok.

Glej, to je tisti lepši svet,
ki vanj položil svoje si življenje,
glej, tu je Tvojih osemdeset let!

Poslovanje REK EK v I. polletju

Uresničevanje proizvodnih planov je potekalo v I. polletju ugodno, saj je dosežena proizvodnja premoga z indeksom 100,3 %, v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta pa z indeksom 100,8 %. Posamezni premogovniki pa so dosegli sledeče planske obveznosti:

— Zasavski premogovniki	98,2
— Rudnik premoga Senovo	99,3
— Rudnik premoga Kanižarica	131,4
— Rudnik premoga Laško	103,3

Proizvodnja električne energije je bila dosežena z indeksom 84,8 % v primerjavi s planom, v primerjavi s preteklim letom pa je bila na indeksu 121,6 %. Ker DO IMD in DO RGD ne izkazuje posebej doseganja fizičnega plana, bo njun uspeh prikazan v nadaljevanju pri ugotavljanju poslovnega uspeha. DO TET je dosegla komaj 78 % celotnega

prihodka, kar je posledica neodobrenih cen električne energije. Porabljena sredstva pa so na indeksu 106 predvsem zaradi 10 % večje obračunane amortizacije, kot je bila planirana. Tako neugodna gibanja v prihodku in porabljenih sredstvih so povzročila, da je dosežen dohodek samo 58 % planiranega za I. polletje.

Masa OD je bila izplačana v višini 98 % planirane. Poslovanje v I. polletju je DO TET zaključila z izgubo v višini 72 mio. din poleg tega, da ni oblikovala nobenih skladov.

DO ZPT je dosegla celotni prihodek v višini 76 % planiranega, kar je posledica neodobrenih cen električne energije in premoga. Stroške poslovanja so bolj uspešno obvladovali, saj izkazuje nivo porabljenih sredstev 90 %.

Dohodek je zaradi majhnega prihodka dosežen komaj v višini 56 % planiranega. Masa OD je bila izpla-

čana v višini 96 % planirane. DO je zaključila poslovanje z izgubo v višini 366 mio. din. Pri tem pa je oblikovala v povprečju le 20 % planiranih skladov.

Rudnik premoga Senovo je dosegel celotni dohodek v višini 96 %, kar je posledica nedoseganja cen električne energije in komercialnega premoga.

Relativno visok nivo prihodka je namreč dosežen z dejavnostmi, ki niso povezane s prodajo premoga. Porabljena sredstva so na indeksu 108 %, tako da je dohodek dosežen samo s 86 %. Masa OD je bila izplačana 94 % v primerjavi s planom. DO je poslovala z motnjami, saj ni oblikovala zadostnih skladov, ni pa imela izgube.

Rudnik premoga Kanižarica je dosegel celotni prihodek 106 % v primerjavi s planom, kar je posledica na eni strani nadplanske proizvodnje, na drugi strani pa neodobrenih cen električne energije in premoga. Nadplanska proizvodnja bi morala dati večji prihodek. Porabljena sredstva so na indeksu

Leopold Hočevar — Hoči: Industrijska pokrajina — Separacija premoga in termoelektrarna Trbovlje, originalni linorez.

136 %, dohodek pa je dosežen 94 % v primerjavi s planom. Tudi masa OD je bila izplačana 94 %. Rudnik ni imel izgube, vendar tudi ni oblikoval vseh skladov v planirani višini.

DO Rudnik premoga Laško je dosegel celotni prihodek z indeksom 88 % v primerjavi s planom, kar je posledica predvsem neodobrenih cen električne energije in premoga. Porabljena sredstva so na indeksu 86 %, doseženi dohodek na indeksu 90 %. Masa OD je izplačana v višini 98 %. V primerjavi s planom DO ni zaključila I. polletja z izgubo, je

pa v motnjah, saj ni oblikovala nobenih skladov.

DO Rudarsko gradbena dejavnost je dosegla 92 % celotnega prihodka, porabljena sredstva so na indeksu 94 %, dohodek pa na 90 %. Masa OD je bila izplačana na indeksu 102 %. DO je oblikovala komaj 1/2 planiranih skladov, zato lahko ocenimo, da je poslovala z motnjami.

DO Industrijsko montažne delavnice so dosegle 124 % planiranega prihodka, porabljena sredstva so na indeksu 134 %, in to predvsem zaradi povečane porabe osnovnega izdelavnega materiala, ki je na in-

deksu 138 %. Dohodek je na indeksu 118 %, izplačana masa OD pa na 108 %. DO je oblikovala več skladov, kot je bilo planirano, zato lahko ocenimo, da je njeno poslovanje ugodno.

DS ASO je dosegla komaj 80 % prihodka iz svobodne menjave dela. Porabljena sredstva so na indeksu 64 %, kar je posledica varčevalnih ukrepov. Dohodek je dosežen 90 %. Masa OD pa je izplačana samo 88 % v primerjavi s planom.

DS TSO je dosegla 94,5 % prihodek iz svobodne menjave dela in tudi pri porabljenih sredstvih se je obnašala varčno, saj so doseženi s 74 %. Masa OD je izplačana samo 78 % v primerjavi s planom.

Vse delovne organizacije REK - EK skupaj so dosegle 82 % načrtovanega prihodka. Porabljena sredstva so na višini 94 %, dohodek pa 68 % planiranega. Masa OD je izplačana 96 % v primerjavi s planirano. REK ima skupno 438 mio. din izgub in izpad skladov v višini 201 mio. din.

V I. polletju je združevalo delo v REK - EK skupno 6.035 delavcev, od tega v DO ZPT 3.151, v DO RPS 451, v DO RP Kanižarica 420, v DO RP Laško 199, v DO TET 483, v DO RGD 1.064, v DO IMD 162 in v DS ASO 48 ter DS TSO 57.

V primerjavi s planom je zaposlenost 5 % manjša, saj je plan predvideval 6.362 zaposlenih. 200 delavcev iz TOZD RIG dela na začasnem delu v tujini.

Odsotnost z dela je bila v REK - EK v povprečju 20,8 %, kar pomeni, da je v povprečju vsak peti delavec odsoten zaradi bolezni, dopusta ali neopravičeno. Največja odsotnost je v TOZD Premogovnik Hrastnik, in to 3 %, v TOZD Premogovnik Ojstro 26,5 % in TOZD Premogovnik Trbovlje 25,4 %. Tudi TOZD RIG ima 27,6 % odsotnost.

V vseh delovnih urah REK EK je v povprečju 7,8 % nadur, kar je za 16 % manj kot v enakem obdobju preteklega leta, ko jih je bilo 9,3 %.

Janko Koritnik

Proizvodnja premoga

V I. POLLETJU 1983

V RUDNIKU KANIŽARICA

Rudarji rudnika Kanižarica so v I. polletju uspešno rudarili, saj so presegli načrtovano količino proizvodnje premoga za 8,2 %.

Proizvodnja po posameznih mesecih je bila v primerjavi s planom dosežena takole:

Razdobje	Plan v tonah	Proizvodnja ton	Izvršitev plana
Januar	10.400	11.200	107,7 %
Februar	10.200	12.500	122,5 %
Marec	10.900	12.700	116,5 %
April	9.500	10.350	108,9 %
Maj	9.100	8.700	95,6 %
Junij	9.900	9.450	95,5 %
I. polletje 83	60.000	64.900	108,2 %
I. polletje 82	59.400	49.400	83,2 %
Indeks 83 : 82	101,0	131,4	130,1

Dosežena proizvodnja v I. polletju 1983 je za 4.900 ton ali za 8,2 % večja od planirane, v primerjavi s proizvodnjo v letu 1982 pa je višja za 15.500 ton ali za 31,4 %.

Tudi storilnost, merjena v tonah na opravljeni delavnik (8 ur), je bila sorazmerno ugodna, kar je razvidno iz naslednje tabele:

Obdobje	Priprava	Odkop	Jama	Rudnik
Leto 1982	457	7,10	2,02	1,25
Leto 1983	—	7,77	2,34	1,48
Januar	—	7,43	2,61	1,64
Februar	3,32	7,94	2,59	1,60
Marec	10,70	7,02	2,39	1,47
April	6,73	6,89	2,18	1,33
Maj	2,11	7,40	2,32	1,42
Junij	3,11	7,43	2,41	1,50
I. polletje	5,18	7,80	2,21	1,35
Plan 1983	4,60			

Storilnost pri vseh vrstah je večja, kot je bila v letu 1982.

V primerjavi s planom je odkopna storilnost za 4,7 % nižja, višja pa je jamska za 9 % in rudniška za 11,1 %.

Premog smo pridobivali iz dveh širokočelnih odkopov in ene priprave. V pretežni meri smo odkopavali IV. premoški sloj, delno pa tudi v III. sloju.

Navedeno proizvodnjo smo dosegli v glavnem v rednih delovnih dneh, manjši del pa tudi ob dela prostih dneh.

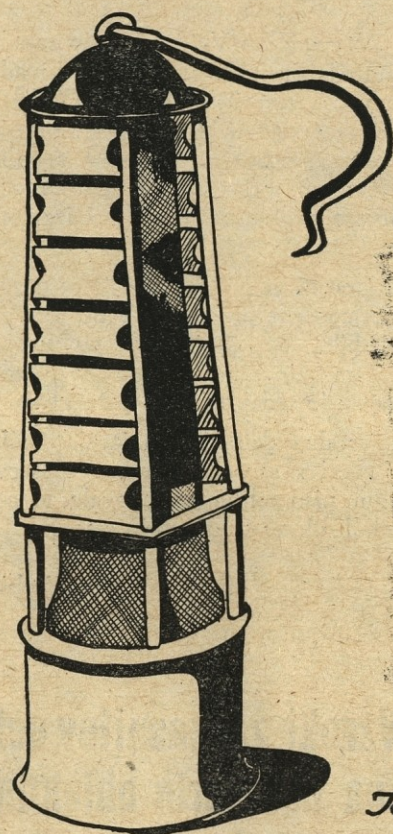
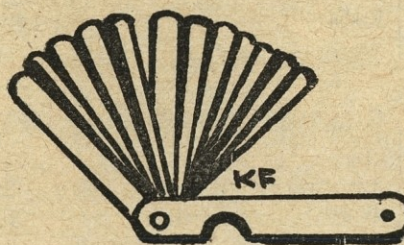
V navedenem obdobju so se pri proizvodnji premoga pojavljale razne težave, kot so: močna ojalovitev IV. premoškega sloja, odkopavanje III. sloja med starimi deli, pomanjkanje ljudi, zlasti v poletnih mesecih, zastoji na transportni mehani-

zaciji, pomanjkanje rezervnih delov itd.

S prizadevanjem članov kolektiva smo navedene probleme sproti reševali.

Stanje odkopnih delovišč nam tudi v II. polletju zagotavlja možnost za doseg planske proizvodnje.

B. V.

Ena izmed številnih vrst jamskih svetilk.

Jama Kotredež

NADALJEVANJE SANACIJE

Po planogramu izvajanja sanacijskih del v jami Kotredež nadaljujemo s čiščenjem zalitih objektov. Kot smo omenili že v prejšnjih številkah glasila Srečno, izvajajo to delo v večini delavci Geološkega zavoda iz Ljubljane, TOZD Rudarska dela. Tako trenutno zelo dobro napredujejo z izdelavo nove smeri vpadnika v V-75, ki bo zadel prekop na 7. obzorju in s tem vzpostavil povezavo z vpadnikom V-77. Trenutno so izdelali že 69 metrov, potrebno pa je izdelati še okrog 35 metrov vpadnika do prekopa na 7. obzorju.

Prav tako napredujejo očiščevalna dela in pretesarbo v vpadniku V-77, v katerem izvajajo ta dela delavci iz jame Kotredež. Že očiščene vpadnika je 50 metrov, očistiti pa je potrebno še 55 metrov do prekopa na 7. obzorju.

V vpadniku V-74 mirujejo zaradi še ne izgotovljenega čepa skozi madžarsko vrtino M-4, ki ga bo izdelal Geološki zavod iz Ljubljane. Prvotne zamisli izdelave zamaška s poliuretanom pri sedanjih ugotovitvah ni mogoča in je potrebno izdelati zamašek s cementom.

Dotoki vode iz jame Kotredež, merjeno pri prelivu iz Vine rova v Medijo, se gibljejo v povprečju 9,7 m³/min. Nivo vode v piezometru je sedaj na koti —52,71 m.

Vrtalna dela, ki jih izvaja GZL v zvezi s sanacijo jame, v mesecu juliju niso veliko napredovala, to pa zaradi okvar na vrtalnih strojih.

Anton Prebil

Vzroki za kasnitev del na nekaterih objektih

V tem sestavku bomo poskušali pojasniti, kolikor se da objektivno, vzroke za zaostajanje del na nekaterih podzemnih investicijskih objektih, gledano s strani naše DO.

Problematika izvajanja del na raziskovalni progi Dol — Laško.

Na omenjenem objektu so pričeli z deli v septembru leta 1982. Da bi dela potekala čim hitreje, je TOZD RIG angažiral za pospešeno izvajanje napredovalnih del na omenjenem objektu samohodno hidravlično dvolafetno vrtalno garnituro EIMCO — SECOMA CTH-10 ter elektrohidravlični stranskošipni nakladalec D. H. L 513. Nakladajo na jamske vozičke — prekucnike. Po naših predvidevanjih naj bi po predvidenem roku vpeljevanja moštva na novi opremi (t. j. cca eden do dva meseca) dosegali povprečne dnevne napredke 6 m/dan oz. maksimalne napredke 8 m/dan.

Dosedanje izkušnje so pokazale, da so možni povprečni dnevni napredki cca 3 m/dan. Vzroki so dokaj kompleksni. Že na samem pričetku del ni bil omogočen prevoz nakopani-

IZPOLNJEVANJE DELOVNEGA NAČRTA V ČASU OD 1. I. DO 15. VIII 1983

1. PROIZVODNJA PREMOGA (ton)

TOZD DO	načrt ton	doseženo ton	dos. + — ton	%	ob dela prostih sobotah
PH	194.011	149.619	—44.392	77,1	5:918
PO	137.800	116.648	—21.152	84,7	4:289
PT	349.573	424.008	+74.435	121,3	12:958
PKO	139.330	140.753	+ 1.423	101,0	5:541
SKUPAJ	820.714	831.028	+10.314	101,3	28:706
PK Lakonca	78.950	78.450	— 500	99,4	1.461
DO ZPT	899.664	909.478	+ 9.814	101,1	30.167
RPS	74.250	75.290	+ 1.040	101,4	
RPK	72.843	78.255	+ 5.412	107,4	
RPL	25.000	21.110	— 3.890	84,4	
SOZD REK EK	1.071.757	1.084.133	+12.376	101,2	

2. PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE (Mwh)

TOZD	načrt	doseženo	%
PEE — PP	12.000	743	6,2
PEE — N	316.613	308.824	97,5
KE	—	—358	—
DO TET	328.613	309.209	94,1

3. PROIZVODNJA OSTALIH PROIZVODOV

TOZD	letni načrt	doseženo	%
GRAMAT			
opekarna (enot)	10.000.000	4.093.654	40,9
kamnolom (m ³)	50.000	36.590	73,2
Avtoprevoz »Zasavje« (t/km)	9.200.000	5.734.503	62,3
PKO			
kamnolom (m ³)	110.000	60.191	54,7
RESD H			
toplarna (mwh)	26.200	12.175,8	46,5

4. STORITVE (do zadnjega v preteklem mesecu)

TOZD	letni načrt	doseženo I — VIII	%
DO ZPT			
RESD H (din)	241.695.000	121.414.961,35	50,2
RESD T (din)	182.180.000	115.825.733,70	63,6
RESD Z (din)	108.999.000	65.088.282,60	59,7
PJL (din)	82.576.000	50.101.603,50	60,7
DO RGD			
RIG (din)	804.500.000	394.299.921,75	49,0
ESMD (din)	142.000.000	90.882.436,65	64,0
Avtoprevoz »Zasavje« (din)	102.374.000	61.050.777,15	59,6
GRAMAT			
opekarna (din)	46.136.000	21.034.037,25	45,6
kamnolom (din)	8.171.000	5.143.522,90	62,9
gradb. skup. (din)	7.743.000	9.829.310,40	126,9
DO TET			
vzdrževanje naprav (din)		7.423.693,10	

DO IMD

SIMD (din)	102,424.000	79,037.502,25	77,2
EIMD (din)	57,956.000	34,573.461,05	59,7

Erika Kavčič

ne po jašku »Dol« na deponijo v njegovi neposredni bližini. kakor je bilo dogovorjeno v pogodbi, zato se je moral ves transport preusmeriti na veliko daljšo pot proti jašku tri, TOZD separacija premoga Trbovlje. Ta »podaljšani« transport je eden od glavnih faktorjev, ki zmanjšujejo napredke. Neurejena ventilacija delovišča, slabe transportne poti, premajhno število prevoznih enot, težave pri vzdrževanju vrtalne garniture kot tudi pri dobavi primernih kapic, kablov in razstreliva za dolžino vrtanja, ki jo omogoča stroj, so, tako šumiranje, povzročile še dodatno zmanjšanje dnevnih napredkov. K temu je potrebno dodati tudi premajhno število rudarjev na deloviščih, saj bi ločeno delo skupine na transportu nakopanine od skupine pri napredovanju omogočalo delo v zaključenih ciklih ter tako večje napredke. Tako premajhne kopalniške kapacitete v Hrastniku kakor tudi velik osip delavcev zaradi raznih izostankov z dela (do 40 %) onemogočajo popolno in pravilno zasedbo delovišč, kar se odraža predvsem na napredkih. Predvidevamo, da bo izgraditev dodatnih kopalniških kapacitet v Hrastniku omogočila zaposlitev potrebnega dodatnega števila rudarjev. Dobava dodatnih 30 vozni enot ter preusmeritev transporta nakopanine preko jaška »Dol« oz. kakšna druga primerna rešitev bi ob nekoliko večji prizadevnosti ter boljši organizaciji dela morala vsekakor dati pričakovane rezultate. Mimo so tudi težave pri uvajanju rudarjev TOZD RIG ter delu vzdrževalcev TOZD ESMD na novi oprami, saj oprema sedaj deluje brez okvar ter v skladu z njenimi predpisanimi karakteristikami. Del krivde za težave pri obratovanju vrtalne garniture je

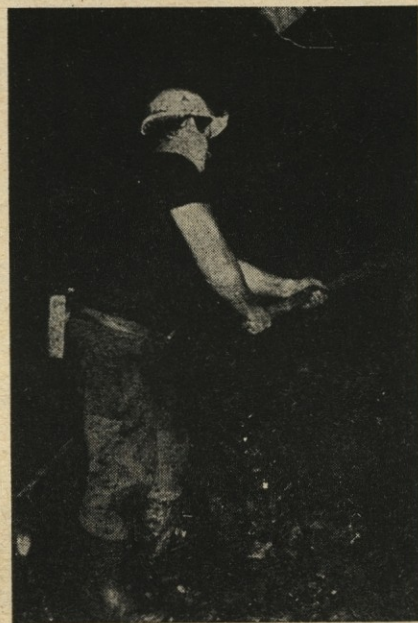
priznala sama tovarna, ki je kasneje svoje pomanjkljivosti tudi odpravila. Vsekakor bi iz dosedanjih izkušenj pri vzdrževanju zahtevne opreme morali potegniti ustrezen poduk predvsem vzdrževalci opreme, ter se v bodoče za vzdrževanje vsakega novega stroja bolj sistematično in strokovno pripraviti.

Dela, ki jih izvaja TOZD RIG v jamah Hrastnik in Ojstro, so zastajala predvsem zaradi pomanjkanja ustreznega števila rudarjev na deloviščih iz vzrokov, ki sem jih že navedel. Na omenjenih deloviščih močno šepa dostava gradbenih materialov. Te bi glede na pogodbene obveznosti moral vršiti naročnik.

Zaradi neredne dostave mora izvajalec zaposlovati že tako številčno oslajbljene »številke« tudi še dodatno za dostavo gradbenih materialov, kar se seveda pozna pri doseganju dnevnih napredkov.

Pri delih, ki jih izvaja TOZD RIG na področju Trbovelj, ni večjih problemov, razen občasnih v zvezi s transportom gradbenih materialov do delovišč.

Na področju jame Kotredež predstavlja glavni problem komprimirani zrak, katerega premajhna količina in pritisk skoraj onemogočata delo ročnih vrtalnih kladiv pri delih na 8. obzorju, drugi problem pa predstavlja neurejena dostava gradbenih materialov iz 6. na 8. horizont. Za izboljšanje stanja glede komprimiranega zraka je TOZD RIG namestil na 4. horizontu tri nove kompresorje ECN — 10 s skupno kapaciteto $3 \times 12 = 36 \text{ m}^3/\text{min}$. Le-te je naročnik dolžan povezati z ustreznim omrežjem komprovodov do vseh delovišč, kjer izvajajo rudarska investicijska dela. Šele z izvedbo teh povezav bo problem komprimiranega zraka

Na pripravi v progí jame premogovnika Trbovlje.

Foto: I. Glavač

(le-ta ima mimogrede povedano desetletno zgodovino), končno le preteklost. Da bi dela na deloviščih v Zagorju hitreje potekala, bo potrebno povečati sodelovanje na področju projektiranja in tehnologije med naročnikom — investitorjem, projektantskimi organizacijami ter predstavniki izvajalca, saj tradicionalno težke montangeološke razmere to vsekakor terjajo. Uvajati in projektirati bo potrebno takšno tehnologijo dela in podgradnjo, ki je glede na dane montangeološke prilike kakor tudi opremljenost in usposobljenost izvajalcev optimalna.

Sestavek končujem z apelom na vse zaposlene v naši delovni organizaciji, ki jih podana problematika neposredno ali posredno zahteva da s prizadevnostjo in s strokovnejšim delom pripomorejo k bolj kvalitetnemu delu, t. j. delu, katerega rezultat bodo objekti, zgrajeni v dogovorjenih rokih ter ustrezne kvalitete.

Rezultati boljšega dela se bodo vsekakor odražali v večjem dohodku in s tem tudi večjem osebnem dohodku zaposlenih. Poleg tega ne smemo pozabiti tudi na važno dejstvo, da so

sredstva, ki jih družba odvaja za graditev podzemnih rudarskih investicijskih objektov v sedanjí težki ekonomski situaciji, v kateri se nahaja naša dr-

žava, zelo težko pridobljena ter smo jih dolžni čimbolj racionalno uporabljati.

Matjaž Cerovac

Raziskave iz „Naftnega dinarja“ 1983 že izvajajo

Dejali so...

Janez Zemljarič, predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije

»Za obdobje, ki je pred nami, je še posebej pomembno, ker si ne smemo več dovoljevati, da bi nas dodatne ekonomske in administrativne akcije, novi ostrejši ukrepi in nove težave v oskrbi še bolj presenečale, potiskale v malodušje in obupavanje. Nekaj podobnega se je zgodilo ob nedavnih ukrepih, sprejetih za zagotavljanje zunanje likvidnosti države. Ni jih bilo malo, ki so bili kar naenkrat šokirani in prizadeti. Pa ne samo zaradi načina, kako so bili ti ukrepi sprejeti, ampak zaradi njihove vsebine. Obenem pa so nekateri v preteklih mesecih tiste, ki so opozarjali in napovedovali zaostritve razmer ter pozivali na akcije, da bi zmanjšali učinke, razglasili za črnogleda. Mislim, da moramo to izkušnjo zdaj upoštevati. Nihče se ne more več sprenevedati in bežati od realnih razmer, ki so težke ter se izmikati soočenju z resničnim položajem.

Zatiskanje oči in ušes pred težavami, zanašanje na druge, širjenje in sprejemanje parol, da bomo to preživeli itd., nas vodi v še večje zadrege, demobilizira ljudi in hromi njihovo še vedno veliko pripravljenost za spopad z vzroki, zaradi katerih smo zašli v sedanje nestabilno gospodarsko in družbeno dogajanje. To je treba povedati tudi zato, ker s sprejetjem paketa sedanjih ukrepov stvar še ni zaključena in bodo sledili novi. Vsako pristajanje na kaj drugega kot na realizem, je voda na mlin vsem tistim, ki imajo raje administrativno urejanje zadev...«

Franc Šetinc, predsednik republiške konference SZDL Slovenije

»... Dolgoročna stabilizacija je trdoživ spopad s težko prtljavo preteklosti, predvsem s posledicami nerazvitosti, burnega razvoja, pa tudi z dediščino dolgoletne prakse megalomanstva, finančne nediscipline, najemanja tujih posojil, ne da bi se vprašali, kdo jih bo vračal, z navado avansiranja kreditirane porabe skoraj že po potrebah, skratka z vsem tistim, kar nas je pripeljalo v sedanje zagate. To nikakor ne bo lahko. Ne smemo pričakovati presegljivih sprememb tako rekoč čez noč. Čeprav moramo s pogumnimi spremembami začeti takoj, se moramo zavedati, da bo spopad s staro miselnostjo, navadami, potrošništvom dolgotrajen in nadvse težak. Največ ovir bo zlasti pri tistih, ki hočejo od socializma vse, sami pa ga bore malo pomagajo zgraditi. Zato je nujna resna in dobra, najširša organizacija subjektivnih sil. Trdna disciplina. Ne bomo se smeli vdati skušnjavi nervoze in molodušja. V nas samih bo dosti čeri, ki jih bomo morali premagati. Predsed ne bomo smeli dopustiti, da bi z linearnimi ukrepi, brez selekcije med dobrim in slabim delom, s poenostavljeno formulo solidarnosti rušili, namesto da bi gradili našo stabilizacijo. Če bomo to dovolili, bodo od vseh priseg stabilizacije ostale samo besede...«

Na osnovi sprejetega srednjeročnega programa raziskav za obdobje 1980-1985 se na podlagi ugotovitev raziskav v prejšnjem letu in na osnovi potreb po zagotovitvi kontinuitete proizvodnje koncem vsakega koledarskega leta pripravi za naslednje leto detajlni enoletni program raziskav.

Za leto 1983 je bil izdelan detajlni program raziskav za vsa območja, ki spadajo v okvir SOZD REK EK in tudi sprejet na 51. seji poslovnega odbora ISE. Za izvedbo tega programa so potrebna sredstva »naftnega dinarja« v višini 264 milijonov din, odobrena pa so nam bila le sredstva v višini 198 milijonov din, to je, le sredstva za leto 1983. Ker so bila skoro na vseh raziskovalnih območjih raziskovalna dela pričeta že v letu 1981 ali 1982, so se ta nadaljevala, saj ni bilo opravičljivo delovišče opustiti in odpeljati opremo ter izvršiti zavarovalna dela, ker bi ta ukrep zahteval dodatne nepotrebne stroške. To kontinuirano nadaljevanje raziskovalnih del je bilo možno tudi iz razloga, ker se ta financirajo tudi iz sredstev Raziskovalne skupnosti SRS, ki so bila operativna že takoj po sprejetju programa. Raziskovalna dela že izvajajo na naslednjih območjih:

Zahodni del rudnika Trbovlje

Na območju rudnika Trbovlje so se raziskave z raziskovalnim vrtanjem s površine pričele v letu 1981, se nadaljevale v letu 1982, in se tudi letos izvajajo. Izvrtane so bile že štiri raziskovalne vrtnine, od tega dve na območju Frančiška polja, ostali dve pa na mejnem območju z zahodnim delom jame. Vse so navrtale premog, e-

na celo skupno 81,4 metra. Istočasno tudi v jami RGD izvaja v polju VI raziskovalna dela z izkopom raziskovalnih prog.

Kotredež — zahod

S površine je bila zavrtana vrtina Kz — 19 do globine 228 metrov in Kz — 20 do globine 524 m. S to vrtino je bil prevrtan premogov sloj na dolžini 11 metrov. GZL sedaj vrta vrtino Kz — 21 in je že dosegel globino preko 200 m in v jami vrtino Kj — 20. Z rudarskimi raziskovalnimi deli po programu za leto 1983 še nismo pričeli, ker še niso končana dela iz programa 1982.

Kotredež — kotlovni premog

Zaradi ugotovitve količin in kvalitete neodkopanih ostankov talninskega premoga se vrši raziskovalno vrtanje na višini kotredeškega rova. Izvaja ga TOZD premogovnik Kotredež z lastno ekipo.

Raziskave med Zagorjem in Moravčami

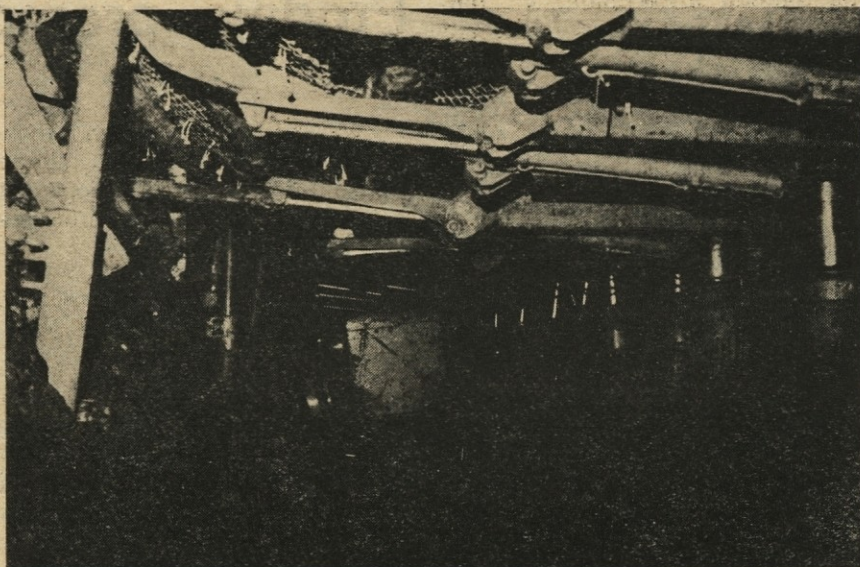
Ta raziskovalna naloga, ki je večletna, saj obsega teren 36 km² in se je pričela že v letu 1982, se tudi letos nadaljuje po sprejetem programu.

Hrastnik — vzhodni predel

DO RGD, TOZD RIG, je v tem predelu že pričel z izkopom raziskovalne proge. Ta dela se financirajo iz »naftnega dinarja«, kasnejše jamsko raziskovalno vrtanje pa iz združenih lastnih sredstev za raziskave.

Hidrogeološke raziskave na območju jam Zagorje

V letu 1982 pričete hidrogeološke raziskave, ki jih izvaja GZL, se kontinuirano nadaljujejo tudi v letu 1983 kot II. faza.

Iz jame Trbovlje — v AB polju obratuje poleg SHP Hydro-Marel tudi nov rezalni stroj Eickhoff.

Foto: I. Glavač

Hidrogeološka študija Ojstro — Hrastnik

Tudi v okviru te študije se letos izvaja II. faza. Ta študija naj ugotovi izvore vode, ki vdira vse pogostejše na odkopna polja.

Polje Dol — Senovo

Za leto 1983 programirani izkopi raziskovalno odpiralne proge je že končan, poleg te pa tudi izkop komor za vrtalne garniture, s katerimi bo GZL izvajal jamsko raziskovalno vrtanje zaradi ugotovitve obsega nadaljevanja premogovega sloja v globino.

Rudnik lignita Globoko

Na tem območju so bile iz sredstev RSS zavrtane v letošnjem letu vrtine GV — 15 M — 2 in P — 1, v globini 530 m, iz sredstev »naftnega dinarja« pa vrtine SP — 1, SP — 2 in SP — 3 v skupni globini 786 metrov. Namen prvih vrtin je bila ugotovitev vzhodne in južne meje nahajališča lignita in vplivnega območja na robovih vodonosnih prodatnih in peščenih plasti, drugi pa ugotavljanje hidrodinamskih parametrov vodonosnih peskov v

neposredni krovlini glavnega lignitnega sloja.

Do sedaj je bilo že s sedmimi raziskovalnimi vrtinami ugotovljeno, da 7 — 12 metrov pod glavnim lignitnim slojem leži še talninski lignitni sloj, debeline okoli 2 metra.

Z ugotovitvami letošnjih vrtin je bilo prekategoriziranih zalog C kategorije v B kategorijo v glavnem sloju 800.000 ton v drugem talninskem sloju 500.000 ton.

Raziskave v rudniku Laško

Raziskovalno odpiralna dela na koti 196, ki so se pričela že leta 1982, so se nadaljevala z izkopom smerne proge in prečnikov po sprejetem programu. Jamsko raziskovalno vrtanje, ki je predvideno na nivoju glavnega rova in na koti 196, že izvaja hrastniška vrtalna ekipa v okviru GZL z nivoja glavnega rova. Doslej premogov sloj še ni bil navrtan.

Raziskave na območju Trobnega dola

Na tem območju je bilo že leta 1982 mikrokartiranih 16 km² terena, makro pa 30 km². Ugotovljeni so bili izdanki premoga v debelini 5 — 30 cm, in to

na temenu antiklinale. V tem območju se nahaja opuščeni premogovnik Trobni dol v katerem je nastopal premogov sloj, debeline od 0,75 — 1,5 m in imel pad 30 — 40°. Premog je bil visokokaloričen s kurilnostjo okoli 24 MJ/kg. Pet kilometrov južneje od Trobnega dola se nahaja opuščeni premogovnik Blatni vrh — Pojerje, kjer nastopajo podobne geološke prilike kot v Trobnem dolu.

V letošnjem letu se geološka dela nadaljujejo v cilju, da se določi lokacije za raziskovalne vrtnice s površine, nakar bodo pričeli z raziskovalnim vrtnjem.

Jama Kanžarica

Z dosedanjimi raziskavami je bilo ugotovljeno, da nastopajo številni prelomi in da so predvidevane geološke prilike močno spremenjene. Zaradi teh ugotovitev je potrebno pred nadaljevanjem raziskav pripraviti nov program raziskovalnih del.

Raziskave Dol — Laško

Ker program jamskih raziskovalno odpiralnih del po programu za leto 1982 še ni končan, še ni možno pričeti z deli po programu za leto 1983.

Študija opuščenih premogovnikov

Ker študija iz leta 1982 še ni povsem končana, še ni izdelan program za obseg študije za leto 1983 in določen prioriteten red.

Iz opisa del je razvidno, da se z redkimi izjemami raziskovalna dela intenzivno že izvaja v želji, da nam bodo čimprej znani podatki naših premogovih nahajališč.

Prodaja premoga v letu 1983

V Zasavskih premogovnikih Trbovlje smo za leto 1983 pogodbeno prodali 1.510.000 ton premoga, kar je količinsko usklajeno s proizvod-

nim planom za leto 1983.

Po posameznih asortimentih premoga je planirana naslednja prodaja premoga:

Vrsta pr.	plan 83 ton	doseženo 82 ton	plan 82 ton
1. Kosi	38.440	40.923	42.500
2. Kocke	46.640	47.212	53.800
3. Oreh	82.020	81.318	71.100
4. Grah	45.120	45.666	37.800
5. Zdrob	161.480	165.130	153.600
6. Prah	167.900	174.283	214.500
7. Medprodukt	90.240	96.763	86.400
8. Kotlovni	818.000	666.282	618.800
9. Suhosejani	60.160	83.327	81.500
SKUPAJ	1.510.000	1.400.904	1.360.000

V primerjavi z letom 1982 je za leto 1983 pogodbeno prodanih nekoliko manj komercialnih vrst premoga oz. konkretno asortimenti premoga pod zap. št. 1—6, medtem ko je bistveno več prodanega energetskega premoga asortimenta kotlovec.

Glede na vrsto kupcev je planirana prodaja komercialnega premoga za široko potrošnjo, industrijo in promet v višini 380.000 ton oz. 25,2 %, in sicer:

kosi	38.440
kocke	46.640
oreh	82.020
grah	45.120
zdrob	139.070
prah	3.710
kotlovni	25.000
skupaj:	380.000 ton

Kot energetski premog je planirana prodaja v višini 1.130.000 ton v elektrogospodarstvo oz. v termo-

elektrarno Trbovlje in toplotarno Ljubljana.

Dejansko pa lahko po šestih mesecih ugotovimo določena planska odstopanja.

V prvi vrsti lahko ugotovimo, da sta prodajni in proizvodni plan količinsko usklajena, ne pa tudi terminsko, kar se izkazuje v 94,6 % dobavi pogodbenih količin premoga, kljub temu, da ob polletju dosegamo proizvodni plan. To je v glavnem posledica dinamičnega plana proizvodnje na dnevnem kopu Lakonca, kjer je 3/4 proizvodnje predvidene v mesecih julij, avgust in september. Izdelavo takšnega plana za dnevni kop Lakonca pa je narekovala in pogojevala odločitev o izgradnji in izgradnja klasirnice kot tudi vremenski pogoji, kar pa ob izdelavi prodajnega plana in podpisovanja pogodb ni bilo poznano. Odstopanja po posameznih sektorjih potrošnje za 1. polletje 1983 izkazuje spodnja tabela:

Sektor potrošnje	Pog. prodane-plan. količine za 1. polletje 1983	Real. količine za 1. polletje 1983 (ton)	%	Razlika (ton)
A. J.				
Elektrogospodarstvo	572.395	538.001	94	— 34.394
Industrija	85.985	75.670	88	— 10.315
Promet	1.700	1.611	94,8	— 89
Splošna potroš.	86.990	93.166	107,1	+ 6.176
Druge republike	11.620	8.961	77,1	— 2.659
SKUPAJ	758.690	717.409	94,6	— 41.281

Razvidno je, da gre večina razlike med planiranimi oz. pogodbeno prodanimi količinami premoga ter realiziranimi količinami v I. polletju 1983 na račun energetskega premoga, kar navedeno potrjuje.

Široka potrošnja je bila s premo- gom razmeroma dobro oskrbljena,

predvsem v prvem četrtletju. Dobave za široko potrošnjo so bile 4,8 % višje kot v enakem lanskem obdobju.

Po posameznih asortimentih premoga smo v odnosu na planirane dosegli v I. polletju naslednje rezultate:

Asortiment	Planirano	Realizirano	Razlike
kosi	19.380	26.389	+ 7.009
kocke	23.500	25.851	+ 2.351
oreh	41.260	38.843	— 2.417
grah	22.660	19.655	— 3.005
zdrob	81.230	72.584	— 8.646
prah	84.390	66.882	— 17.508
medprodukt	45.310	35.724	— 9.586
kotlovec	410.330	393.238	— 17.092
suhosejani	30.630	38.243	+ 7.613
SKUPAJ	758.690	717.409	— 41.281

Iz gornje tabele je razvidno, da smo kupcem glede na planirane pogodbene količine dobavili več samo debelih vrst, to je kosa in kock in pa suho sejanega premoga.

Preseganje asortimana kosov in kock gre predvsem na račun proizvodnje v I. kvartalu, ko smo v težkotekočinski separaciji Trbovlje poleg premoga iz hrastniških jam separirali tudi premog iz premogovnika Trbovlje. Ostale separirane asortimente od orehovca do medprodukta kupcem ne dobavljamo v pogodbenih količinah, kar je posledica nedoseganja planirane proiz-

vodnje v hrastniških premogovnikih.

Neizpolnjevanje pogodbenih rokov, ki se nadaljuje tudi v drugem polletju za komercialne vrste premoga, zasavske premogovnike sigurno ne prikazuje v »dobri luči« kot dobrega poslovnega partnerja ter hkrati povzroča precejšnje probleme delavcem v prodajnem oddelku v odnosu do kupcev. Omenjeni problem je izrazitejši zaradi dodatne obveznosti Zasavskih premogovnikov vsled sovlaganja od celjske regije, kateri moramo preko Kovinotehne Celje v letu 1983 dodatno

dobaviti 15.000 ton komercialnega premoga asortimenta kosi, kocke in oreh ter 4000 ton energetskega premoga.

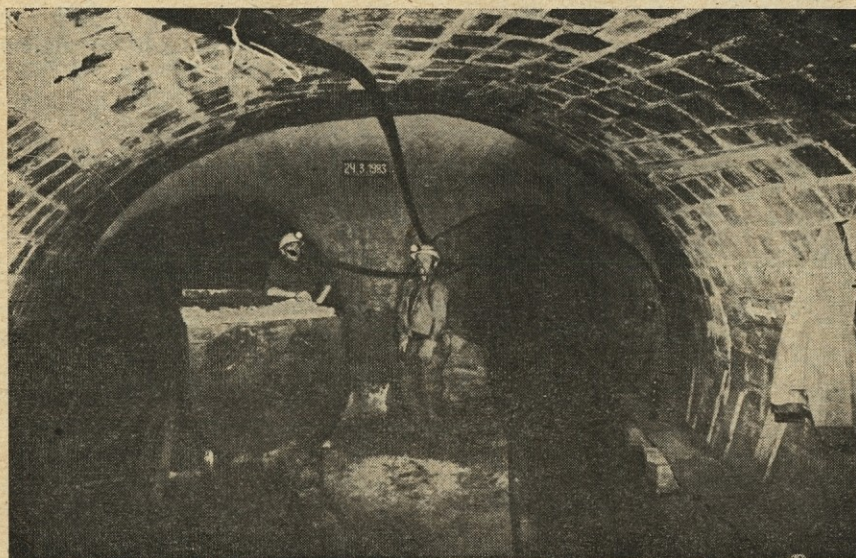
Kljub nenehnemu poudarku izboljšanja kvalitete premoga, temu vprašanju vedno ne posvečamo dovolj pozornosti, zato so bile v prvem polletju reklamirane določene dobave komercialnega in energetskega premoga. Vzrok reklamacij komercialnega premoga je bil v glavnem posledica zablatenosti premoga in neustrezne zrnatosti. Pri energetskem premogu pa ugotavljajo predvsem pri kotlovnem premogu manjšo toplotno vrednost kot tudi velik porast pepela.

S plasmajem komercialnih vrst premoga v letu 1983 ni težav, pač pa se pojavlja vprašanje plasmaja energetskega premoga v primeru neobratovanja termoelektrarne Trbovlje. To je posledica omejene kapacitete deponije pri TET kot tudi omejenih transportnih kapacitet po železnici. Zato je zaradi vse večje udeležbe energetskega premoga, predvsem vrste kotlovec, v strukturi proizvodnje v Zasavskih premogovnikih izgradnja večje deponije energetskega premoga nujna in izrednega pomena.

Marjan Ule

Nove cene premoga

Dne 25. 7. 1983 je Zvezni izvršni svet sprejel odlok o najvišji ravni cen premoga. Odlok je bil sprejet po predhodnem soglasju pristojnih republiških in pokrajinskih organov. Na temelju odločbe Republiške skupnosti za cene SR Slovenije so stopile 29. 7. 1983 na področju Slovenije v veljavo nove cene premoga, ki pa upoštevajo ne le kvaliteto, pač pa tudi pogoje pridobivanja premoga, ki so bistveno težji od nekaterih drugih premogovnikov v Jugoslaviji. Zvišane cene, ki jih je odobrila Zvezni izvršni svet 25. 7. t.l., se prvič v Jugoslaviji oblikujejo odvisno od kvalitete in kalorične vrednosti. Zato se je v zveznem merilu rjavi premog podražil povprečno za 15 %. Nekateri rudniki so ga lahko podražili le za 2 %, ne-

V jami premogovnika Trbovlje obnavljajo križišče proge v AB polju.

Foto: I. Glavač

kateri pa tudi za 32 % (Ugljevik). Odobrene cene veljajo le za komercialne vrste premoga.

Komercialne vrste premoga iz Zasavskih premogovnikov so se z 29. 7. 1983 ob upoštevanju odločitve Republiške skupnosti za cene povečale za 25,65 %, cene rjavega premoga iz Kanižarice prav tako za 25,65 %, iz rudnika Senovo za 25,64 % in za premog iz Rudnika Laško za 25,65 %. Vse nove cene veljajo franko nakladišče rudnika za odvzem iz separacije. Nove cene vseh vrst premoga za vse premogovnike, ki so združeni v SOZD REK EK, smo objavili v posbeni okrožnici številka 50/83 z dne 2. 8. 1983 v informacijo članom kolektiva, medtem ko so bili kupci premoga s to odločitvijo posebej seznajeni.

Cene premoga, ki ga dobavljamo elektrogospodarstvu, v te podražit-

ve niso vštete, ker jih oblikujejo na temelju posebnega samoupravnega sporazuma. Sedanja povprečna cena jugoslovanskega premoga znaša okoli 4.000 din/tona, medtem ko znaša cena za uvoženi premog okoli 13.000 din/tona. Svetovne cene premoga so torej še vedno precej višje od domačih. S podražitvijo premoga bodo ustvarjena določena sredstva, s katerimi bo možno smotrnejše gospodariti in pokrivati vsaj normalno reprodukcijo. Zvišane cene so povsem v skladu z dolgoročnim programom stabilizacije, v katerem je predvideno, da cene energije v povprečju rastejo nekoliko hitreje od cen industrijskih proizvodov. Letos jeseni pričakujemo, da bo izdelana projekcija dolgoročne politike cen v energetiki, ki bo našla svoje mesto v planskih dokumentih naše države za naslednje leto. (tl)

usmeriti raziskovalno dejavnost k opredeljenim družbenim in ekonomskim ciljem. V sedanjem obdobju je naravnost raziskovalne politike v spodbujanju in krepitvi znanosti, tehnologije in inventivnosti zlasti v industriji.

Okrepljen razvoj tehnologije, od nosno inventivnosti v deželah OECD (Organizacija za sodelovanje evropskih držav pri razvoju), naj bi bil osnova za izhod iz krizne stagnacije gospodarstva v teh deželah.

Tako je mogoče ugotoviti, da ob gospodarskem zastoju v teh državah v bližnji preteklosti ni istočasno prišlo do upadanja sredstev za raziskovalno delo, pač pa se je stabiliziralo vlaganje v znanost in raziskave.

Tako na primer najbolj razvite države vlagajo 2 % bruto produkta v raziskave, manj razvite, med njimi Jugoslavija, pa po cca 1 %.

V državah OECD v zadnjem času skrbijo za čimbolj usklajeno raziskovalno politiko, katere glavni cilji so:

- vzpodbujanje inovacij, kot enega glavnih ciljev raziskovalne, pa tudi ekonomske in druge politike;

- ustvarjanje ozračja, ki bo vzpodbujalo inventivnost;

- stimulirati tisto raziskovalno dejavnost, ki mora prispevati k razreševanju temeljnih problemov časa, kot so energija, surovine, hrana itd.;

- ohraniti kvalitetno raven bazičnih raziskav kot temelj znanja za bodoči razvoj.

Ob navedenih razmišljanjih o smereh razvoja znanosti v našem sosedstvu se sprašujemo, kaj ovira hitrejši razvoj raziskovalne dejavnosti v SR Sloveniji.

Kot glavne ovire za hitrejši razvoj znanstvene in inventivne dejavnosti v naši republiki naj naštejemo naslednje:

- Sedanje uveljavljanje znanja ni pogojeno z racionalnim obnašanjem posameznika in organizacije združenega dela.

- Dograditi je potrebno gospodarski sistem, v katerem bo uveljavljanje rezultatov znanja postalo sestavni del poslovne politike.

- Kljub ugodni politični klimi za naglejši razvoj znanosti sedanjemu gospodarski sistem ne vzpodbuja potrebe po rezultatih znanja oziroma uveljavljanja rezultatov znanja v vsaki organizaciji združenega dela.

Pospešimo raziskovalno in inovacijsko dejavnost

Danes, bolj kot kdaj koli prej, v svetu pripisujejo znanosti in tehnologiji odločilno vlogo pri prizadevanjih, da bi presegli sedanje krizno stanje. Raziskovalna dejavnost od temeljnih raziskav do njihove uporabe je preveč pomembna, da bi jo prepuščali stihiji. Zato je mogoče govoriti o sistematičnem prizadevanju, da bi znanost usmerili k opredeljenim družbenim in ekonomskim ciljem, odnosno k preusmeritvi raziskovalne politike k znanosti za prilagoditev novim družbeno-ekonomskim razmeram.

V evropskih družbenopolitičnih sistemih se že od začetka sedemdesetih let pojavljata dva modela organizacije raziskovalne dejavnosti in vlaganja vanjo. V deželah tržnega gospodarstva je konkurenčni boj med proizvajalci ustvaril trajno povpraševanje po uporabnih rezultatih raziskovalne dejavnosti. Rezultati raziskav so tako postali tržna kategorija, kar je vzpodbudilo številne posameznike in organizacije k iska-

nju, ustvarjanju, razvijanju, posredovanju, prodajanju in uveljavljanju inovacijskega znanja kot vmesnega člena med raziskovalnimi principi in njihovo uporabo v praksi.

Na drugi strani pa se je v socialističnih državah uveljavil sistem, za katerega je značilno, da so vlaganja v znanost bolj posledica družbenopolitičnih odločitev kakor pa dejanskih socialnoekonomskih potreb. Tako so v teh družbah pri sorazmerno velikih vlaganjih v raziskave in znanost nastajali vidni znanstveni rezultati, ki jih praviloma niso uporabljali, zato niso bili prilagojeni oziroma razviti v smeri uporabnosti.

Kljub načelu konkurenčnosti pa tudi zapadnoevropske države ne zanemarjajo planiranja. Da je raziskovalna dejavnost od temeljnih raziskav do njihove uporabe in razvoja preveč pomembna, da bi jo prepuščali slučaju, je v zapadnoevropskih državah znano dejstvo.

Tako si večina držav prizadeva

— Večinoma še niso s poslovnim sodelovanjem, kooperacijo oziroma integracijo ustvarjene skupine proizvajalcev, ki predstavljajo organizacijsko in finančno osnovo za razvoj raziskovalne dejavnosti in sprotno uporabo njenih rezultatov v prakso.

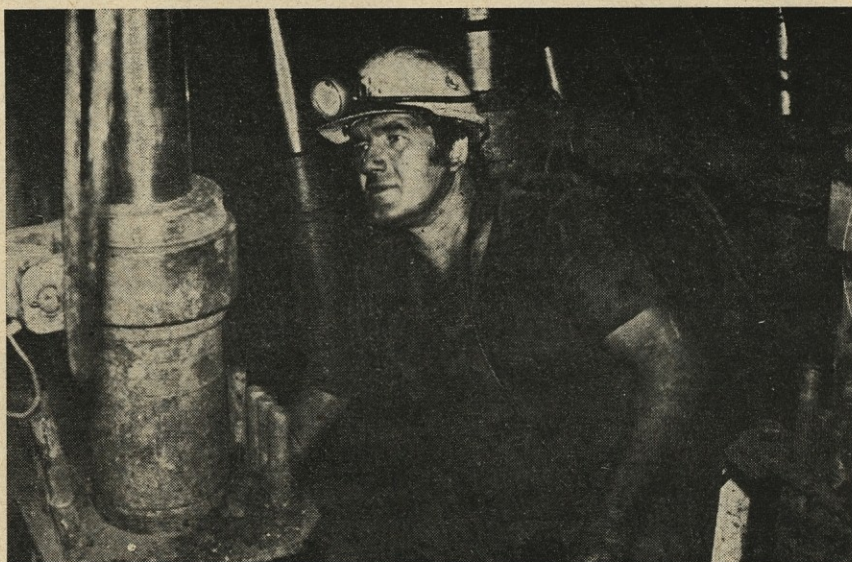
Gospodarski potencial SRS onemogoča organizaciji raziskovalne dejavnosti delovanje v takem obsegu, da bi lahko pokrila vse tehnološke dejavnosti na fundamentalnih raziskavah in tudi oblikovanju uporabnega znanja.

Medtem ko so za spremljanje fundamentalnega znanja in raziskave na tem nivoju potrebne ekipe manjših skupin raziskovalcev, pa so za oblikovanje uporabnega (inovacijskega) znanja oziroma razvoja posameznih tehnoloških kompleksov potrebne raziskovalne skupine do 120 strokovnih delavcev. Zato so možne takšne uporabne raziskave le na določenih tehnoloških področjih, kjer so perspektive razvoja dejavnosti in je tudi že osnova sedanji gospodarski potencial gospodarske veje.

Kot poseben omejitveni faktor našega razvoja je v strukturi vseh zaposlenih v SRS delež zaposlenih z visoko izobrazbo.

Primerjava izobrazbene strukture med Slovenijo, drugimi republikami in razvitim svetom kaže, da je relativen zastoj v razvoju tehnologije, pa tudi celotne raziskovalne dejavnosti posledica izobrazbene strukture.

Obstaja ocena, da struktura zaposlenih v SRS niti ne dosega trenutnega ekonomskega in tehnološkega razvoja, kar pomei, da niti tehnologije, ki jo imamo, ne moremo optimalno izkoristiti. To narekuje hitrejšo koncentracijo strokovnjakov v gospodarstvo in opiranje na lastne sile ter racionalizacijo zaposlovanja strokovnjakov v negospodarstvu.

Mičo Balagič pri prestavljanju sekcij samohodnega hidravličnega podporja Hydro Marel v AB polju premogovnika Trbovlje.

Foto: I. Glavač

Najpomembnejšemu proizvodnemu delavniku, utečenemu delu in delovnim navadam v naši republiki je potrebno dodati razvojno ustvarjalnost.

V sedanji strukturi zaposlenih v SRS je 50 % nekvalificiranih delavcev, 25 % upravne režije in le od četrtnine vseh zaposlenih je pričakovati ustvarjalni prispevek k izboljšanju tehnologije.

Ker je kvalificirano delo in znanje osnova za gospodarski razvoj in je delež kvalificiranih delavcev v razvitem delu sveta bistveno večji kot pri nas, moramo vzpodbujati izobraževanje in dodatno izobraževanje za proizvodne dejavnosti na vseh stopnjah, prav tako pa tudi pospeševati proizvodne programe, ki zahtevajo več kvalificiranega dela.

Usmeritev v pospešeno razvijanje visokokvalitetnih proizvodnih pro-

gramov ima poleg težav in tveganj tudi velike razvojne možnosti z razvojem tehnologije, kvalitete izdelkov, izboljšanjem organizacije dela in z dograjevanjem razvojne zasnove lahko povečamo gospodarsko rast perspektivnih programov in tudi celotnega gospodarstva SRS.

Ob razmišljanjih o raziskovalni dejavnosti in usmeritvah za pospešen gospodarski razvoj ugotavljamo, da v zasavskem združenem delu izvajajo raziskovalno razvojne naloge v zelo omejenem obsegu vzporedno s projektantskimi in drugimi operativnimi nalogami. Večina delovnih organizacij na področju razvoja in raziskav sodeluje z visokošolskimi institucijami in znanstveno raziskovalnimi inštituti.

Struktura zaposlenih v združenem delu zasavske regije po stopnjah strokovne izobrazbe je za leto 1978 in 1981 sledeča:

		VIS	VIŠ	SŠ	Nižja	VKV	KV	PKV	NKV
Trbovlje	1978	3,0	4,0	15,7	4,8	3,8	34,6	34,1	
	1981	3,4	4,2	16,8	4,0	3,7	30,8	37,1	
Zagorje ob Savi	1978	1,7	3,7	12,6	4,4	4,3	36,0	37,3	
	1980	2,2	3,7	14,4	—	—	39,2	40,5	
Hrastnik	1978	1,2	2,3	8,8	3,2	2,4	23,4	58,7	
	1980	1,3	2,4	8,9	1,6	8,3	25,3	52,2	
SRS	1978	4,2	4,2	15,7	6,3	3,4	28,2	37,9	

Podatki za naš kombinat s 30. 6.1983 pa kažejo sledeče stanje:

	VIS	VIS	SR
	št. %	št. %	št. %
Skupno zaposleni	671,1	681,1	384 6,3
6.078			

Iz navedenih podatkov izhaja, da v našem kombinatu bistveno odstojamo od podatkov v strukturi zaposlenih v SRS v negativnem smislu.

Neposredno v razvojno projektivnem sektorju in kemijsko tehnolo-

škem laboratoriju, ki delata na razvojnih in projektantskih nalogah oz. kemijsko tehnoloških analizah pa je sledeče število izvrševalcev oziroma strokovna struktura glede na vse zaposlene v kombinatu:

	VIS %	VIS %	SR %
Razvojno projektivni sektor + vodstvo DS TSO	10	2	6
Kemijsko tehnološki laboratorij	2	1	4
Skupaj:	12 0,19	3 0,04	10 0,16

Vsi ostali strokovni delavci v kombinatu pa so zaposleni pretežno z operativnimi — proizvodnimi nalogami.

Pri razvojno raziskovalnih nalogah naš kombinat intenzivno sodeluje z rudarskim inštitutom Ljubljana, Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo — odsek za montanistiko, in drugimi znanstveno raziskovalnimi inštituti in projektantskimi organizacijami — Rudisom, IBT itd., kar spreminja podatek o odstotku zaposlenih pri raziskovalno razvojnem delu.

V svetu in tudi pri nas razvojno raziskovalno delo in razvojna ustvarjalnost ne smeta in tudi ne moreta biti omejena na raziskovalce v znanstvenih in visokošolskih institucijah ter v razvojnih oddelkih delovnih organizacij.

Za tehnološki napredek, povečanje produktivnosti, izboljšanje kvalitete izdelkov in humanizacijo dela je potrebno nešteto izboljšav, ki jih je možno realizirati le s tako imenovano množično inventivno dejavnostjo.

Množično inventivno dejavnost v naši državi pospešujemo na razne načine že vrsto let, vendar analize kažejo, da smo po številu prijav inovacij in patentov na prebivalca na enem zadnjih mest.

Vzroki za zaostajanje za razvitim svetom po številu in vsebini koristnih predlogov izboljšav tehnološkega procesa in tudi patentnih prijav

so poleg že omejenih možnosti našega gospodarstva za razvoj raziskovalne in inventivne dejavnosti še:

— pojavi negativnega odnosa sodelavcev do inovatorja, kot da gre za sodelavca, ki bo skazil delovne norme;

— dolgotrajnost postopka uveljavitve inovacije je vezana na zaviralne postopke, ko se prelaga ocenitev gospodarnosti predloga iz ene na drugo strokovno službo.

— zaviranje uveljavitve inovacije včasih tudi po poslovnih organih, ker se pričakuje, da bi v kolektivu utegnili priti do eventualnih razprav o upravičenosti izplačil inovatorjem ter bi s tem odprli širše nerešene probleme v zvezi z nagrajevanjem v organizaciji združenega dela.

Poseben problem je upravičenost do inovacijskega priznanja delavcem, ki so na vodstvenih ali vodilnih mestih v tehnološkem procesu, ali pa delajo v razvojnih oddelkih.

Inovacijske rezultate teh delavcev je potrebno vsekakor ovrednotiti, pri tem pa oceniti, ali so nastali v okviru rednih nalog ali izrednega prizadevanja posameznikov ali skupine in presegajo rezultati delovne okvire.

Vsekakor je nujno potrebno vzpodbuditi pospešeno inovacijsko vnetje in naprežanje vseh strokovnih delavcev v kolektivu, saj prav od teh delavcev lahko pričakujemo najboljše rezultate, povezane z mnogi-

mi drobnimi in koristnimi inovacijskimi prispevki vseh članov kolektiva.

Za zagotovitev stalnega vzpona proizvodnih sil v Zasavju je izdelan osnutek družbenega dogovora revirskih občin o razvoju raziskovalne in množične inventivne dejavnosti v Zasavju.

Ta zavezuje vse podpisnike — družbenopolitične organizacije itd., da bodo skupno z organizacijami združenega dela ustvarili takšne pogoje dela, da bodo omogočene vse oblike ustvarjalnih prizadevanj delovnih ljudi ter ustrezno organiziranost množične inventivne in razvojno raziskovalne dejavnosti. Tem naporom se mora pridružiti tudi kolektiv našega kombinata!

Metod Malovrh

Bolniški izostanki

Ena izmed osnovnih rak — ran v našem kombinatu so vse vrste odsotnosti z dela predvsem pa izredno visok odstotek bolniških izostankov. Junjski pregled odsotnosti z dela zaradi bolniških izostankov nam kaže, da je bilo v tem mesecu zmanjšano število delavcev zaradi krajših in daljših bolniških izostankov za celih 9,5 %. Upoštevajoč vse odsotnosti z dela, torej:

bolniške, nezgode, porodniške in letne dopuste kot tudi izredne dopuste, neupravičene izostanke in ostalo je bila junija visoka odsotnost — kar 23,1 % (v kombinatu).

Četudi odmislimo vse ostale podatke, ki smo jih obravnavali za prvo trimesečje letos, nam junjski podatki povedo, da v kombinatu doslej od splošnih razprav o nujnosti zmanjševanja tako bolniških kot ostalih odsotnosti, nismo prišli. To trditev potrjujejo tudi podatki in pa razprava na eni izmed sej osrednjega delavskega sveta kombinata, ko je bilo jasno opredeljeno, da je nujno potrebno zmanjšati ti dve kategoriji izostankov.

Bolniški izostanki junija so izredno visoki, predvsem v nekaterih temeljnih sredinah, kjer se gibljejo od 1,2 % do 14,6 %. Neupravičeni izostanki pa se gibljejo od 0,2 % do cela 2 %. V kombinatu je bilo junija kar 0,6 % neupravičenih izostankov. Upoštevajoč samo ta dva podatka, je gotovo, da je dohodek že zaradi teh dveh kategorij občutno manjši. To pa tudi pomeni, da je skrajni čas, da vsi subjekti, ki imajo posreden ali neposreden vpliv na ti kategoriji izostankov, prične izvajati notranje ukrepe. Nesprejemljivo je, da število tako bolniških kot izrednih izostankov in tudi neupravičenih izostankov nenehno narašča, predvsem v nekaterih temeljnih sredinah. Res je sicer, da je specifična v nekaterih temeljnih sredinah, in to predvsem v tistih, kjer je zaposleno večje število delavcev, ki imajo doma manjše ali večje kmetije in se vozijo na delo. Tako imajo svoje matične ambulante izven sedežev temeljnih organizacij. To pa nedvoumno pomeni, da lahko pridejo predvsem do krajših bolniških izostankov v času kmetijskih del. Gotovo je, da tega ne moremo pospološevati toda primerjalni podatki nam povedo, da se število bolniških izostankov občutno povečuje, predvsem v določenih mesecih.

Ob vsem tem ugotavljamo, da tudi pogoste menjave lečečih zdravnikov, kamor hodijo naši delavci, vplivajo na porast bolniškega staleža. Tam, kjer je zagotovljena stalnost zdravnika, ki je dodobra seznanjen z zdravstvenim stanjem iskalca zdravstvene pomoči, ki pozna delovišča, je tudi občutno manjši bolniški stalež.

Ob vsem tem ugotavljamo, da tudi pogoste menjave lečečih zdravnikov, kamor hodijo naši delavci, vplivajo na porast bolniškega staleža. Tam, kjer je zagotovljena stalnost zdravnika, ki je dodobra seznanjen z zdravstvenim stanjem iskalca zdravstvene pomoči, ki pozna delovišča, je tudi občutno manjši bolniški stalež. Samo bežen pregled odsotnosti z dela zaradi

bolniških izostankov v juniju letos v delovni organizaciji Zasavski premogovniki Trbovlje nam pove, da je bil najmanjši izostanek v RESD Zagorje — 2,8 % in najvišji v TOZD Premogovnik Hrastnik, kar 14,6 %.

Neupravičeni izostanki, ki so bili junija v kombinatu 0,6 %, so bili najnižji v delovni organizaciji Rudarska gradbena dejavnost 0,2 % in najvišji v TOZD Premogovnik Hrastnik, kar 2 %. Zatem v TOZD Premogovnik Ojstro 1,6 %, v TOZD Premogovnik Trbovlje 1,7 % v TOZD Separacija Trbovlje 1 % in tako dalje. Že ti podatki nam povedo, da v posameznih temeljnih sredinah ne spoštujejo in ne izvajajo notranjih organizacijskih ukrepov ter da se neupravičeni izostanki opravičujejo na različne načine. Tako ne bo moglo iti naprej.

Da bi končno prešli od besed k dejanjem — to zahteva od nas

Informatika v energetiki in REK EK

Že nekaj mesecev poizkušajo doseči soglasje o načinu organiziranja informatike v energetiki in v okviru nje tudi v REK EK. Pod tem pojmom so obravnavali predvsem združevanje računskih centrov DEM Maribor, ERC Ljubljana, ZRC Trbovlje ali njihovo medsebojno povezovanje, da bi lahko delovali kot celota. Pri tem pa so pozabljali na bistvene cilje, ki jih mora informatika doseči za potrebe delavcev v tozdih, DO in SOZD energetike ter za potrebe potrošnikov energije. Končno je bilo dogovorjeno na zadnjem posvetovanju v Mariboru, da je treba dati predvsem poudarek na informacijski sistem. To pomeni, da je treba organizirati informacijski sistem tako, da se opredeli, kdo in kakšne informacije rabi, kako se zajemajo ter da se obdelujejo po enotnih programih. Za doseg takih ciljev pa ni potrebno neposredno združevanje računalniških centrov v DO Informatika, ki naj bi služila za vsi

sedanji čas — je nujno dosledno spoštovanje že sprejetih dogovorov, tvornejše sodelovanje z zdravstvenimi domovi in ambulantami. Svoj aktiven pristop ob preseganju in za vpeljavo reda na tem področju bodo morale svoj prispevek dati ne le družbenopolitične organizacije v sleherni sredini, temveč tudi samoupravni organi kot tudi konferenca Osnovnih organizacij Zveze sindikatov in pa koordinacijski odbor Osnovnih organizacij Zveze sindikatov na ravni kombinata. Na eni prihodnjih sej po letnih dopustih, pa bo moral to problematiko celovito obravnavati tudi osrednji delavski svet SOZD REK Edvarda Kardelja Trbovlje, kajti pričakovati je — na to opozarjajo primerjalne analize s prejšnjimi leti — da se bo predvsem odstotek bolniških izostankov najverjetneje zopet povečal v prihajajočih jesenskih mesecih.

Janko Savšek

energetiko. Mišljeno je bilo, da bi v tej delovni organizaciji deloval tudi naš Zasavski računski center. Te cilje lahko dosežemo tudi z organiziranjem manjše skupine strokovnjakov v delovni skupnosti na nivoju energetike. Njihova naloga je poenotiti informacijski sistem, oba REK-a in EGS pa obdelujeta informacije na najbolj racionalen način. Tak dogovor pomeni torej racionalno izrabo obstoječih kapacitet, tako da bodo delovale usklajeno za kvalitetno informiranje delavcev energetike in potrošnikov energije.

Janko Koritnik

Delovni čas v Zasavju

O delovnem času v zasavskih delovnih in drugih organizacijah je bilo že precej napisanega, še več pa govorjenega. Dejstvo je, da se srečujemo po eni strani s priporočili Izvršnega sveta Slovenije in družbeno-političnih organizacij za določene premike pri izvajanju delovnega

časa bodisi v industriji, kakor tudi v zdravstvu, bankah, interesnih skupnostih, občinski upravi, skupnih službah, v OZD itd., po drugi strani pa smo priča težnjam nekaterih kolektivov, da bi delovni čas prilagajali lastnim potrebam in možnostim.

Glede na te različne poglede se je Medobčinski svet Zveze sindikatov revirskih občin odločil, da imenuje 10-člansko delovno komisijo. Ta komisija oziroma skupina ima nalogo, da oblikuje oceno o doseženih rezultatih pri izvajanju poletnega delovnega časa in pripravi predlog, kako bi to vprašanje v Zasavju v bodoče enotno reševali. V ta namen sta Medobčinski sindikalni svet in Medobčinska gospodarska zbornica revirskih občin poslala v začetku avgusta v organizacije združenega dela in druge organizacije vprašalnik, na katerega so bile te organizacije dolžne odgovoriti do 20. avgusta. Delovna skupina pa je imela nalogo, da do konca avgusta pripravi enotni predlog o urejanju delovnega časa v Zasavju. Delovno skupino vodi Jože Zorčič, predsednik Medobčinske gospodarske zbornice revirskih občin, med ostalimi člani pa zastopa REK EK Janko Savšek, član poslovnega odbora za SKSP.

Strokovna ekskurzija v Birmingham

Zveza rudarskih, geoloških metalurških inženirjev in tehnikov (ZRGMIT) iz Ljubljane je organizirala v času od 26. 6. do 1. 7. 1983 strokovno ekskurzijo v Anglijo. Strokovna ekskurzija je bila organizirana v času sejma rudarske opreme in kompletne mehanizacije za podzemno eksploatacijo in površinske kope v Birminghamu in Burtonu. Vseh udeležencev ekskurzije je bilo 32, med njimi dva iz DO-ZPT.

Sejem rudarske opreme je bil v mestu Burtonu, kjer je bila razstavljena oprema proizvajal-

cev svetovnih firm, ki proizvajajo v Angliji. Stroji in oprema je bila izložena v devetih halah in na sejmašču zunaj. Prikazani so bili zadnji dosežki pri transportni mehanizaciji za prevoz ljudi in materiala po vseh jamskih objektih, zadnje izpopolnjene tipe samohodnega hidravličnega podporja in ostale pripadajoče opreme.

V Birminghamu smo si ogledali tehnični muzej s prikazom razvoja avtomobilizma in motorjev za avtomobile in avione.

Pri firmi Dowty smo si ogledali zgodovinski razvoj hidravlike, cel proizvodni proces izdelave podporja z uporabo elektronike, izdelavo vseh vrst odkopnih transporterjev in gumijastih transportnih trakov. Pokazali so nam uporabo računalnikov pri projektiranju in konstruiranju. Videli smo tudi ogromno sodobno skladišče rezervnih delov, ki dela s pomočjo računalnika.

Poleg strokovnih ogledov je bil organiziran nekajurni ogled zgodovinskih znamenitosti Londona.

Jože Herman

Investicije v zasavskih občinah

Po stanju koncem marca t.l. je pripravila pooblaščen služba v SDK pregled investicij v zasavski regiji. Iz pregleda je razvidno, da so bile pri teh investicijah upoštevane omejitve. Zavoljo dogovorjene investicijske politike naj bi pričeli graditi gospodarske investicijske objekte le, če bo zagotovljene vsaj 50 % celotne proizvodnje za izvoz na konvertibilno področje in znaten pozitiven neto devizni učinek. Poleg tega pa so banke usmerjale razpoložljiva investicijska sredstva v primarno kmetijsko proizvodnjo, energetiko, projekte, ki za domači trg predvidevajo proizvodnjo osnovnih surovin, raziskovalno razvojno opremo in projekte, ki temeljijo na

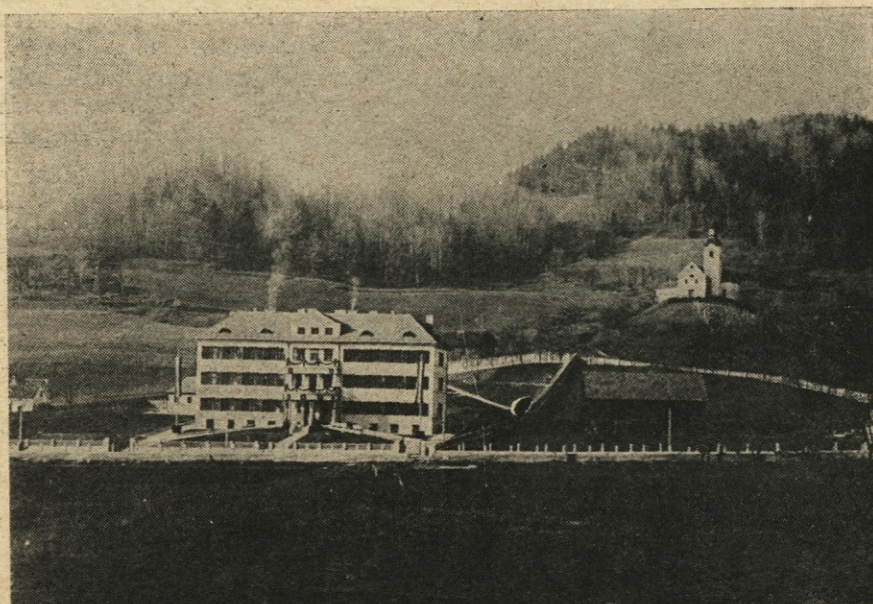
domačem znanju in predvidevajo najmanj 30 % proizvodnje za izvoz na konvertibilno področje. V Zasavju morajo biti prednostno zagotovljena sredstva za nadaljevanje najnujnejših geoloških raziskav in za izgradnjo najnujnejših investicij v proizvodnjo premoga, električne in toplotne energije. Prednost pa imajo seveda tudi izvozno naravnane investicije. Skupna investicija v premogovništva in elektrogospodarstva znašajo 6.792.206.000 din, kar predstavlja 81,9 % vseh investicij v revirskih občinah. Najmočnejše so zastopane investicije v premogovništvu, saj znaša njihova vrednost koncem marca letos 6.744.770.000 din. Med temi je največja investicija odpiranje novih slojišč premoga na področju Hrastnika in Trbovelj. Začetek te investicije sega v leto 1979 in naj bi bila predvidoma končana v letu 1985. V elektrogospodarstvu in premogovništvu so na našem območju na novo investirali tudi v obdobju od 30. septembra 1982 do 31. marca 1983 s predračunsko vrednostjo 122.884.000 din, od česar odpade na premogovništvo 82.560.000 din. Na gospodarske investicije v Zasavju odpade 92,9 % skupne predračunske vrednosti, medtem ko investicije za stanovanjsko dejavnost predstavljajo 6 %, ostalo-le 1,1 % pa so negospodarske. V času od 30. 9. 1982 do 31. 3. 1983 so v Zasavju pričeli z gradnjo oziroma deli na 22 investicijskih objektih s skupno predračunsko vrednostjo 245.557.000 din, kar predstavlja 3 % celotne predračunske vrednosti vseh investicijskih objektov po stanju koncem marca 1983. Med novo pričetimi investicijami sta izgradnja klasirnice premoga na površinskem kopu Lakonca s predračunsko vrednostjo 13.230.000 din, ki je bila že dokončana, pri drugi pa gre za investiranje v odkrivanje površinskega kopa Lakonca v vrednosti 57.793.000 din. Tudi s to investicijo so pričeli koncem preteklega leta dokončana pa bo po vsej verjetnosti že letos.

Na področju Trbovelj so v gradnji poleg objektov za energetiko, to je pridobivanje premoga, ter vlaganje v površinski kop Lakonca, močnejše investicije na področju stanovanjske izgradnje. Nadaljujejo z gradnjo stanovanjskega kompleksa

na Leninovem trgu S-33 in S-34, pripadajoča zaklonišča in stanovanjski objekt za upokoјence DUT II v Koloniji 1. maja. Ta objekt je bil medtem za letošnji dan borca dokončan in vseljen. Vlaganja v stanovanjski kompleks so koncem marca dosegla vrednost 233.625.000 din in so se pričela v letu 1981, končana pa bodo letos. Na področju negospodarstva je v teku izgradnja prve faze srednješolskega centra, dela so se pričela leta 1982, končana pa bodo po vsej verjetnosti letos. Tu ni vseta II. faza gradnje. Vrednost ostalih investicij v Trbovljah je koncem marca znašala 266.153.000 din, kar predstavlja 4,2 % celotne predračunske vrednosti vseh investicijskih objektov. Med temi so obrat rudarske mehanizacije, rekonstrukcija mesne predelave, izgradnja II. faze pokopališča v Gabrskem (46.721.000 din), vzporedna cesta Leninov trg — Njiva (54.180.000 din) in vporedna cesta Njiva — Trg revolucije (32.617.000 din).

Na področju občine Hrastnik je bilo koncem marca t.l. prijavljenih devet investicij s skupno predračunsko vrednostjo 475.297.000 din, kar pomeni, da 92 % celotne predračunske vrednosti odpade na investicije na področju gospodarstva. Ostala vlaganja pa so namenjena za stanovanjsko izgradnjo. Največja vlaganja so bila na področju proizvodnje kemičnih izdelkov, in to v obrat fosforne kisline in soli. To predstavlja vrednost 368.426.000 din. Ta vlaganja so se pričela v letu 1982 in bodo predvidoma končana do leta 1984. V letu 1982 so pričeli tudi z izgradnjo hale za popravilo samohodnega podporja v vrednosti 11.537.000 din. Na področju trgovine so bila vlaganja v samopostrežno trgovino Novi Log (27.198.000 din) in skladišča (10.416.000 din).

V stanovanjsko izgradnjo so bila večja vlaganja v stanovanjski objekt na Novem Logu, ki so ga pričeli graditi leta 1981, dograjen pa bo po vsej verjetnosti še letos. Njegova predračunska vrednost znaša 30.227.000 din. Od septembra 1982 do konca marca 1983 so pričeli z vlaganji v dva nova objekta, in to v izgradnjo hale za popravilo samohodnega hidravličnega podporja (11.537.000 din), v začetku le-

22. novembra leta 1925 je bila slavnostna otvoritev novo zgrajene bolnice Bratovske skladnice rudarjev v Trbovljah. Zgraditev so financirali rudarji iz revirjev s svojimi prispevkji in sicer namensko za to, da bi bila zdravstvena pomoč takoj pri roki, posebno v primerih nesreč pri delu, pa tudi drugih boleznih, ki so rudarje zaradi narave njihovega dela, vedno zelo pestile. Kasneje je bolnica prerasla v splošno bolnišnico, ki služi sedaj vsemu prebivalstvu iz revirjev pa tudi drugim. Sprašujemo se, zakaj bi morali sedaj uknjati npr. kirurški oddelek te bolnišnice, ko je opravil v vseh letih svojega obstoja na deset tisoče operacij.

Foto: F. Borušak

tošnjega leta pa z gradnjo samopostrežne trgovine na Novem Logu 27.198.000 din.

Na področju občine Zagorje je bilo koncem marca letos v gradnji 22 investicijskih objektov s skupno predračunsko vrednostjo din 1.517.052.000. Na gospodarstvo odpade 87,6 % celotne predračunske vrednosti vseh investicijskih objektov. Stanovanjska izgradnja ima delež v višini 9,4 %, negospodarske pa 3,3 %. Najmočnejše je na področju gospodarskih investicij zastopana energetika za pridobivanje premoga. Predračunska vrednost teh investicij znaša 1.107.711.000 din, kar predstavlja 83,4 % vrednosti vseh investicij v zagorski občini oziroma 73 % na področju gospodarstva. Največja so bila vlaganja v jamo Kotredež, in sicer za odpiranje jame med VI. in IX. obzorjem.

Investicije segajo v leto 1980, vlaganja pa naj bi se končala leta 1985. Precejšnja sredstva so bila vložena tudi v sanacijo vdora vode in mulja v jamo Kotredež. Predra-

čunska vrednost za jamo Kotredež znaša 429.268.000 din. Z deli so pričeli leta 1982, končana pa naj bi bila leta 1984. Med ostalimi investicijami so razširitev proizvodnih zmogljivosti tozd Kovinski izdelki, razširitev proizvodnih skladiščnih zmogljivosti tozd Kompletaza, odprava ozkega grla I. faze programa razširitve zmogljivosti pri SIPOREKS-u in gradnja skladiščno proizvodne hale pri DELOZI.

Na področju stanovanjske izgradnje so potekala vlaganja v stanovanjsko-poslovni objekt SPO 82 in so znašala 142.876.000 din. Z deli so pričeli leta 1980, končana pa bodo letos. Med negospodarskimi investicijami so bila po vrednosti večja vlaganja v prizidek k osnovni šoli Izlake, kar je znašalo 37.311.000 din. Dela bodo predvidoma končana letos.

Iz tega pregleda lahko povzamemo, da se je obseg investicij zelo skrčil, predvsem na negospodarskem področju.

Rezultati

POSLOVANJA SLOVENSKEGA ELEKTROGOSPODARSTVA

Iz informacij SOZD EGS pozvemo, da so bili proizvodni rezultati slovenskega elektrogospodarstva v letošnjem prvem polletju razmeroma zelo dobri, lahko bi rekli celo odlični. Proizvodnja električne energije je bila v prvem polletju za 665 milijonov kWh oziroma 15,7 % večja od načrtovane, s tem pa je bila dosežena tudi večja proizvodnja za 732 milijonov kWh ali 27,6 % več napram enakemu obdobju lanskega leta. Proizvodnja v HE je znašala v prvem polletju 1,442 mia kWh oziroma 27,3 %, proizvodnja v TE 2,208 mia kWh oziroma 41,9 %, proizvodnja v jedrski elektrarni 1,227 mia kWh oziroma 23,3 %, proizvodnja v malih HE 21 mio kWh oziroma 0,4 %, nakup izven sistema EGS 327 mio kWh oziroma 6,2 % in izmenjava izven sistema EGS 46 mio kWh oziroma 0,9 %. Skupna proizvodnja v prvih šestih mesecih t. l. je bila 5.271 milijonov kWh. Rezultat je bil dosežen precej po zaslugi termoelektrarn, ki so domala v celoti izkoristile svoje zmogljivosti, predvsem Šoštanj. V zamenjavo za premog iz drugih republik so pomagali z električno energijo pokrивati pomanjkanje električne energije v drugih republikah. Tudi jedrska elektrarna je precej presegla svoj polletni načrt. V druge republike in za izvoz je bilo iz Slovenije dobavljene 20 % vse razpoložljive električne energije. Čeprav se elektrogospodarstvo lahko pohvali z letnimi proizvodnimi uspehi, pa so to polletje končali s slabim finančnim rezultatom. Izguba v prvem polletju znaša v ožjem elektrogospodarstvu Slovenije 2,626 milijona din z dodatno izgubo 625 milijonov v premogovnikih tako, da znaša izguba celotnega elektrogospodarskega sistema Slovenije 3.251

milijonov din. Zavoljo tega so se tako v elektrogospodarstvu, kakor tudi premogovnikih lotili podrobnejše obravnave in sprejemanja posebnega programa ukrepov za odpravljanje vzrokov izgube. Poglavitni vzrok za slab finančni rezultat je pre nizka cena električne energije. Po ovrednoteni elektroenergetski bilanci bi morali v prvem polletju za prodano kWh dobiti 380,98 par, dejansko je bilo iztrženih le 236,41 par, vnovčene realizacije pa je bilo 231,17 par. (tl)

Razvoj

ENERGETIKE SLOVENIJE DO LETA 2020

Izvršni odbor Samoupravne interesne skupnosti elektrogospodarstva je na svoje seji 27. 7. 1983 med drugim razpravljal o izdealki raziskave možnosti razvoja energetike v Sloveniji do leta 2020. Odbor je ugotovil, da gre za zelo pomembno raziskavo, katere rezultati bodo služili za oblikovanje koncepta dolgoročnega razvoja energetike kot celote. Hkrati pa bodo ugotovitve veljale kot osnova za izdelavo planskih dokumentov energetskih dejavnosti za posamezna obdobja.

Izvršni odbor ISE se je soglasno odločil, da sodeluje ISE kot naročnik in koristnik raziskave možnosti razvoja energetike v naši republiki do leta 2020 s tem, da je nosilec te naloge oziroma raziskav Elektrotitut Milana Vidmarja v Ljubljani. Doseženo je bilo tudi soglasje glede financiranja te naloge. Imenoval je projektni svet za spremljanje raziskave možnosti razvoja energetike do omenjenega leta. Vodi ga Alojz Saviozzi, pomočnik predsednika republiškega komiteja za energetiko. Projektni svet pa šteje poleg predsednika še 12 članov; naš kombinat zastopa Janko

Koritnik, član poslovnega odbora REK EK.

Iz programa je razvidno, naj bi raziskava podala realni pregled možnosti razvoja energetike v naslednjih 30 letih. Poleg ugotavljanja primarnih virov na ozemlju Slovenije, naj ocenijo tudi realne možnosti dobavljanja primarnih energetskih virov iz drugih republik, okvirne lokacije teh virov, npr. rudniki, ter pri tem nastajajoče stroške. Cilj te naloge je, da ocenijo bodoče energetske tokove v Jugoslaviji. Raziskovalci torej ne bodo izdelali le variante razvoja, pač pa bodo pripravili nekaj različnih scenarijev možnega razvoja. Analiza naj bi služila kot osnova za kasnejše odločanje o razvoju energetike. Izdelali bodo kratkoročne raziskave do leta 1990, srednjeročne do leta 2000 in horizontno raziskavo do leta 2020. Osnovna raziskava bo do leta 2020. Program obsega nekatere poglavja, ki se nanašajo na metodologijo prikazovanja energetskih bilanc, porabo energije, primarne energetske vire, omejitve pri pokrivanju potreb po energiji in oceno možnih bodočih poti razvoja energetike v Sloveniji in Jugoslaviji. Vse raziskave bodo obdelane z energetskih strokovnih in narodno — gospodarskih vidikov. Pri delu bodo v največji možni meri uporabljali že doslej izdelane raziskave. Za vsako nalogo so določeni roki. Skrajni rok za izdelavo raziskav je avgust 1985, seveda pa so za posamezne elemente določeni razmeroma tudi kratki roki. Nekatere naloge morajo biti izdelane že po posameznih mesecih t. l., večina pa mora biti izdelana naslednje leto, to je predsem za obdobje do leta 1990, ostale naloge za obdobja do leta 2000 in leta 2020 pa do leta 1984 in 1985.

Stroški za izdelavo te raziskave bodo znašali 32.890.000 din. Del teh sredstev bo financirala ISE, del pa EGS ISNAP in PETROL.

Bez dvoma gre za izredno pomembno nalogo na področju raz-

voja energetike v Sloveniji, saj bo le na tej osnovi dana možnost štvarnega in kakovostnega načrtovanja v bodoče. (tl)

Vesti iz Senovega

Koncem septembra bodo na Rudniku Senovo odprli novo remontno delavnico, ki meri okoli 800 m². Dosedanji delavniški prostori so bili izredno tesni in so večino del morali opravljati na prostem, kar je bilo seveda povezano s številnimi težavami, tudi vremenskega značaja. Razmere se bodo po dograditvi in opremljenosti novozgrajenih prostorov bistveno izboljšale.

V tovarni gradbene opreme, ki je temeljna organizacija tovarne Metalna iz Maribora, so dolga leta izdelovali v glavnem le žerjave za gradbeno podjetja. Ker pa je gradbenih del čedalje manj, se je zmanjšalo tudi povpraševanje po tovrstnih proizvodih. Zato je ta temeljna organizacija v Senovem pričela izdelovati steklarsko opremo in opremo za procesno industrijo. Sprejeli so tudi program potrebnih ukrepov za izboljšanje svojega položaja, hkrati pa tudi za izpolnjevanje delovnega načrta in izboljšanje delovne discipline. Sprejeli so še vrsto drugih ukrepov, ki se nanašajo na povečanje produktivnosti, boljšo kvaliteto izdelkov, poživitev dela družbeno-političnih organizacij itd.

Splošno združenje

ENERGETIKE O LETOŠNJIH REZULTATIH

Dne 10. avgusta t.l. je bila seja izvršilnega odbora Splošnega združenja energetike Slovenije. V prvi vrsti so obravnavali vprašanje preiskrbljenosti Slovenije s premogom v letošnjih prvih šestih mesecih. Ugotovili so, da so Zasavski premogovniki, Kanižarica, Senovo, Laško in Rudnik lignita Velenje nakopali

skupno 3.268.679 ton premoga, kar je za 95.769 ton več, kot so načrtovali. Od tega je bilo 3.739 ton rjavega premoga in 92.030 ton lignita. V primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta pa je bila proizvodnja v letošnjih šestih mesecih manjša napram enakemu obdobju lanskega leta za 186.309 ton. Rjavega premoga je bilo nakopanega 2.691 ton več, lignita pa za 189.000 ton manj. V rudniku lignita Velenje so imeli slabšo proizvodnjo od lanske zaradi pogostejših prestavitev odkopne mehanizacije ter manjšega števila mehaniziranih delovišč odkopavanje. Delno pa je vplivalo

na manjšo proizvodnjo tudi pomanjkanje določenih vrst reprodukcijskega materiala in rezervnih delov za mehanizacijo, pa tudi izrabljena jamska oprema. V prvem četrtletju zaradi remonta v TE Trbovlje niso obratovali površinski kopi ZPT. Rudniki so prodali skupno 3.263.365 ton premoga, od tega 2.536.618 ton termoelektrarnam in toplotarnam, 240.037 ton industriji in 477.710 ton trgovini oziroma splošni porabi. V druge republike je bilo prodanega 64.124 ton premoga, iz drugih republik in pokrajin pa je bilo v Slovenijo dobavljeno 575.049 ton premoga.

Pregled proizvodnje premoga v prvem polletju v Jugoslaviji

Jugoslovanski premogovniki so v prvih šestih mesecih t. l. proizvedli naslednje količine premoga. Za primerjavo nava-

jamo tudi doseženo proizvodnjo premoga v enakem obdobju lanskega leta.

Premogovnik	proizvodnja premoga januar—junij	
	1983-ton	1982-ton
Skupna proizvodnja	27,380,000	26,095,000
Od tega:		
— črni premog	197,000	197,000
— rjavi premog	5,520,000	5,267,000
— lignit	21,663,000	20,631,000
Premogovniki črnega premoga:		
— Raša	129,000	128,000
— Ibarski rudniki	50,000	50,000
— Vrška Čuka	18,000	19,000
Premogovniki rjavega premoga		
— Banoviči	1,165,000	1,204,000
— Kakanj	844,000	744,000
— Djurdjevik	743,000	709,000
— REK EK		
Zasavski premogovniki	717,000	730,000
— Senovo	61,000	60,000
— Kanižarica	65,000	49,000
— Laško	17,000	17,000
— Resavsko moravški bazen	189,000	210,000
— Bogovina	102,000	110,000
— Aleksinac	20,000	91,000
— Soko	80,000	72,000
— Jasenovac	15,000	12,000
— Zenica	512,000	439,000
— Breza	436,000	262,000
— Ugljevik	120,000	193,000
— Mostar	98,000	96,000
— Kamengrad	181,000	109,000

— Miljevina	93,000	104,000
— Ivangrad	45,000	35,000
— Tušnica	16,000	17,000
Premogovniki lignita:		
— Kolubara	9,018,000	8,858,000
— Kosovo	3,492,000	2,829,000
— Velenje	2,403,000	2,597,000
— Dobrnja — Lukavac	1,596,000	1,501,000
— Kostolac	1,281,000	1,349,000
— Kreka	1,188,000	1,199,000
— Plevlja	999,000	734,000
— Oslomej	433,000	466,000
— Gračanica	219,000	185,000
— Stanari	87,000	109,000
— Suvodol	601,000	—
— Gacko	202,000	—
— Štavalj	37,000	41,000
— Tušnica II	30,000	36,000
— Lubnica	40,000	39,000
— Muhadger Babuš	20,000	17,000
— Despotovac	16,000	13,000
— Bajovac (Kraljevo)	2,000	1,000

Podatki povzeti iz publikacije rudarskega inštituta Beograd in Splošnega združenja premogovnikov Jugoslavije.

Sedemmesečna

PROIZVODNJA PREMOGA V JUGOSLAVIJI

V času od 1. januarja do 31. julija 1983 so jugoslovanski premogovniki nakopali skupno 32,360.000 ton premoga ali za 7,4% več kot v istem obdobju lanskega leta. Vendar pa kljub povečani proizvodnji načrt za to obdobje ni bil dosežen, to pomeni, da je bil izpolnjen le v višini 94% napram energetske bilanci za letošnje leto. Vse kaže, da letošnji proizvodni načrt jugoslovanskih premogovnikov ne bo izpolnjen. Domnevajo oziroma predvidevajo, da bi premoga lahko nakopali do konca leta skupno le 58 milijonov ton, kar pomeni, da bi ga nakopali manj v primerjavi z načrtom za 2,7 milijona ton. Le kolubarski bazen ima zmogljivosti toliko razvite, da bi lahko povečal proizvodnjo, medtem ko v ostalih premogovnikih tega ni mogoče doseči niti z nadurnim delom. Vzroki za to so že dolgo znani.

Od celotne količine je bilo dobavljenega termoelektrarnam 21,7 milijonov ton, industriji 4 milijone ton, široki porabi pa 3,4 milijona ton. Prometne oziroma transportne organizacije so ga dobile 200.000 ton, izvoženega pa je bilo prav tako 200.000 ton. (tl)

Samoupravno dograjevanje

Že v julijski številki internega glasila smo na kratko poročali o aktivnostih, ki potekajo že dlje časa, glede dograjevanja dohodkovnih odnosov in samoupravne organiziranosti v SOZD REK EK Trbovlje. Že uvodoma moram poudariti, da je bila javna razprava na osnovi »Strokovno politične podlage za dograjevanje odnosov in samoupravne organiziranosti v SOZD REK Edvarda Kardelja« po sklepu delovnega predsed-

stva problemske konference ZKS v kombinatu podaljšana do konca avgusta, s tem da bo problemska konferenca v prvi polovici prihodnjega meseca.

V političnih izhodiščih so podrobno opredeljene naloge oziroma izhodišča tako za dograjevanje samoupravne organiziranosti kot dohodkovnih odnosov. Izhodišča so rezultat daljših razprav in opredelitev za uresničitev določil družbenega dogovora o organiziranosti energetike.

Pri dohodkovnih odnosih pa je nujno potrebno zagotoviti takšne odnose in soodvisnosti, da bodo delavci v vseh delih energetskega gospodarstva v enakopravnem družbenoekonomskem položaju; da se mora skozi ceno zagotoviti sredstva za enostavno reprodukcijo, za razširjeno reprodukcijo pa na osnovi združevanja sredstev s tem da je podlaga za uresničevanje dohodkovnih odnosov skupen plan tozdv, delovnih organizacij in sozda, ki se izteče v energetske bilanco SR Slovenije. Pri samoupravni organiziranosti je treba poudariti, da je problemska konferenca komunistov energetike v naši republiki zavezala vse subjekte za dosledno izpeljavo zakona o energetiki in družbenega dogovora o njeni organiziranosti v republiki. Dograjevanje samoupravne organiziranosti mora temeljiti, in tudi temelji, na osnovi analize naše dosedanje organiziranosti in njene pomanjkljivosti skladno z obema poprej naštetima dokumentoma ter Zakona o združenem delu. Zavezali smo se za doslednejše uveljavljanje skupnih poslovnih funkcij ter skupnih nalog in opravil na nivoju delovnih organizacij, kombinata in celotne energetike, tako da se prepreči podvajanje del in zagotovi čim višja stopnja racionalnosti.

Vse to pomeni, da je nujno potrebno uskladiti in povezati delo rudarske gradbene dejavnosti, industrijsko montažnih delavnic ter dele sedanjih tozdv resdv, ki so sedaj v okviru delovne organizacije Zasavski

premogovniki Trbovlje. Le tako bomo dosegli celovitejšo ponudbo del za izvajanje rudarskih gradbenih del, elektrostrojnih del in avtoprevoznih del v okviru kombinata, energetike ter na področjih Jugoslavije in zunanjih tržiščih. Ob tem pa je nujno potrebno vztrajati, kar je še neizpolnjen sklep problemske konference ZK iz leta 1974 in za tem iz leta 1976, da se iz kombinata izločijo vse dejavnosti, ki neposredno ne sodelujejo pri proizvodnji premoga in električne energije.

Po družbenem dogovoru se bodo (se morajo) rudniki rjavega premoga organizirati v (eno) delovno organizacijo, ki naj bi se po predlogu imenovala:

Delovna organizacija Rudniki rjavega premoga Slovenije, Trbovlje.

Družbeni dogovor in zakon o energetiki določa, da predstavljajo tozde delavci, ki neposredno sodelujejo pri proizvodnji premoga na istem pridobivalnem prostoru in predstavljajo tehnološko, ekonomsko in samoupravno zaokroženo celoto.

Delovno organizacijo Rudniki rjavega premoga Slovenije naj bi tako sestavljali: Rudnik rjavega premoga Hrastnik, Rudnik rjavega premoga Trbovlje, Rudnik rjavega premoga Zagorje, Rudnik rjavega premoga Kanižarica, Rudnik rjavega premoga Senovo in Rudnik rjavega premoga Laško. Kot tozde bi bila lahko organizirana tudi Separacija premoga Trbovlje glede na poseben položaj, ker opravlja del proizvodnega procesa za premogovnike v Trbovljah in Hrastniku. Kot tozde posebnega pomena je tudi Rudarski šolski center, ki naj bi bil po predlogu organiziran kot tozde v okviru omenjene delovne organizacije.

Administrativna, strokovna, pomožna in ostala dela bi opravljal delovna skupnost skupnih strokovnih služb, ki naj bi jo tvorile tako imenovane področne delovne skupnosti, ki naj bi delovale pri vsakem tozdu.

Pri Birtiču v Hrastniku grade nov poslovno stanovanjski objekt. Med tem so podrli tudi zgradbo pri križšču.

Foto: A. Bregant

Ker smo zavezani (po družbenem dogovoru), da se morajo vse dejavnosti, ki posredno sodelujejo v proizvodnji energetskega virov, organizirati v posebno tozde, smo predlagali, da še tako oblikujeta elektrostrojna dejavnost in rudarska gradbena dejavnost, s čimer bi bila dana možnost, da nastopata tudi izven kombinata, s tem da se organizirata v delovno organizacijo.

Druga delovna organizacija, ki naj bi delovala v okviru kombinata, je delovna organizacija Rudarsko investicijska dejavnost Trbovlje, ki bi jo tvorili naslednji: tozde Avtoprevoz, v katerem naj bi se združili ves vozni park razen osebnih vozil, tozde RGD, tozde Strojna dejavnost in tozde Elektrojna dejavnost ter delovna skupnost skupnih strokovnih služb z ustreznimi službami in sektorji.

Tretja delovna organizacija, ki naj bi delovala v okviru naše asociacije, je delovna organizacija Termoelektrarna Trbovlje s tozde proizvodnja, tozde vzdrževanje in delovna skupnost skupnih strokovnih služb. Pri tem poudarjam, da je delovno predsedstvo problemske konference v kombinatu ugotovilo, da je slednja delovna organizacija (termoelektrarna Trbovlje), že organizirana skladno

z določili družbenega dogovora.

Ob vsem tem gre poudariti, da vsaka tozde zaokrožena tehnično — tehnološka celota, ki v okviru skupnega plana proizvaja in izvaja dejavnost za katere oz. za katero je registrirana.

Na ravni SOZD REK Edvarda Kardelja Trbovlje naj bi delovala (ena) delovna skupnost za Administrativno strokovna opravila. Vanjo naj bi se mimo sedanjih opravil vključila tudi tista dela in naloge, ki ne bodo zajete v novo organiziranih delovnih organizacijah ter tista opravila, dela in naloge, ki bodo izpadla iz novo organizirane delovne organizacije za Inženiring na ravni energetike SR Slovenije. Namreč, sedanja delovna skupnost Tehnično strokovnih opravil (TSO) se bo po določilih družbenega dogovora organizirala kot tozde posebnega pomena v okviru delovne organizacije za inženiring v okviru energetike. Iz skupnih opravil pa se bodo izločila operativna opravila družbenega standarda in kadrovska opravila, ki se prenašajo na nivo tozde in delovnih organizacij. Etenako velja za delovno organizacijo Informatika v okviru energetike.

Ob koncu prikaza predloga dograjevanja samoupravne organiziranosti in dohodkovnih

odnosov moramo poudariti naslednja načela: v tozd naj se združijo delavci, ki sodelujejo v neposredni proizvodnji premoga na enem pridobivalnem prostoru; tako oblikovana organizacija tvori samoupravno organiziran tozd tehnološko ekonomsko zaključeno celoto ter da predstavlja poseben primer tozd separacija premoga Trbovlje, ki opravlja transportiranje in oplemenitenje premoga za premogovnike Trbovlje in Hrastnik ter laboratorij, ki deluje sedaj v okviru delovne skupnosti TSO in ki opravlja storitve za potrebe separacij in drugih koristnikov. Za slednjega predlagajo, da se organizira kot delovna enota tozd inženiring ali pa da se posamezni deli kemijskih del, ki jih opravljajo v laboratoriju, Separacijah in Termoelektrarni Trbovlje združijo in organizirajo v temeljno organizacijo združenega dela. Slednji predlog je še nerealiziran iz leta 1979.

Doslej opredeljene, začete in izpeljane aktivnosti pri uresničevanju vseh naštetih dokumentov in dogovorov, kot tudi sklepov republiške skupščine o uresničevanju Zakona o energetiki, zavezujejo ne le subjektivne dejavnike, temveč vse združene proizvajalce v kombinatu, da ne le aktivno, ampak predvsem tvorno sodelujejo pri zaokroževanju zastavljenih nalog. To pa še toliko bolj, ker je naša skupna zadolžitev da to nalogo izpeljemo do konca leta. Pri tem pa moramo v vseh razpravah in na vseh ravneh upoštevati, da samoupravna organiziranost ni statična, ampak dinamična mična kategorija, in da je treba nenehno strmeti po takšni organiziranosti, ki bo ob najmanjših stroških dela največji možni učinek.

Janko Savšek.

Rok razprav

JE PODALJŠAN

Konec preteklega meseca se je sestalo delovno predsedstvo problemske konference SOZD REK EK in razpravljalo o pripombah, ki so jih dostavile posamezne osnovne organizacije ZKS, posamezniki ali skupine članov ZKS. Iz pripomb, ki so v večini primerov objektivne, je ugotovljeno, da se člani ZKS strinjajo s predlogom nove dopolnjene samoupravne organiziranosti kakor tudi s predlogom o dograjevanju dohodkovnih odnosov v kombinatu, le da bo treba nekatera poglavja bolj natančno in razumljivejšo opredeliti nekatere predloge pa celo spremeniti.

Člani delovnega predsedstva so ugotovili, da so o gradivu razpravljale domala vse osnovne organizacije ZKS, da pa velik del članov ZKS z gradivom ni seznanjen zaradi odsotnosti. Prav tako niso o gradivu razpravljale vse akcijske konference ZKS delovnih organizacij. Zaradi tega je delovno predsedstvo sklenilo, da se podaljša rok razprav v osnovnih organizacijah in akcijskih konferencah ZKS do 10. septembra 1983 in zaradi tega se prestavi tudi datum sklica problemske konference na 20. september 1983.

I. O.

Delovanje

DELEGATSKEGA
SISTEMA V
DO IMD

Aktivnost delegacij in delegatov za zbor združenega dela skupščine občine Trbovlje.

Po dobrem letu dni novega mandata smo analizirali aktivnost in učinkovitost skupščinskega sistema družbeno-politične skupnosti, delegatskega sistema ter delo delegacij in delegatov. ugotovitve niso nič kajin

spodbudne, prej lahko trdimo, da so zaskrbljujoče. Predno pa se ustavimo pri rezultatih te analize je potrebno poudariti, da ima vsaka TOZD in DS SS naše delovne organizacije svojo delegacijo za zbor združenega dela, ki jo sestavlja sedem delegatov. Tako so v DO IMD tri delegacije s skupno enaindvajsetimi delegati za ZZZ, kar pa predstavlja, glede na majhno število vseh zaposlenih, kar omembe vredno število. Vendar pa, z ozirom na sestav skupščine oz. ZZZ, nima vsaka OZD svojega delegatskega mesta, temveč sta tozda in DS SS naše delovne organizacije zastopana v tem zboru samo z enim mestom, kar je seveda pogojevalo izvolitev konference delegacij na nivoju DO. Na ta način torej 21 delegatov pokriva eno samo delegatsko mesto in bi tako teoretično prisel delegat na vrsto za sejo zbora ponovno šele po enaindvajsetih sejah (seveda s predpostavko, da vsak delegat opravi svojo dolžnost), kar pa ne predstavlja nikakršne posebne dodatne obremenitve. Ob tem pa se moramo vsi zavedati, delegati ZZZ pa seveda še najbolj, da ima ta zbor skupščine posebno odločilno vlogo, predvsem kadar se odloča o vprašanjih, ki neposredno zadevajo delavce v organizacijah združenega dela pri vprašanjih odločanja o rezultatih svojega dela. Ta vprašanja so največkrat odločilnega pomena, zato je toliko bolj nerazumljiva indiferentnost in celo neopravičljiva neaktivnost nekaterih delegatov, ki smo jim zaupali odgovorno nalogo, da zastopajo vse delavce zaposlene v DO IMD. Pri delovanju delegatskega sistema pa v praksi naletimo na vrsto težav, ki zavirajo normalno delovanje tega sistema. So primeri, ko vodja delegacije TOZD izmed sedmih članov delegacije ne more dobiti enega, ki bi bil pripravljen iti na sejo zbora, pa tudi takšni primeri so, da je delegat neopravičeno odsoten na seji skupščine, čeprav je bilo predhodno že vse dogovorjeno

poslano pooblastilo zanj.

Ce se povrnemo k analizi in njenim rezultatom, so ugotovitve naslednje:

— Posamezni vodje delegacij so opozorili na to, da včasih delegati ne prejmejo gradiva pravočasno, kar seveda že na začetku onemogoči javno razpravo.

Vzroki za to so tako zunanji kot tudi notranji. Ugotovljeno je bilo namreč, da v določenih primerih gradivo prepozno odpošljejo že službe na občini (v zadnjem času čedalje redkeje), zastoji pri dostavljanju gradiva pa se pojavijo tudi znotraj sozda DO in celo znotraj tozda.

— Dogaja se, da so skupni sestanki vseh delegacij (kjer naj bi se zavzelo entono stališče vse delegatske baze — obeh TOZD in DSfSS — in kjer naj bi imenovali delegata za sejo ZZD), nesklepčni. Takšni primeri so redno takrat, ko so ti sestanki sklicani izven delovnega časa, primerilo pa se je že, da je bilo premalo navzočih tudi na sestanku sklicanem med delovnim časom. Pri tem velja poudariti, da se je stanje glede sklepčnosti na popoldanskih sestankih poslabšalo v zadnjem času po premaknitvi delovnega časa.

— Na podlagi pripomb delegatov je bilo ugotovljeno, da so za to odgovorno nalogo premalo usposobljeni. Pogreša se načrtno strokovno usposabljanje preko različnih oblik, kjer bi morali konkretno spregovoriti o pravicah in dolžnostih delegatov ter o metodah in oblikah delovanja delegatov samih in delegatskega sistema v celoti.

— Na sestanke konference delegacij so vedno vabljeni tudi predstavniki vseh družbeno-političnih organizacij v delovni organizaciji, predstavniki delavskega sveta, individualni poslovojni organi, delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi in nekateri drugi delavci v delovni skupnosti skupnih služb, torej tisti, ki so zadolženi, da v praksi uresničujejo vse prvine delegatskega sistema in ki morajo bdeti nad nje-

govim izvajanjem. Žal pa je njihova udeležba skromna, saj se premnogi teh sestankov ne udeležujejo, predvsem so to odgovorni predstavniki družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov. Niso redki primeri, ko se niti ne opravičijo in ne pošljejo svojega namestnika ali kakšnega drugega člana izvršnih teles. Da je takšen odnos neodgovoren in škodljiv, ni potrebno posebej poudarjati, prav tako pa tudi ne dejstva, da tako ne moremo in ne smemo nadaljevati.

— Zaskrbljujoča je ugotovitev, da večina delegatov gradiva niti ne prebere niti z njim ne seznanja delovne sredine, katere člani so. Ob tem velja poudariti, da dobi vsak član delegacije za zbor združenega dela celotno gradivo, kar bi moralo glede na število delegatov, zagotavljati pogoje za učinkovitejšo razpravo od sedanje. Najbolj pogost izgovor je, da je gradivo pretežno in preobširno in kot takšno nemogoče za dobro razumevanje. V nekaterih primerih to res drži, vendar pa tega nikakor ne moremo in ne smemo posploševati in se s takšnim izgovorom zadovoljiti. Že kar navada je postala da se nato nekoga čaka, ki naj bi vsebino celotnega gradiva in vse potrebno znanje, na takšen ali drugačen način, enostavno »vili« v glavo.

Lansko leto na začetku mandata smo opredelili naloge in metode dela s ciljem čimboljšega delovanja delegatskega sistema in vključevanjem čim širšega kroga zaposlenih v odločanje preko svojih delegatov v različnih organih in aktivnega vključevanja v graditev našega političnega sistema socialistične demokracije. Vsega tega pa žal ne izvajamo, saj razprave po temeljnih organizacijah in delovni skupnosti ne potekajo po dogovorjenih metodah. Delavci o gradivu ne razpravljajo po skupinah, niti tega ne obravnavajo redno na samoupravnih organih, tako da precej delavcev o gradivu ne ve ničesar, ali pa bore malo. Vsa odgovornost za obdelavo gradi-

va in sprejem stališč leži večinoma na skupnem sestanku konference delegacij, za katero pa smo že ugotovili, da je, sklicana izven delovnega časa, nesklepčna. Da je takšen način (ne)odločanja delegatske baze in delegatov v delovanju skupščinskega sistema družbeno-politične skupnosti brez prave in široke razprave nepravilen, škodljiv in nesprejemljiv, ni potrebno posebej poudarjati.

— Rezultati analize so pokazali, da dobršen del odgovornosti za takšno slabo stanje nosijo tudi vodje delegacij, ki svojih nalog v zvezi s koordinacijo razprav o gradivu med delegati, delovnimi skupinami, po samoupravnih organih itd., sklicevanjem sestankov delegacije, posredovanjem določenih zahtev odgovornim za dodatno obrazložitev gradiva, za pravilno in pravočasno dostavljanje vprašanj, delegatskih stališč ipd., ne opravljajo.

— Pomankljivost delovanja se kaže tudi v tem, da delegati oz. vodje delegacij niso vabljeni na seje samoupravnih organov v OZD, niti na teh sejah ne razpravljajo o dostavljenem gradivu (z nekaterimi redkimi svetlimi izjemami) niti ne dajejo povratnih informacij o sprejetih sklepih na seji zbora oz. skupščine. Delegatski sistem na ta način deluje samo enosmerno, kar seveda hromi njegovo bistvo in učinkovitost in ustvarja lažen občutek in prepričanje pri delavcih o njegovi neučinkovitosti. Kako vse to negativno vpliva na delegatski sistem, na odločanje o pomembnih družbenih vprašanjih v skupščinah DPS in ne nazadnje na graditev in utrjevanje celotnega političnega sistema socialističnega samoupravljanja se verjetno niti ne zavedamo v celoti, predvsem pa ne tisti, ki se tako obnašajo. Na osnovi teh ugotovitev analize so bili sprejeti tudi določeni zaključki, o katerih pa nekaj več prihodnjič.

Boris Jesenšek

MLADI SOZD
REK EDVARDA
KARDELJA PRED
NOVIMI AKCIJAMI

Mladi v našem kombinatu tudi v času letnih dopustov ne počivamo. Intenzivno se pripravljamo na akcije, ki bodo potekale v septembru, oktobru in novembru in katerih cilj ni samo doseganje delovnih in športnih rezultatov, ampak tudi to, da se medsebojno spoznamo, razvijamo medsebojne odnose v socialističnem duhu.

Prva izmed akcij je srečanje s študentstvom našega kombinata, ki bo v soboto 3. septembra. Srečanje, katerega namen je navezati tesnejše stike med študentstvom (še posebej mladimi našega kombinata) in študentstvom ter se dogovoriti za konkretno obliko sodelovanja, organizira koordinacijska konferenca OO ZSMS SOZD REK EK letos prvič. V okviru srečanja bo najprej potekal razgovor s študentstvom, kjer bomo na kratko predstavili dejavnost in samoupravno organiziranost našega kombinata, delovanje samoupravnih organov in DPO (največ mladinske organizacije) in našo študentsko in kadrovsko politiko, da bi potem spregovorili študenti.

Po razgovoru si bomo ogledali jama.

24. septembra — zadnjo soboto v septembru — organizira koordinacijska konferenca OO ZSMS SOZD REK EK delovno akcijo pri našem počitniškem domu na Partizanskem vrhu. Na akciji bomo urejali in čistili okolico. Po njej bo piknik.

Pripravljamo pa tudi športne igre mladih naše SOZD v počastitev praznika dneva republike. Tekmovanja se bodo odvijala v oktobru in novembru, in sicer v štirih panogah: mali nogomet, šah, streljanje, namizni tenis.

4. septembra

TOBOR LJUDSKE FRONT
NA MRZLICI

Tako kot lansko leto bo tudi letos organiziran v nedeljo 4. septembra 1983 ob 11. uri na Mrzlici Tabor ljudske fronte. Zborovanje organizirata medobčinska sveta SZDL Celje in revirskih občin ter okrožni odbori OF iz obeh območij ter občinske konference SZDL iz revirjev in Žalca. Tabor je tudi letos organiziran v spomin na stalna tradicionalna predvojna srečanja delavstva in mladine iz revirskih občin, Savinjske doline in drugih območij.

Nekdanji udeleženci so se organizirano zbirali na Mrzlici vsako leto 1. maja, organizirali pa so jih komunisti, napredni sindikati in drugi. Ta zborovanja so prerasla v organizirano ljudsko fronto. Na njih se je kovalo prijateljstvo in tovarishтво ter utrjevala zavest delavstva o enotnem revolucionarnem delavskem gibanju. Razvite oblike delavskega gibanja so bile na tem območju revirjev in celjskega območja osnova za hiter, organiziran odpor proti okupatorju. Že nekdanja povezanost med delavci iz revirjev in savinjske doline, pa tudi v NOB je zblížala obe območji, čeprav nas loči hrbet raznih planinskih vrhov. Vendar pa nas prav Mrzlica še najbolj povezuje poleg Čebina, Šmiglove zidanice, Kala in Šmohorja.

Tabor se bo pričel ob 11. uri, na njem pa bo govoril prvoborec Peter Šprajc. V kulturnem delu programa bodo sodelovali pevci, recitatorji, pihalni orkester ter zabavni ansambel, ki bo poskrbel tudi za družabnost po prireditvi. Na voljo bodo posebne spominske značke in spominski poštni žig. Poskrbljeno bo tudi za zadostno prehrano in pijačo.

Promet bo posebej urejen, vozili pa bodo tudi avtobusi do Podmeje. Na zborovanje — Tabor ljudske fronte na Mrzlici, vabijo organizatorji vse delovne ljudi in občane, mladino, planince, tabornike, gasilce, pripadnike drugih organizacij in društev.

Torej, v nedeljo 4. septembra, nasvidenje na Mrzlici!

Božo Marot

Srečanje z

UPOKOJENIMI DELAVCI
V LETU 1983

Srečanje z delavci področja Zagorja, in to dvakrat letno, je že tradicija. Taka srečanja se odvijajo na pobudo letne konference že od leta 1972. Takrat je bila izražena želja, naj OO ZS dajo v svoj program tudi to srečanje, in želje so se uresničile.

Vse tiste delavce, ki so se upokojili v obdobju januar — junij, povabimo na srečanje ob rudarskem prazniku, vse tiste, ki se upokojijo v drugi polovici leta, t. j. v obdobju julij — december, pa ob novem letu. Na srečanju jim podarimo skromno spominsko darilo, emblem rudarske svetilke. Tu se pogovorimo o mnogih stvareh, ki delavce, ki so se upokojili zanimajo. Obujajo spomine na čase, v katerih so začeli delati in na težave, ki so jih s tem v zvezi spremljale. Zelo radi povedo, kako težko so delali, v kakšnih razmerah, in kako so bili zadovoljni ali nesrečni. Vseh trenutkov se radi spominjajo. Vsakokratna želja vseh je, da se skupaj fotografirajo, da imajo sliko za spomin na delovne tovarišice in tovariše. Med mnogimi rudarji so sedaj upokojene tudi tri kuharice rudniške menze, ki so v svoji delovni dobi opravljale razna dela, med njimi so nekatere od teh delale celo v jami.

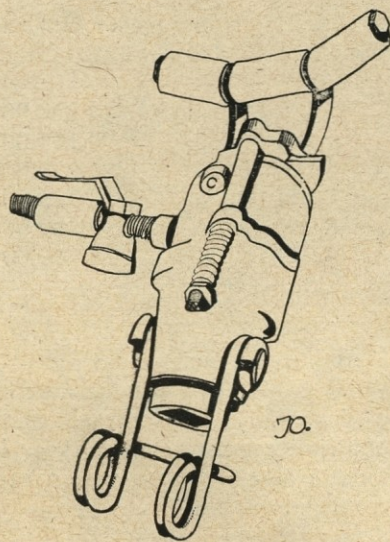
Na srečanju ne manjka smeha in veselja, pa tudi zapojejo ob koncu. Vsi predlagajo, da bi se taka srečanja nadaljevala, da bi vsaj enkrat letno ob rudarskem prazniku le povabili vse upokojene rudarje, ki bi se želeli udeležiti srečanja. Vsi se iskreno zahvaljujejo za prijetne urice, ki smo jih ta dan prežveli skupaj. Vsem, ki še delajo, pa želijo, da bi srečno dočakali dan upokojitve in ga tudi dolgo uživali.

Andrej Radej

Posnetek - srečanja z upokojenimi sodelavci v prvi polovici tega leta s področja TOZD in DS v Zagorju.

Foto: L. Vozelj

Kako poteka

LETOVANJE V RUDNIKU
SENOVO

Letovanje v

POČITNIŠKEM DOMU
NA RABU

V letošnjem letu sem se odločil za letovanje v našem počitniškem domu na Rabu. Zadnjič sem letoval v tem našem centru pred sedmimi leti. Takrat sem bil zelo razočaran zaradi zelo utesnjenih prostorov, ni bilo tekoče vode, ne za umivanje, ne za sanitarije, zato je vse okrog sob in doma zaudarjalo. Postrežba v domu je bila slaba, to pa predvsem zaradi tega, ker so poleg domačih letovalcev gostili še tuje Nemce in Čeha. Takrat sem letovanje tudi predčasno zaključil, ker nisem bil zadovoljen. Odločil sem se tudi, da na Rabu ne bom več letoval.

No, kljub temu sem se v letošnjem letu zopet odločil za letovanje v našem prenovljenem domu na Rabu.

Ko sem prišel v naš dom, sem bil zelo prijetno presenečen, ker je dom zelo lep in kvalitetno urejen. Poleg tega sem bil tudi presenečen nad hitro in kvalitetno postrežbo.

Hrana je bila zelo okusna ter kvalitetno pripravljena. Tudi ostale stvari od pijače naprej so bile zelo poceni in zelo kvalitetne.

Odnos uslužbencev do letovalcev je bil zelo prijeten in domač, tako da smo se v tej sredini počutili domače, tako kot ena velika družina.

V zelo prijetnem spominu nam bo ostal izlet s čolnom v suho Puntico, še bolj prijetno pa je bilo ob poslovnem večeru, ki se ga je udeležilo veliko število letovalcev.

Presenečeni smo bili tudi nad popestritvijo letovanja, saj je bila organizirana tudi nogometna tekma med suhimi in debelimi. Vsi letovalci dekade od 30. 7. do 9. 8. 1983 se bomo spominjali prijetnega letovanja ter predlagamo, da bi letovanja še v ostalih domovih enakopestrili. Predvsem pa se zahvaljujemo celotnemu kolektivu, ki nas je po najboljših močeh res kvalitetno in prijetno presenetil s hrano, postrežbo in zabavo.

Jože Juvan — v imenu letovalcev

Naša delovna organizacija, ki šteje 450 članov, ima za letovanje petinštirideset ležišč. Triinštirideset ležišč je v počitniškem domu v Vrsarju, osem pa v apartmajih v Nerezinah na otoku Lošinju in štiri v apartmaju Kaninska vas na Bovcu. S temi kapacitetami lahko omogočimo oddih četrtini aktivnim delavcem rudnika.

Počitniški dom v Vrsarju je odprt od 25. junija do 28. avgusta. Prehrano imamo organizirano v počitniškem domu Krka — Novo mesto, ki je v neposredni bližini našega doma, tako da v našem domu obratuje samo bife, ki ga vodi upravnik doma. Ekonomska cena oskrbnega dne znaša 560,00 din, od tega plačamo hrano v počitniškem domu Krka 430,00 din, ostalih 130,00 din pa znašajo režijski stroški prenočevanja in obratovanja doma.

Da bi omogočili delavcu čim cenejše letovanje v počitniškem domu, smo iz regresnih sredstev za združevanje pokrili del ekonomske cene, tako da je cena oskrbnega dne 350,00 din, ki jo plača delavec z dohodkom na družinskega člana nad 11.361,00 din. Delavci z manjšimi osebnimi dohodki so upravičeni še na dodatno regresiranje, kar pa je razvidno iz socialne lestvice.

Grupa	povprečni OD na družinskega člana	% regresa	regres na dan	plača sam	otroci od 4—10 leta regr.	plača sam
1.	do 5.200,00	100 %	350,00	—	245,00	—
2.	od 5.201,00 do 6.100,00	80 %	280,00	70,00	196,00	49,00
3.	od 6.101,00 do 7.150,00	60 %	210,00	140,00	147,00	98,00
4.	od 7.151,00 do 8.380,00	40 %	140,00	210,00	98,00	147,00
5.	od 8.381,00 do 9.880,00	20 %	70,00	280,00	49,00	196,00
6.	od 9.881,00 do 11.360,00	10 %	35,00	315,00	24,50	220,00
7.	nad 11.361,00	—	—	350,00	—	245,00

S to lestvico omogočimo letovanje tudi družinam z manjšimi osebnimi dohodki. Plačilo letovanja smo organizirali tako, da lahko delavci plačajo stroške letovanja v treh zaporednih obrokih.

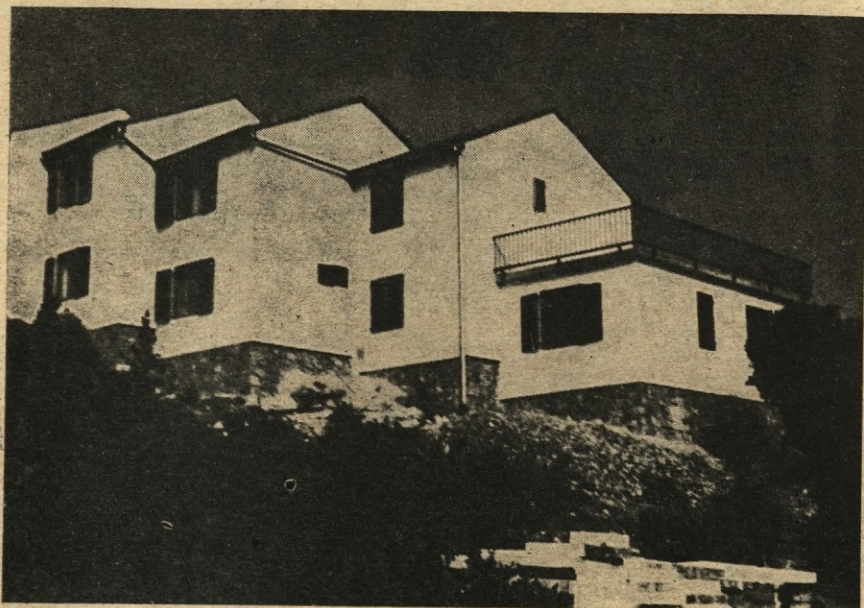
V ostalih počitniških enotah, to je v Nerezinah in Kaninski vasi, imamo apartmaje opremljene tako, da je možno pripraviti hrano v apartmajih, kjer so za to opremljene kuhinje.

Iz regresnih sredstev krijemo samo režijske stroške bivanja. Ti znašajo v Nerezinah 60,00 din po osebi na dan in 40,00 din v Kaninski vasi. V Nerezinah imamo organizirano letovanje od 21. julija do 9. septembra, v Kaninski vasi pa skozi celo leto. Moramo reči, da so v letošnjem letu vse počitniške kapacitete polno zasedene, kar je proti pričakovanju, saj smo v preteklih letih imeli le 70 % zasedenost. Boljšo zasedenost počitniškega doma pripisujemo regresiranju oddiha, kvalitetni prehrani v počitniškem domu Krka ter ostalim izboljšavam.

Letos in v preteklih letih smo se trudili, da bi organizirali avtobusni prevoz, vendar nam, žal, ni uspelo. Kljub povezovanju z ostalimi delavci in organizacijami, ki imajo na tem območju svoje počitniške kapacitete. V bodoče bi bilo potrebno iskati možnosti boljših zvez z vlakom in organizirati prevoz iz Pazina v Vrsar, dočim je v Nerezine in Bovec dobra avtobusna zveza.

Da bi bile počitniške kapacitete čim bolj izkoriščene, priporočamo, da bi upokoenci in člani kolektiva, ki imajo možnost, koristili tudi predsezonske termine, zlasti v Nerezinah.

Edi Germšek

Rudnik Senovo ima za letovanje svojih članov kolektiva urejene garsonjere v Nerezinah.

Prizadevanja za PRIJETNO LETOVANJE

— Disciplina, vestnost in medsebojna pomoč rodijo lepe sadove, pravi Mirko Pirnauer, vodja oddelka za družbeni standard na našem sozdu.

— To, kar sem povedal, velja za osebje, ki dela v počitniškem domu na Rabu in Crikvenici. Prav zaradi teh ljudi posebnih težav v zvezi z letovanjem letos nimamo. V anketi, ki smo jo izvedli, so letovalci stežno osebje na Rabu izredno pohvalili. Tako složne ekipe pri delu še nismo imeli. Zelo bi bili veseli, če bi isti ljudje hoteli priti na Rab tudi prihodnje leto. Moram pripomniti, da delo v kuhinji in jedilnici ni pri-

jetno, saj v teh prostorih nimamo ključnih naprav. Bójimo se, da nam bo inšpekcijska služba zaradi dotrajanoosti kuhinjo in jedilnico zaprla, če ju ne bomo že v prihodnjem letu preuredili. Oba objekta sta namreč stara že preko dvajset let. Poseben problem je dostava hrane in pijače v počitniški dom. Kombi, ki ga imamo, nam je večkrat odpovedal, saj smo od 20. 7. do 30. 7. tega leta dostavili tisoč litrov vina in okoli sedem tisoč litrov ostalih pijač. Za kamion ki smo ga morali najeti, pa smo za enkratno vožnjo plačali sto petdeset tisoč dinarjev. Računati bomo morali torej na močnejši avtomobil. Športnih rekvizitov je še vedno premalo. Prihodnje leto nameravamo po-

staviti še dve mizi za namizni tenis.

Opozoril pa bi rad na nekaj neprijetnega. Nekateri letovalci so zelo nevzgojeni. Čeprav je dom nov, inventar v njem že dobiva žalostno podobo. Hišni red in pravilnik o letovanju, ki visita v sobah na vidnem mestu, zadolžujeta letovalce, da za seboj sobe počistijo. V ta namen so na razpolago vsa potrebna čistila, pa vendar nekateri puščajo veliko nesnago. Med izmeno je le uro časa in osebje, ki ga nimamo veliko med tem lahko le preobleče posteljnino. So pa tudi takšni, ki za seboj vzorno pospravijo.

Letovanje v ostalih počitniških domovih poteka brez posebnih težav.

Opozorim naj še na eno neprijetnost, da se ne bi v bodoče ponavljala. Ko na tozdih razporejajo letovalce v počitniške sobe, dodeljujejo dvema osebam štiriposteljno šobo — tako da sta zasedeni le dve postelji. Da bi se izognili neljubim zamenjavam sob, naj bi v bodoče že na tozdih to upoštevali.

O finančnih rezultatih danes še ne morem reči nič dokončnega. Menim pa, da izgube ne bomo imeli, predvsem zato, ker so počitniški domovi devetdeset-odstotno izkoriščeni, računali pa smo na sedemdeset-odstotno zasedenost.

Želim, da osebje v počitniških domovih primerno nagradimo, želim tudi, da bi se vsi naši dopustniki na letovanju čim bolje počutili. Mi pa se bomo potrudili, da bomo njihove pripombe upoštevali in želje, kolikor bo v naši moči, uresničili.

Dragica Bregant

Zagorjani so slavili svoj občinski praznik

Občani občine Zagorje proslavljajo vsako leto 9. avgusta svoj občinski praznik, in to v spomin na prvi

oboroženi napad revirske partizanske čete na sovražno postojanko v Toplicah v noči med 8. in 9. avgustom 1941.

Program letošnjih proslav je bil prav tako pester kot pretekla leta. V soboto 6. avgusta dopoldan so na strelišču na Ruardiju tekmovali v streljanju z malokalibrsko puško, ob 19. uri je bil promenadni koncert Delavskega pihalnega orkestra Zagorje na prostoru pri spomeniku Revolucije, pol ure kasneje se je pričela slavnostna seja vseh treh zborov občinske skupščine in samoupravnih interesnih skupnosti na istem mestu, ob 21. uri pa so se občani udeležili družabnega srečanja na športnem igrišču Partizan.

V soboto 13. avgusta so ob 8. uri pripravili tradicionalni turistični avtomoto rally na Izlakah, ob 17. uri je bil na Partizanovem igrišču rokometni turnir za Dornikov memorial, ob 18. uri pa tradicionalno tekmovanje invalidov v kegljanju na igrišču Proletarec.

Na slavnostni seji, katere se je udeležilo veliko število občanov zagorske občine in gostov, med katerimi so bili tudi Marjan Orožen, predsednik slovenskih sindikatov, Miloš Prosenc, sekretar republiške konference SZDL, Martin Mlinar, predsednik zbora združenega dela slovenske skupščine, predstavniki pobratenih občin Aleksinac in Omiš ter prijateljske občine Maksimir iz Zagreba, je govoril predsednik občinske skupščine Franc Kovač. V svojem govoru je orisal uspehe in prizadevanja za izboljšanje proizvodnje in storitev v zagorskih temeljnih organizacijah in drugih organizacijah za izboljšanje možnosti za prijetnejše življenje v krajevnih skupnostih in tudi o težavah, s katerimi se srečujejo občani in delovni ljudje. V Zagorju je bilo precej narejene na raznih področjih in zavoljo tega bo treba tudi v bodoče nadaljevati z aktivnostmi.

Na slavnostni seji vseh treh zborov občinske skupščine so sprejeli predlog občinske konference SZDL za podelitev priznanj in odlikovanj v letošnjem letu. Za častnega občana so sprejeli Miho Marinka, člana sveta federacije, za zaslužnega občana sta bila imenovana Vinko Kramar ter Energoinvest Varnost Zagorje. Ostala priznanja pa so

prejeli:

a) Komuna I — Deloza — tozd Konfekcija;

b) Komuna II — krajevna organizacija ZZB NOV Senožeti — Tirna, Krajevna skupnost Rudnik — Toplice in Vzgojno izobraževalni zavod — tozd Osnovna šola Izlake;

c) grb občine Zagorje sta prejela: Komite za Vrsar — avstrijski del in krajevna skupnost Stara Ljubljana;

č) zlato medaljo so prejeli: Franc Podbregar, Boris Ferle, Roman Kajtna, Anton Ranzinger in Ivan Herle;

d) srebrno medaljo so prejeli: Rado Forte, Jože Dobršek, Zdenka Anderšič, Franc Ključevšek in Joža Kos;

e) diplomu so prejeli: Ana Vida Sladič, Janez Smrkolj, Berta Brvar, Miro Cirar, Maks Marinčič, Franc Ocepek, Margareta Pregrad, Jože Jontez, Maks Lukman, Stane Fink in Ciril Štancer;

f) pohvalo so prejeli: Andrej Smagur, Mirko ml. Drakslar, Jano Drnovšek, Stane I. Simončič, Milan Brvar, Božo Vedenik in Marjan Drnovšek.

Vsem prejemnikom priznanj čestitamo! (tl)

Priznanja so bila podeljena

V Hrastniku so julija t. l. na zadnji seji občinske skupščine pred poletnimi počitnicami podelili državna odlikovanja in priznanje republiškega sekretariata za ljudsko obrambo.

Odlikovanja in priznanja so prejeli:

— red dela z zlatim vencem: Milan Simerl,

— red zaslug za narod s srebrno zvezdo: Marjana Tovornik,

— red dela s srebrnim vencem: Ferdinand Deželak, Jožefa

Ob občinskem prazniku občine Hrastnik, dne 3. julija 1983 je Alojz Ribič po končanem govoru odkril spominsko ploščo Gvidu Pavliču.

Foto: B. Klančar

Keše, Franci Klemen, Martin Peklarič, Marko Podlogar, Jože Podmenik in Ivana Špegljč;

— medaljo dela: Antonija Bra-
tuša,

— priznanje Republiškega se-
kretariata za ljudsko obrambo:
Splošno trgovsko podjetje Hra-
stnik in Jože Tušar.

Plakete zveze združenj bor-
cev narodnoosvobodilne borbe
Jugoslavije so ob letošnjem
dnevu vstaje slovenskega na-
roda prejeli med drugim Hinko
Kamnikar iz Trbovelj, Damjan
Brvar iz Izlaka.

Čestitamo!

Ob dnevu vstaje podeljena priznanja

Dne 21. julija letos so ob dnevu
vstaje slovenskega naroda v Ljub-
ljani izročili tradicionalna priznanja
republiškega sekretariata za ljudsko
obrambo. Za izrazito zavzeto delo in
posebne uspehe pri razvoju in šir-
jenju ljudske obrambe in družbene
samozščite je dobilo priznanje več
posameznikov, delovnih organizacij
ter pokrajinskih odborov.

Med temi so tudi naslednji:

— Jurij Perko, Skupščina občine
Črnomelj,

— Mercator — Splošno trgovsko
podjetje Hrastnik,

— Blaž Kolar, Skupščina občine
Krško,

— Osnovna šola Primoža Trubar-
ja, Laško

— Franc Kovač, Zagorje ob Sa-
vi.

Čestitamo!

Potuje vlak živih spominov

To svobodno, modro nebo,
duh premočene zemlje in to
toplo sonce, vse to je del vša-
kega človeka, vsakega švobod-
nega bitja, ki zna ljubiti. To
je del preteklosti, sedanjosti in
velikega jutri. To je del naše
slavne zgodovine, hrabrega, ve-
likega naroda, del onih, ki so
s svojo krvjo prepojili zemljo in
travo.

In vsak kamen, vsaka što-
pinja, cvet na polju naše do-
movine so del onih, ki so bili,
ki so danes in bodo večno.
Vedno jih bomo nosili v srcu
kot svetinjo za svobodo, srečo,
ljubezen in mladost. V imenu
nas, ki smo danes in tistih, ki

bodo jutri se spominjamo vseh,
katerih oči so zaprte za
vedno...

Pred več kot štirimi deset-
letji je prijatelj prijatelju po-
dal roko v znak rodoljubja in
s tem ustvaril nekaj neprece-
nljivega. Ta stisk roke še dan-
es greje srca neutrudnih bor-
cev za svobodo; še danes jih
povezuje nerazdružljiva veriga
sreče in spoznanja, da so naj-
težje dni preživeli skupaj. Sre-
čajo se tudi sedaj, obujajo
spomine. Čakajo vlake na pe-
ronu svobode in jih pozdrav-
ljajo.

Vlaki prihajajo in odhajajo..
Vendar samo eden pripelje
pravočasno in odide, da bi se
vrnil — vlak bratstva in enot-
nosti!

Železni stroj buči po tirih,
kakor da s svojo veličino in
močjo milijonov ljudi želi do-
čakati svoj cilj. V njem je na
tisoče kilometrov prehojene po-
ti in še več sklenjenih prija-
teljstev. Vagoni so prepolni
sreče, ljudje se stiskajo in ob-
jemajo v mestu mladosti.

Vlak je pripeljal v naše me-
sto! Prijatelji so prišli!

Ljubezen je ponovno zavla-
dala na naših ulicah. Danes ži-
vimo s pesmijo lepoto, mlado-
stjo. Danes čutimo duh vsake-
ga cveta. Danes se bo ponov-
no našla roka v roki... Son-
ce v očeh bo obsijalo tovarša,
smeh in radost na naših licih
bosta sijala za vsakega prebi-
valca naše domovine. Danes bo
ponovno nasmeš na licih de-
lavca, ponovno bodo oživali
spomini:

— Se spominjaš tistih dni, ko
smo iz svojih mladih src sko-
vali orožje: ko smo visoko dví-
gnili rdeče ponošne zastave.

Vedno bo živel odpor do ti-
stih, ki so hoteli piti kri iz na-
ših žil in se opijati z našim
znojem.

Tudi mi bomo, če bo potreb-
no, pregnali oblake z neba, o-
hranili mirno spanje, otrokom
vrnili odvzete radosti, to bomo
delali z radostjo v srcu. Lju-
bili bomo našo zemljo in nje-
ne plodove.

Danes bodo ponovno tekla
solze veselja, solze spoznanja,

da prijatelj živi za prijatelja, delavec za svobodo, mladost za mir, bratstvo in ljubezen. Tekle bodo solze radosti, ker teče življenje dalje: mladost oživlja, spomini se vračajo, bratstvo in enotnost preraščata v veličastveni cvet z osmimi listi ljubezni. Zadonela bo zaobljuba v naših srcih: ne bomo dopustili, da ta prečudoviti cvet usahne! Ne bomo pustili, da umre nasmeh na licih naših očetov mater, naših tovarišev. Pokazali bomo, da je vez, ki nas veže, nepretrgljiva, da je ljubezen, ki nas obkroža — večna.

Niso naš učili, da sovražimo, ampak če bo treba, bomo umrli kakor umre cvetje na zemlji. Pripravljeni smo, da branimo svobodno nebo pred tistimi, ki želijo odstraniti cvetje in nam prinesiti žalost. Danes se bomo pogovarjali o težkih, a velikih dneh. Nekoga bo zbolela stara rana na roki in spomnil se bo tega trenutka. Čas beži, spomini živijo, živelo bo prijateljstvo.

Vlaki prihajajo in odhajajo, a spomini so večni, bratstvo in enotnost sta vedno bolj čvrsta in neminljiva. Vlaki prihajajo in odhajajo...

Eden se bo prav gotovo vrnil vlak bratstva in enotnosti!

Mila Rosić
uč. I. let. usmer. izob.
Raška

PROGRAM STABILIZACIJE BO SPREMLJALA KOMISIJA

Slovenski izvršni svet je koncem julija t.l. na priporočilo Zveznega izvršnega sveta ustanovil komisijo za uresničevanje programa dolgoročne gospodarske stabilizacije. Za področje naše republike je imenovana komisija, ki jo tvori Janez Zemljarič, predsednik IS SRS, in ostali člani te komisije: Vlado Klemenčič, Dušan Šinigoj, Jernej Jan, Milivoj Samar, Rudi Šepič, Majda Gaspari, Martin Mlinar, Štefan Ko-

rošec, Jože Knez, Francka Herga, Aidrej Brvar, Marko Bulc, Milica Ozbič, Jože Slokar, Jože Strle, dr. Miroslav Glas, dr. Davorin Kračun, dr. Lojze Sočan in Živko Pregel. V komisiji so torej člani slovenskega izvršnega sveta ter predstavniki vseh družbeno-političnih organizacij na ravni republike, Gospodarske zbornice, Narodne banke Slovenije, SISEOT, Skupnosti za cene ter znanstveni in strokovni delavci.

Podobne komisije bodo imenovale tudi na drugih ravneh družbeno-političnih skupnosti.

V SLOVENIJI NAJCENEJŠA ELEKTRIKA ZA NEPOSREDNE UPORABNIKE

Za razliko od mnenj, ki jih je bilo zadnje čase mogoče zaslediti tudi v javnih informativnih sredstvih, da pet največjih neposrednih uporabnikov električne energije v Sloveniji plačuje električno energijo dražje kot organizacije v drugih republikah, dokazujejo uradni podatki prav nasprotno. Povzemamo iz obdelave zaključnih računov za minulo leto, ki so jo pripravili v JUGEL. Po najvišji ceni 150,41, pare za kilovatno uro so neposredni uporabniki lani plačevali električno energijo na Kosovu, sledijo pa Vojvodina s 143,78 pare, Črna gora (141,53), Makedonija (129,05), BiH (116,70), Srbija (113,47), Hrvaška (99,15) in Slovenija s 97,49 pare za kilovatno uro, pri čemer je pri Sloveniji upoštevan tudi 6,4 odstoten delež za razvoj.

Drugače povedano, je bila cena kilovatne ure za neposredne uporabnike v Sloveniji na indeksu 100, na Hrvaškem je indeks znašal 102, v Srbiji 116, v BiH 120, v Makedoniji 132, v Črni gori 145, v Vojvodini 147 in na Kosovem 154. Jugoslovanski indeks je znašal 122.

POSVETOVANJA — KONFERENCE

Komite za površinsko eksploatacijo pri Zvezi inženirjev in tehnikov rudarske, geološke in metalurške stroke Jugoslavije organizira v času od 28. do 30. 9. 1983 peti jugoslovanski simpozij o površinski eksploataciji mineralnih surovin. Simpozij bo organiziran v Skopju in ga bo vodil predsednik organizacijskega odbora Golub Čoševski iz Skopja. Slovenijo zastopa v tem odboru Jurij Junetič, dipl. ing. Naloga tega simpozija je, da analizira in oceni pogoje izgradnje in razvoja površinskih kopov in da istočasno pregleda možnosti površinske eksploatacije tudi v sestavljenih tehno-ekonomskih pogojih ter da uspešno rešuje problematiko lastnega razvoja v funkciji vloge, ki jo ima področje rudarstva v celokupnem gospodarjenju naše države. Na simpoziju bo govor tudi o prenosu tehnike in tehnologije v svetu in izkoriščanju lastnih možnosti ter vlogi domače strojegradnje pri izdelavi strojev in naprav, ki naj bi povečali produktivnost dela. Simpozij bo imel tri sekcije. V A sekciji bo potekalo posvetovanje za premog, v B sekciji za kovine in v C sekciji za nekovine. V sekciji za premog bo 22 referatov.

Komite za površinsko eksploatacijo pri zvezi ITRGM Jugoslavije in Zveza rudarskih inženirjev in tehnikov Poljske bosta v času od 13. do 15. junija 1984 organizirali XI. jugoslovansko-poljski simpozij o površinski eksploataciji mineralnih surovin. Predsednik organizacijskega odbora je Miodrag Ačimović, dipl. ing., iz rudnika Pljevlje. Tema simpozija je stanje in smeri delovanja površinske eksploatacije glede na varčevanje energije in materiala. Simpozij bo potekal na Žablaku v Črni gori. Prijave je potrebno oddati do 1. novembra 1983.

Sredi avgusta je potekala v Bangkoku petdnevna konferenca o razvoju, preskrbi in racionalni porabi energije v organizaciji skupine 77. Zborovanje naj bi odgovorilo na nekatera konkretna vprašanja o tem, kako prispevati k boljši izrabi olja

in nafte, ki dajeta 90 % energije državam v razvoju. Precejšen del časa so posvetili izmenjavi izkušenj in sodelovanju na področju uporabe moderne tehnologije, izdelave potrebne tehnike in skupnem šolanju kadrov. (tl)

Tehnčni feljton

Kemija premoga

(nadaljevanje in konec)

Heteroatomi

Žveplo je najbolj pogost heteroatom v premogu in to tako v organsko, kakor tudi anorgansko vezani obliki. Rastline, iz katerih je nastal premog, so vsebovale okoli 0,5 % žvepla. Za znatno večjo vsebnost tega elementa v premogu je vzrok v delovanju bakterij, ki reducirajo žveplov sulfat. Rastline, ki so se razkrajale v mešanici sladke in morske vode, so dobavljale tem bakterijam ogljik, medtem ko je služil sulfat za izvor kisika. Tako nastali ioni sulfata so se delno izločili kot netopni železni sulfidi in so nastali pogosti anorganski vključki. Sulfid pa je tudi izpodrival atome kisika iz organske strukture premoga in pri tem so nastale razne spojine žvepla s kisikom. Dušik v premogu izvira praktično izključno iz osnovnega rastlinskega materiala in se nahaja v obliki derivatov piridina in pirola (spojine ogljika, vodika in dušika).

Danes je zanesljivo ugotovljeno, da premog nima enotne kemične strukture. Kaže, da je premog amorfen, večkrat spojen skupek dvodimenzionalnih derivatov z molekularno težo med 300 in 1000. Ti so običajno le sorazmerno slabo medsebojno omreženi v tretji dimenziji. Te enote se izločijo pri pirolizi z istočasnim hidriranjem

kot stabilne enote. Brez dodatka vodika nastanejo radikali (kemična skupina atomov s prost valenco), ki se medsebojno vežejo in končno tvorijo koksu podobne grafitne strukture. Po ogrevanju je premog zaradi sprostitve omenjenih agregatov dosti bolj topen kot v prvotni omreženi obliki.

Pri pirolizi premoga v prisotnosti topila, ki prinaša vodik, nastanejo prav tako že omenjene molekularne enote. Te tvorijo pri sobni temperaturi amorfne, steklu podobne trajne snovi. Toplotna obdelava pri višji temperaturi, to je nad 425° C, ima za posledico drobljenje makromolekul ob istočasnem povečanju njihovih aromatičnih značilnosti.

Ce ogrevanje ne prekorači 425° C in poleg tega poteka nalog, ostane v veliki meri ohranjena razporeditev ogljika nespremenjena v prejšnji strukturi.

Za destilacijo in ugotovitev značilnosti pri nepremočni pirolizi nastalih makromolekul so razvili s pomočjo specifičnih topil sodelavci Mobil Oil Co. nov kromografičen postopek. Ta topila predstavljajo zasičene ogljikovodike, aromate, heteroaromate, posebno bazične spojine dušika, monofenole in polifenole. Na osnovi rezultatov destilacije je mogoče sklepati, kakšna je struktura makromolekul in potem tudi, kakšna je bila prvotna struktura premoga. Te molekule še niso bile popolnoma določene, vendar vsebujejo pogosto kot osnovne podenote kondenzirane aromatične enote z dvema do pet benzoinskimi obroči, bifeni, polifenile (organski aromatični ogljikovodiki), kakor tudi sisteme s petimi in šestimi obroči, ki vsebujejo žveplo in dušik.

Kljub znatnemu napredku v kemični analizi najbrž ne bo nikoli mogoče ugotoviti strukture premoga s takšno popolnostjo kot je to mogoče v primeru posameznih organskih molekul pri frakcijah nafte. V zvezi s tem ima velik praktični in teoretični pomen kvanti-

tativna in kvalitativno ugotovitev osnovnih skupin, ki so odgovorne za močno uporabo specifičnih vrst premoga in njegovo reaktivnost. Pri tem so pomembni kriteriji struktura ogljika, vsebnost heteroatomov in anorganskih komponent, kakor tudi lastnosti pirolitsko nastalih makromolekul.

Voda

V zvezi s fizikalnimi lastnostmi premoga je brez dvoma pomembna količina vode. Sušenje in ponovno hidriranje premoga ima za posledico pomembne in pogosto nepovratne strukturne spremembe. Te činitelje je mogoče natančno določiti z raziskavo lastnosti izmenjanih ionov na preizkuskih. Vrste premoga, ki imajo nizko kalorično vrednost, absorbirajo v večji količini kovinske ione (npr. nikelj) iz vodne raztopine, verjetno na osnovi izmenjave ionov s kalcijem. Pri sušenju se zmanjša število in velikost por, poleg tega pa se delno napolni s plinom. Posledica tega je absorbiranega znatno manj niklja. Zato je treba vse reakcije premoga z vodo izvesti s svežimi preizkuši.

Precejšen pomen ima tudi stanje vezave vode v porah. Močno vezana voda ne zmrzne pri zelo nizkih temperaturah medtem ko se to pri slabo vezani vodi dogaja. Voda, ki ni zmrznjena, je verjetno na stenah por z najmanjšim premerom absorbirana, in sicer v obliki bimolekularnega filma. Del tega tvori tridimenzionalne komplekse, ki vsebujejo kiskove atome.

Tudi v tem pogledu se med seboj močno razlikujejo razne vrste premoga. Medtem ko lahko ene smatramo kot vodni gel, pri katerem ima voda pomembno vlogo, so druge le porozni kamni. Za fizikalno označitev premoga je koristno tudi ugotavljanje njihovega topljenja v raznih organskih topilih. Na ta način dobijo podatke o obsegu omreženja in grobe strukture preizkuskov.

Zgorevanje

Na prvi pogled enostavno zgorevanje premoga je izredno zapleten postopek, ki je le površinsko raziskan. Poteka v dveh stopnjah. Najprej se s pirolizo izločijo napijive sestavine in zgorijo. Ostane grafitna koksna struktura, ki se stoji iz skoraj samega ogljika. Dušik zgori po še doslej neznanih vmesnih stopnjah v dušikove okside. Iz organsko vezane žvepla nastaneta na nedoločen način žveplov dioksid in trioksid. Razjasnitev teh oksidacijskih reakcij bi bila velikega pomena zaradi odstranjevanja škodljivih snovi. Enako velja tudi za pepel. Ta problem je zelo pomemben, kajti pri zgorevanju premoga nastanejo velike količine zelo majhnih delcev, ki jih ni mogoče zajeti s filtri in ki delno preidejo v človeška pljuča z znanimi posledicami. Seveda ni mogoče vseh mineralnih delov premoga oceniti negativno, kajti na ta način se katalizira veliko število oksidacijskih reakcij, ki so za zgorevanje premoga bistvene. Žal je način vezanja kovinskih atomov v strukturi premoga komaj poznan.

Če ne upoštevamo klasične proizvodnje energije z zgorevanjem, sta najvažnejši bodoči uporabi premoga proizvodnja gorljivih plinov in sintetičnega plina. Zato razni raziskovalni instituti zelo intenzivno raziskujejo vplinjevanje premoga in pri tem dajejo glavni poudarek na kvalitativnem in kvantitativnem razumevanju pri tem potekajočih kompleksnih reakcij in njihove kinetike. Pri tem so pomembni cilji tudi zmanjševanje nastajanja koks in po možnosti čim večje pretvarjanje premoga v tekoče in plinaste faze. Do zdaj ugotovljena spoznanja kažejo na to, da danes obvezno smatrano hidriranje ni vedno ekonomsko nadomestilo. Zato bi se raziskave morale usmeriti na posamezne proizvode, ki jih je mogoče dobiti pirolitično neposredno iz premoga.

Drugonagrajeni prispevek ob letošnjem dnevu rudarjev in prazniku kombinata

BOJ RUDARJEV ZA DOSEGO SOCIALNIH PRAVIC

Mrak...

Oče seže z žuljavo roko po rumeni čutari in po suhem kruhu.

Premnogokrat je sin že videl ta prizor, a se ga še vedno boji.

Proseče se zazre v očetove rosne oči. Vedno znova premišluje, kje se je njegov oče naučil teh bolečih pogledov. Žal, nikjer ne dobi odgovora.

Poslavljata se nemo, saj so jima besede odveč. Sinu se roka sama dvigne v pozdrav, a oče s težavo izdavi: »SREČNO!«

Na poti na »siht« se mu pridruži še nekaj prijateljev. Beseda ne napada besede, a le molk, molk...

Vsakdo se zaveda svoje naloge, naloge, ki lahko prinese svobodo.

Rudarji brez besed stopajo v rove. Hodnike, ki jim oči niso kos. Prižigajo se jamske luči. Po rovu donijo zamolkli koraki. Ti koraki so odločni, da se jih človek ustraši. Oče se domisli svojega sina, njegovega ljubečega pogleda ter svoje žene, ki mu jo je tuberkuloza pred meseci umorila...

Sredi razmišljanja ga prebudi vzklik: »ŠTRAJK!«

Po rovu priteče široko plečat mož, ki vpije: »PLAČ NAM NISO ZVIŠALI! Zavarovanja nam niso dali! Smo za ŠTRAJK! ŠTRAJK!« Enoglasno zazveni iz ust delavcev.

Kakor pok iz puške je beseda raznesena med rudarji. Sliši se šepetanje: »Naši niso uspeli. Moramo uspeli. Uspeli bomo s štrajkom!«

Na improvizirani govorniški oder stopi mož, ki je med rudarji vzklikal: »SMO ZA ŠTRAJK!«

Očetu so se v trenutku na čelu pojavile potne srage. Obraz mu preleti senca edinega sina. Sina, ki je sam sebi prepuščen. Morda mu uspe iz rova priti živ in se še enkrat ozreti v otrokov obraz.

»Nisem rdeč, a sem za rdeče! Rdeči imajo prav!«
Tih razmišlja oče, »KAJ PRAV-ZAPRAV POMENI LJUDSTVU

MLADO ŽIVLJENJE? Mnogo... nič...«

Odloči se, dvigne desnico, stisnjeno v pest tako močno, da na roki izstopijo žile in zakriči:

»Živio rdeči!«

»Živio!« se zasliši glas trpečih, utrujenih delavcev. Izza ograje pa se naenkrat zaslišijo koraki z močnim udarjanjem pet ob tla.

»Žandarji, žandarji!« se sliši vzklikanje med rudarji. Prične se pretep ter vpitje: »Živela KPJ!«

»Živela!« zadoni iz množice ponosnih ljudi. Med prvimi stopi v upor oče, a tokrat ne pomisli na edinega sina, temveč na svobodo. Kopita žandarjevih pušk udarjajo po plečih, po ledvicah, po nogah. Ob udarcih se oče nemočen od bolečin zgrudi po tleh.

Dva žandarja ga grobo vzdigneta in pretepata. Odpeljeta ga nato na tovarnjak. Oče z zadnjimi močmi vzdigne glavo in se kakor kralj zare v sonce. Sonce, ki v tej rdeči kotlini ne sije v svobodo. »Bo morda svobodo dočakal sin?« se mukoma sprašuje.

Natanko čez sedem let seže sin po očetovi rumeni čutari ter po suhem kruhu.

Mrak...

Tokrat se sin, ki ni več otrok, temveč krepak mož z žuljavimi rokami, zazre v dolino. Spomni se očetovega zadnjega odhoda v rudnik, dvigne roko v pozdrav in izdavi: »SREČNO!«

Po rovih zadonijo zamolkli koraki, koraki, ki imajo svoj ponos, koraki, ki peljejo v svobodo.

»Štrajkali bomo, štrajkali. Ob osmih ustavite stroje, prenehajte delati,« se sliši po rovih.

Tedaj sin dvigne roko, stisnjeno v pest, močno v zrak ter zakriči: »Živeli rdeči!«

»Živeli!« zahrumi glas rudarjev.

Sin nemočno obleži na tleh, saj so ga pokosili streli žandarjevih pušk.

Noč... huda noč, mnogi so končali podobno kot sin in oče.

Simona Komučar, 7. c PE
REVIRSKI BORCI,
Trbovlje

Vinko Trinkaš

Knapovščina

III.

(četrto nadaljevanje)

Cile je začutil, da mora pogovor sprevreči na mladost, na vesele spomine, da bo Alojzija, ki je začel pohlepno piti, kar ni bila njegova navada, spravil v nekoliko boljšo voljo. Ali pa ga bo vsaj prisilil, da ne bo tako živo podoživljal težkih trenutkov iz koncentracijskega taborišča. Govoril je o svoji mladosti, prijateljstvu z Alojzijem, ki ga je zdaj pridvigoval in oplešal. Presenečen je ugotavljal, da mu Alojzij ne ugovarja, čeprav si je v mladosti, kakor Cile pomnil, prav zavzeto prizadeval, da bi vsakogar opomnil, če se je po njegovem zlagal. Ob Ciletovih zgodbah pa se je kdaj pa kdaj celo ginjen zasmeljal.

Alozij je nenadoma omahnil na levo in se z ramo naslonil na Cileta. Negovo telo je postalo voljno, brez moči. Cile je pogledal Milana, ki je v hipu razumel. Naglo sta izpila zoprno pijačo, ki je bila močna, plačala zapitek, nato pa obzirno prišla Alojzija pod roko in ga peljala proti domu.

Po cesti sta še šepetaje pogovarjala, kot bi se bala z glasnim govorjenjem vznemirjati Alojzija, ki je močno opit. Ko so iz glavne ceste zavili v hrib proti kmečki koloniji kjer je Alojzij stanoval, je začel stokati. Hoja v breg je bila zanj prenaporna. Peljala sta ga do roba vrat, kjer se je Alojzij oprijel ograje, nato pa je začel bruhati.

»To mu bo vse veliko olajšalo,« je Cile tiho razlagal Milanu. »Pozabil sem, da je on že bil v gostilni, ko sva midva vstopila. Pa tudi toliko pijače ne prenese kot midva.«

Čakala sta, da je Alojzij pogledal proti njima in napravil nekaj korakov. Še obzirneje sta ga prišla pod roke in ga peljala proti domu.

Cile je potrkal na vrata in

čakal, da se je prikazala Alojzijeva žena Lenčka. Ob pogledu na Alojzija je najprej kriknila, nato pa je zbegana povabila Cileta in Milana v kuhinjo. Z grozo je gledala moža, ki se je odsotno našmihal, nato Cileta, ki je spodbudno pomežiknil.

»Nič hudega mu ne bo. Najhujše je že za njim. Skuhaj mu veliko kave, nekako ga nagovori, da bo spil čimveč tekočine. Zjutraj mu bo še brnelo v glavi. Zelo ga je prizadelo, ker smo govorili kako je bilo med vojno. Doživel je veliko hudega!«

Lenčka je blede v obraz prikimavala. Ko je videla, da se je Alojzij nasmehnil, je smeh prežaril tudi njen blede obraz. Nežno je prišla Alojzija za roko in ga vprašala, če bo kaj pil.

»Daj mi kave, čaja, karkoli,« je z grgrajočim glasom povedal Alojzij. Nato se je zaobrnil k Ciletu in Milanu ter ju hvaležno pogledal. »Hvala za skrb, da sta me spravila domov. Prvega dela poti sam ne bi zmoget. Nekje bi obležal. Zdaj mi je že precej boljše. Počutim se skoraj tako kot tisti trenutek, ko so mi povedali, da je za nas, taboriščnike, vojna končana. Počutili smo se še šlabo. Začutili pa smo, kako nam bo poslej vsak trenutek boljše. Božanski občutek — vsako minuto ti je boljše.«

Poslovala sta še, čeprav ju je Lenčka zaradi hvaležnosti hotela zadržati. Le to jo je bolelo, da jima ne more z ničemer postreči. Odšla sta in molčala vse do vogala hiše. Na potki je Cile prijel Milana za roko in ga zaustavil.

»Veš, oba sta imenitna človeka. Vseeno nista čisto pomojem okusu. V Alojzijevi družbi se neprijetno počutim, kot bi me ves čas potihoma opazoval in premišljal, kaj govorim, kaj mislim. Ne zato, da bi me hotel obsojati. Za takšno je predober. Preveč zvedavo opazuje ljudi, premišlja o njih, tudi o sebi. Alojzij ima svojo trdno vero, ki jo lahko občuduješ. Povem ti, Milan odkrito, nisem tak človek, da bi bil lahko samo dober. Velikokrat me

zgrabi, da bi mahnil, velikokrat sem to napravil. Še večkrat pa nisem smel. Nišem upal, in to me je potlej hudo grizlo. Alojzija zelo spoštujem, da bi pa bil pogosto z njim ne morem. Predober je zame. Ti pa, ne vem, morebiti boš zdržal v moji družbi. Premišljam, kaj mi je počitala tvoja mama. Zdajle sem se spomnil, kaj smo govorili pri nas, preden sem zbežal od doma. Fortunat me je skušal nekaj poučevati, pa sem mu svoje odbrusil. Ne vem kako je to sprejela. Meta? Meni stari ne bo ukazoval,« je nenadno ostro kriknil Cile in škrtnil z zobmi. »Njegovih svetov ne potrebujem! On je svoje opravil, nas pa še čaka, da svoje dobro opravimo.«

Ženin jezljivi očitajoč pogled je Cileta zadržal, da je ni pozdravil. Preblisnil je ženo. Ko je ugotovil, da še pase mulo, se je v hipu odločil, da bo odšel v sobo. Tik pred vrati je zaslišal Metin klic. Počasi še je zaobrnil in mrko pogledal ženo.

»Se ne bova pogovorila, ko si tako jezljivo odvihral od doma?« je ostro vprašala Meta. Njene tople, sive oči so bile trde in odločne. »Toliko le prisedi, tovariš, da se pogovoriva. Če si se lahko tako dolgo zadržal v pogovoru z drugim, žrtvuj še kakšno minuto za ženo.«

Čutil je, kako v njem burka divja jeza. Počasi se je vračal proti mizi. Odrinil je stol in prisedel. Stisnil je pešt in z nje ogorčeno mahal proti ženi.

»Kako mislite, da boste ravnali z mano? Ti in tvoj oče se nikar ne umišljajte, da me bosta poučevala, kako naj ravnam. Nikar se ne nadajte, da bom ravnal tako, kot želi tvoj oče. Njemu je bilo v mojih letih dano, da je ravnal kakor je hotel. Tudi jaz bom! Mene stari socialisti ne bodo učili, kako naj delujem. Razmere so se spremenile. Mi nismo več stranaka, smo sindikat, ki ima povsem drugačne naloge. To sem danes znova slišal. Pričakujejo od naš, da bomo nekaj napravili. Ne le čekali, sestan-

kovali, ampak pomagali.

Meti je nekako uspelo, da je potlačila užaljenost. Nemirna, zeljna, da se pogovorita, je z zelo blagim glasom branila očeta, ki ga je napak razumel.

»Oče ne želi nič drugega, kot da bi ti dal kak pameten svet. saj ni treba, da ga ubogaš. Nikar pa mu, hudič trmasti, tako jezljivo ne kaži, da ga nočeš niti poslušati. Vsaj poslušaj ga lahko. Tisto, kar si prej očitel nekaterim iz vodstva socialnih demokratov, za mojega očeta ne drži. Toliko se že spominjam, vsaj dobrih petnajst let pred vojno. Moj oče ni dobil za svoje delo nikoli nobene ugodnosti. Raznašal je delavske časopise od vrat do vrat, brez vsake nagrade. Bil je sveto prepričan, da s tem pomaga delavcem. Ni pisal člankov, ni imel pomembnih govorov, ker za tako ni bil sposoben. Pomagati pa je želel. Toliko kot je razumel, je pač razumel. Lahko rečem: po srcu je bil zmerom socialist. Dugo, kolikor je lahko napravil.

To, kar zdaj očitata starim socialistom, velja tudi za vas, mlajše. Nič ne bom rekla, kako je bilo s partizani. Tam si bil dober. Ker pa očitaš očetu, ti bom zaradi pravičnosti tudi jaz povedala svoje, čeprav tega nisem nameravala. Ti pred vojno niti socialistom nisi pomagal. Kot sem prej slutila zdaj vem natanko, veliko tvojih vrstnikov in zancev je bilo v partiji. Z nobenim od njih se nisi družil, ne pomagal. Živel si svoje življenje, kot je bilo tebi najbolj všeč. Zdaj pa si politično zelo vroč. To me ne moti, čeprav bi želela, da bi bil več doma kot si. Pustimo to. Če očitaš drugim, nikar ne očitaj tega, kar ne bi drugače veljalo tudi zate. Vsaj toliko bodi pošten. To, kar si sam napravil in drugi niso, to jim očitaj. Dobro bi bilo, če bi bil le nekoliko strpnejši do drugih. Tudi do mene.«

Zadnje besede so Meto zasnele, da jih je povedala ostro, očitajoče, kar je Cileta hudo zbolelo. Najbolj ga je grizlo, da je žena medtem vse natan-

ko premislila. Poočitala mu je nekatere stvari, ki jih do zdaj ni rad slišal. Pred vojno je res živel zase. Tudi takoj enainštiridesetega leta ni zavzeto podpiral partizanov. Edino Nacijo, ki je bil potem dvainštiridesetega leta ustreljen, je dal trideset mark. Naci mu ni natanko omenil, komu jih je izročil, ampak Cile je razumel, da jih bo dal partizanom.

Potem je do triinštiridesetega leta čakal, da se bo partizanstvo razmahnilo. Nato je začel pomagati partizanom. Res pa se — in to ga je zdaj bolelo pred vojni ni družil s komunisti. Vedel je zanje, odobral je, kar so počeli, ni pa želel imeti na grbi žandarjev. Še manj, da bi ga v ječah mučili ali za dolgo zapirali, kot so to počeli s komunisti. Na te očitke Cile ni imel odgovora, zato je jezljivo preblšnil Meto in se togoten odpravil v spalnico. V glavi se mu je meglilo od jeze, ki je bila spričo močne opitosti pekoč tujek v čvrstem telesu.

Naslednje jutro z ženo nista govorila. Tiho je jedel kruh, natanko pomazan z maslom in pil črno rženo kavo. Imel je še nekaj minut časa, ni se mu mudilo v kopalnico, lahko bi še posedel, a je vstal in komaj še zmogel toliko dobre volje, da je na ženin pozdrav odgovoril »Srečno!«.

Srečno, res, se je razkačen posmihal sam šebi. Ampak to se bo uneslo. Pozabila bova. Najbrž res ne smem biti tako trd in posmehljiv do tasta, ki je pač eden od tistih starih socialistov, ki so hoteli dobro, in ni jim to kaj prida uspelo, je premišljeval.

Hitra hoja ga je opomnila, da si od popivanja še ni opomogel. Čutil je, kako se mu z vsakim korakom možgani zamajajo in udarijo ob steno lobanje. Prijetno z bolečim, to najbrž sodi skupaj, se je tolažil. Ko je v kopalnici zagledal bledega Milana, je samovšečno pomislil, da jo je zvozil bolje kot njegov mladi tovariš. Škoda da ne vidi tudi Alojzija, je pomislil. njim mora biti naj-

huje. Edino, če mu je bilo bruhanje v tolikšno olajšanje, da je zdaj morda celo manj mačkast od njega.

Ko sta se z Milanom razpravljala hladila nad jaškom, je Cile čutil, kako se mu upira, da bi odšel na odkop. To se mu je primerilo zmerom, kadar je prejšnji večer ali pozno v noč popival. Potem je zjutraj čutil, da bo na vročem odkopu pošastno. Kislo se je posmehnil Milanu in mu zaklical:

»Bilo bi prijetno polenariti, ampak danes naju bo hudo dajalo. Morava kar začeti, da ne bova potlej norela z nakladanjem.«

Odpravila sta se na odkop. Cile je spotoma ogledoval tesarbo, ugotavljal, kje bo treba izmenjati stojke, kako dolgo bodo še zdržale.

(nadaljevanje sledi)

SLOVENSKE

RUDARSKE PESMI

Vse kaže, da bo decembra letos izšla v posebni knjigi zbirka slovenskih rudarskih pesmi. Založnik in izdajatelj te zbirke je Zveza kulturnih organizacij Trbovlje. Pripravlja pa jo odbor za literarno dejavnost in založništvo ter uredniški odbor pri ZKO Trbovlje. Zbirka bo obsegala slovenske rudarske pesmi iz vseh obdobj in iz vse Slovenije, pa tudi pesmi, ki so jih pisali in prepevali slovenski rudarji v drugih državah. Zbirka bo obsegala preko 420 pesmi, ki so jih napisali priznani pesniki, rudarji in njihove žene, intelektualci, pa tudi dijaki in šolarji. Obsegala bo tudi pesmi, ki so tekom desetletij ponarodele in njihovi avtorji niso znani.

Zbirki bo dodana spremna beseda, slovarček manj znanih rudarskih izrazov, ki se pojavljajo v pesmih, kratka biografija pesnikov oziroma avtorjev pesmi ter esej o rudarskem pesništvu, ki ga pripravlja prof. dr. Matjaž Kmecl.

Slovenci doslej takšne zbirke nismo imeli in kolikor je znano tudi ostali jugoslovanski narodi in

narodnosti teh pesmi nimajo zbranih v posebni zbirki oziroma publikaciji. S tem bo torej uresničen dolgoletni dolg vsem dosedanjim rudarskim generacijam v Sloveniji. Drugi narodi s prav tako bogato rudarsko tradicijo so to storili že pred desetletji.

Pri dolgoletnem zbiranju slovenskih rudarskih pesmi so zbiratelju pomagali številni občani in sodelavci, predvsem iz rudarskih središč, pa tudi nekateri muzeji in knjižnice. V zbirki bo namreč omenjenih preko 140 avtorjev teh pesmi ter zapisovalcev posameznih pesmi.

Celotno gradivo je pregledal avtor eseja o rudarskem pesništvu in ga razporedil. Tako bo zbirka obsegala:

- antologijo slovenskega rudarskega pesništva,
- narodne in ponarodele slovenske rudarske pesmi,
- verzificirano dokumentacijo slovenskih rudarskih pesmi,
- pesmi, ki so jih napisali na rudarsko temo dijaki in šolarji, v srednjih in osnovnih šolah.

V zbirki bo objavljenih tudi 10 reprodukcij raznih umetniških del — slikarskih, grafičnih in kiparskih, ki so jih na rudarsko temo ustvarili razni likovni umetniki iz Slovenije. Zbirka bo obsegala preko 400 strani in bo vezana v polplatno. Predstavljala bo torej pravo obogatitev slovenskega knjižnega trga, po drugi strani pa bo pokazala v literarnem pogledu vso pomembnost, težo in odgovornost rudarjevega dela in vrednost nakopanega premoga in drugih rud, kar je seveda povezano s težkim pridobivalnim delom in pogostim odpovedovanjem rudarja.

Izdajatelj in založnik te zbirke Zveza kulturnih organizacij Trbovlje že zbira prednaročila za to zbirko. Možno jo bo naročiti tako pri izdajatelju oziroma založniku, kakor tudi v knjigarnah. Izšla bo namreč v 3.000 izvodih in zavoljo tega bo marsikomu dana možnost, da to zbirko naroči.

Zbirka slovenskih rudarskih pesmi bo izšla v počastitev spomina vseh slovenskih rudarskih generacij, namenjena pa bo sedanji in bodočim generacijam rudarjev na naših tleh, pa tudi drugim ljubiteljem lepe rudarske pesmi.

T. Lenarčič

ISKANJE NAJSTAREJŠE KNJIGE

V začetku šolskega leta smo v reviji Pionir zasledili akcijo »Iščemo najstarejšo knjigo«. Takoj smo prinesli v šolo knjige in molitvenike iz 19. in celo iz 18. stoletja: Iskali smo po knjižnicah, pri starejših ljudeh in tudi po radiu Trbovlje smo objavili, če bi hotel kdo prinesiti kakšno staro knjigo. Zbrali smo okoli 40 knjig. Pri tem so nam veliko pomagali sošolci in učitelji, ki so pridno nosili knjige. Z iskanjem najstarejše knjige smo nehali pred enim mesecem. Starejše knjige so bile napisane v bohoričici. Najstarejša knjiga pa je Molitvenik iz leta 1773.

Druga najstarejša je bila iz leta 1780 — Colloman žegnani — knjiga za opranje. Našli pa smo tudi prvo izdajo Prešernovih poezij iz leta 1847. Uredništvo Pionirja je bilo zelo zadovoljno, saj je bil Colloman žegnani pomembna najdba, še pomembnejša pa Prešernove poezije.

Knjige smo potem vpisali, kot te delajo v knjižnicah, pri pomembnejših pa smo morali poslati tudi fotokopijo naslovne strani. To raziskovalno delo nam je nudilo veliko veselja in zadovoljstva.

Otmav Bevk, 7. f

Iz glasila Osnovne šole Trbovlje »Črno zlato«, leto 1983, št. 17.

Pred vhodom v jamo Trbovlje leta 1913 so se fotografirali vodilni delavci takratnega zahodnega obrata rudnika Trbovlje.

Prefotografiral: M. C.

Moj domači kraj

Moj domači kraj so Trbovlje. Leži ob levem bregu Save. So srednje veliko slovensko mesto.

Včasih so bile Trbovlje znane po premogovniku in cementarni. Danes pa so industrijsko mesto z zelo razvito težko in lahko industrijo. Industrija daje kruh mnogim družinam. Dim iz tovarniških dimnikov pa vsak dan bolj onesnažuje okolico. Trboveljski zrak slovi po tem, da je med najslabšimi v Sloveniji. Elektrarna je sicer zgradila najvišji dimnik v Evropi, ki pa ne preprečuje onesnaževanja toliko kolikor so računali pred izgradnjo. Hrib nad elektrarno nudi mimoidočim kaj žalosten pogled — gole veje dreves poleti in pozimi obtožujejo. V okolici

cementarne je drevje, kolikor ga je še ostalo, vse sivo od prahu. Pa naj bo žalostnega dovolj!

Trbovlje so znano mesto. Imajo mnogo spominskih obeležij iz NOV in tudi muzej. Za svoj občinski praznik so Trboveljčani izbrali 1. junij. Na ta dan je bil leta 1924 spopad med delavci in Orjunaši. Leta 1937 je bil na Čebinah nad Trbovljami ustanovni kongres KPS. V hribih nad mestom so med NOB divjali hudi boji.

8. maja 1945 je postala trboveljska dolina svobodna. Po vojni smo zgradili veliko novega in Trbovlje so dobivale novo podobo. Ljudje, ki po mnogih letih obiščejo naš kraj, skoraj ne morejo verjeti — majhno rudarsko naselje se je spremenilo v sodobno in lepo mesto. Trboveljčani so se pobratili s prebivalci Lazarevca, Jesenic, Valandovega in Sa-

llauminesa v Franciji. Medsebojni obisk utrjuje naše prijateljstvo.

Tomaž Burkeljc, 5. g

Iz glasila Osnovne šole Trbovlje »Črno zlato«, leto 1983 št. 17.

Jože Skrinar

RUDARJEM DNEVNEGA KOPA

Kadar o rudarjih pojejo poeti,
vedno z njimi se podajo v tisti svet,
kjer nikoli sonce ne posveti,
v mrak in večno temo je odet.

Vendar so rudarji še drugačni,
a o njih nikoli se ne govori.
Njihov »ort« ni rov temačni.
lučka jamska jim potrebna ni.

V Lakonci, pod Retjem in še kje,
so ljudje, ki kopljejo premogov sklad
kot rudarji vrh zemlje,
nič manj vreden njihov ni zaklad.

Pa nič lažje njihovo ni delo,
marsikdaj enako je težko,
kadar sonce se upre jim v čelo,
kadar led je, je hudo.

To rudarji dnevnega so kopa,
Kot junakom jamskega odkopa
njim pozornost tale naj velja.
tudi njim zakličimo »Hura!«

IZPOSOJENI TRENUTKI RESNICE!

V vseh stvareh je treba misliti na konec.

La Fontaine

Nikoli ne sme človek in ne
narod misliti, da je prišel ko-
nec. Izgubo posesti lahko nado-
mestimo. Za druge nas potola-
ži čas. Samo eno zlo je neo-
zdravljivo — če narod sam dvig-
ne roko od sebe.

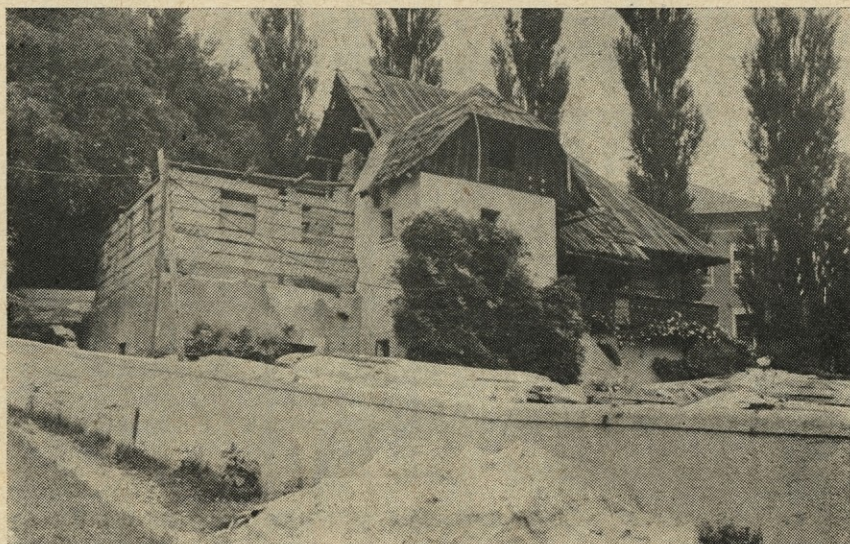
J. W. Goethe

Marsikdo velja za modrega
edinole zato, ker nič ne zine.

W. Shakespeare

Prijatelji se rodijo, ne nare-
dijo.

Adams

Najstarejšo hišo v Trbovljah na Trgu Franca Fakina so končno pričeli obnavljati. Upajmo, da obnova ne bo trajala predolgo in da bodo objekt pravočasno zavarovali pred nadaljnjim propadanjem.

Foto: A. Bregant

V času od 1. do 10. julija 1983 je v likovni galeriji Trbovlje v Delavskem domu šamostojno razstavljal naš šodelavec iz DO IMD Jože Ovnik, član likovne sekcije Relik. Razstavo je pripravil v počastitev letošnjega dneva rudarjev.

Foto: Trbovlje

Če imaš uspeh, te spoznajo
ljudje, če nimaš uspeha, spo-
zeš ti druge.

Anon

Življenjski cilj vsakega po-
sameznika je vedno isti: napre-
dovanje v dobrem.

Tolstoj

Vsi ljudje po naravi teže za
znanjem.

Aristotel

Pri dvajsetih letih lahko de-
kle sprašuje: Kakšen je, pri tri-
setih, kaj je, pri štiridesetih pa,
kje je?

H. Thom

Otrok govori pri sosedih to kar oče in mati govorita doma.

Talmud

Ljubezen ima dve spremljevalki: dobroto in potrpežljivost.

Dante

Da bi prenehal piti, opazuj pijanca, dokler si trezen.

Francoski pregovor

Vzgoja brez discipline je mlin brez vode.

J. A. Komensky

Pomniki našega boja

Občinski odbor zveze združenj borcev NOV Trbovlje, bo koncem septembra t.l. izdal knjigo z naslovom »Pomniki našega boja«. V knjigi bodo objavljena krajša poglavja o nastanku in razvoju Trbovelj, pomembnih zgodovinskih dogodkih predvojnega delavskega gibanja rudarjev, o narodnoosvobodilni vojni 1941—1945 ter uspehi socialistične izgradnje Trbovelj. V knjigi bodo objavljena spominska obeležja našega boja in imena vseh žrtev fašizma v Trbovljah. Objavljeni pa bodo tudi življenjepisi narodnih herojev, posebnosti rudarskega življenja, boja in dela.

Izdajo knjige so v jubilejnem letu 40 obletnice nove Titove Jugoslavije podprle vse družbeno-politične organizacije in občinska skupščina Trbovlje. Cena knjige je 200,00 din. Izdajatelj in založnik sprejema prednaročila. Knjigo je pripravil Ado Naglav s člani uredniškega zbora pri Občinskem odboru ZZB NOV Trbovlje.

Rudarstvo in energetika doma in po svetu

REIK KOLUBARA POD PLANOM

V premogovnikih REIK Kolubara so v prvih šestih mesecih tega leta nakopali 9,017.663 ton premoga, kar je za 550.337 ton manj kot je v načrtu za to obdobje. Edino polje B je prekoračilo načrtovano proizvodnjo za 1,19 %. Proizvodnja v polju D je bila manjša za 33 %, v Tamnavi pa je bila manjša za 9,79 %. Premog so dobavljali v glavnem termoelektrarnam v Velikih Crljenih in Obrenovcu. Te termoelektrarne niso prevzele vseh načrtovanih količin premoga, tako da so določene količine dobavili drugim kupcem v državi. V prvih šestih mesecih leta nakopali 24 milijonov ton jalovne, kar je za 2 milijona ton ali za okoli 16 % več kot je v načrtu za to obdobje.

Tudi proizvodnja električne energije ni bila dosežena v celoti.

ZAHODNONEMŠKA PORABA ENERGIJE PADA

Po najnovejših podatkih se uporaba primarnih virov energije v ZRN zmanjšuje. V prvem polletju tega leta se je zmanjšala 2,8 % proti enakem obdobju lanskega leta in je znašala 182,5 milijona ton ekvivalenta premoga. Poraba nafte je v tem obdobju padla za 3,8 %, zemeljskega plina za 1,6 % in premoga za 3,2 %. Poraba lignita, ki pokriva 30 % potreb zahodnonemških elektrarn, pa se je zmanjšala za 1,1 %, medtem, ko se je delež uvožene energije v skupni porabi energije povečal za 11 %. Zmanjšal se je delež nafte v skupni porabi energije na 42,7 %, delež črnega premoga znaša 21,7 %, delež lignita pa se je povečal od 10,2 na 10,4 %.

ČRNA GORA — VEČ ELEKTRAČNE ENERGIJE

V elektrarnah Črne gore so v prvih šestih mesecih tega leta proizvedli 1,22 milijarde kWh električne energije. Stem so prekoračili načrt za to obdobje za 8 %. 55 % proizvedene energije sta porabila aluminij-ski kombinat Titograd in Železarna Boris Kidrič. Zaradi pomanjkanja potrebnih količin električne energije je ta republika v prvem polletju prejela energijo tudi iz drugih republik, predvsem iz SR Srbije — 572 milijone kWh iz drugih republik, 192 milijonov kWh pa so uvozili tudi iz Albanije, Italije, Avstrije in Grčije.

V MOSTARSKI KOTLINI REZERVE PREMOGA

Na temelju zadnjih geoloških raziskav in ugotovitev ocenjujejo strokovnjaki, da v severnem delu Mostarske kotline leže velike količine rezerv rjavega premoga. Na lokacijah Čim in Bjelo polje cenijo rezerve premoga na okoli 120 milijonov ton. Občina Mostar je pred kratkim izdala dovoljenje za začetek izgradnje premogovnika na področju Čima. Gradnja rudnika bo trajala štiri do pet let. Skupna vlaganja pa bodo znašala po sedanjih ocenah okoli 900 milijonov. Od skupno ugotovljenih geoloških rezerv premoga bodo na tej lokaciji eksploatirali le 5 milijonov ton v globini 200 — 500 m pod površino. Tu naj bi eksploatirali premog naslednjih 20 let.

Rezerve premoga v jamah Novo okno in Vinoviči so pri koncu. Prve tone premoga v rudniku Mostar so nakopali leta 1919. Do danes so ga nako-

pali okoli 10 milijonov ton. Sedanja letna proizvodnja znaša okoli 250.000 ton letno.

MODERNIZACIJA PREMOGOVNIKOV V SLOVENIJI

Računajo, da bo v tem srednjeročnem obdobju porabljenih za modernizacijo slovenskih premogovnikov za spremljajoče objekte, geološke raziskave in za nakup osnovnih sredstev okoli 9,1 milijarde din. Hkrati s tem pa se pripravlja tudi eksploatacija rjavega premoga po letu 1985 tudi v doslej zaprtih premogovnikih Krmelj, Trobni dol, Globoko, Ilirska Bistrica, črni premog v Sečovljah in lignit v Lendavi.

Kljub temu pa bo treba za potrebe posameznih kupcev nabaviti ustrezne količine premoga tudi iz drugih republik in pokrajin. Prav tako pa slovenska energetika vlaga potrebna sredstva za razvoj premogovnikov v Srbiji, Bosni in Hercegovini in SAP Kosovo.

V BIH SO ZA GRADNJO MALIH HIDROELEKTRARN

Tudi v BiH si prizadevajo za čim večjo proizvodnjo električne energije. Poraba namreč raste, proizvodnja pa je ne dohaja. Zato je vprašanje gradnje malih hidroelektrarn postalo zelo zanimivo, saj je Bosna v glavnem hribovita republika s številnimi planinskimi rečicami in potoki. Prednosti malih hidroelektrarn so zelo velike. Na voljo so zanesljivi dotoki vode, hitro bi zgradili in kar je danes napomembnejše, dajali bi najcenejšo električno energijo. Cenijo, da je v tej republiki koristen hidropotencial v malih elektrarnah za okoli 2.000 megavatov električne energije. Strokovnjaki opozarjajo, da je le del malih hidroelektrarn rentabilen, ne pa kot običajno mislimo, vsak planinski potok. Elektrogošpodarstvo

BiH je že pripravilo projekte za male hidroelektrarne Tišća, Modrac, Suha, Prača, Bastačica in Višučica. Vse te bi lahko dale letno proizvodnjo 93 gigavatov električne energije. Del sredstev bodo zagotovile vodno gospodarske skupnosti ostalo pa drugi zainteresirani investitorji. Zgradili bi jih lahko v enem do dveh letih.

ŠOŠTANJSKA TERMoeLEKTRARNA PREKORAČILA NAČRT

Šoštanjske termoelektrarne, ki so združene v SOZD REK Franca Leskoška — Luke, Titovo Velenje, so največji proizvajalec električne energije v Sloveniji. V prvih šestih mesecih tega leta so proizvedle 1,800 milijarde kWh, kar je za 164 milijonov kWh nad polletnim načrtom. Porabili so 2,345.000 ton premoga, od tega skoraj 2 milijona iz velenjskega rudnika lignita. Termoelektrarna ima sedaj na zalogi okoli 700.000 ton premoga.

EVROPSKA ENERGETSKA SITUACIJA

Institut za ekonomske raziskave »Drif Europe Ltd« predvideva, da bo potreba po energiji v Evropi naraščala. Obstaja možnost, da nekatere zmožnosti za proizvodnjo energije ne bodo v celoti izkoriščene do konca tega desetletja. V najnovejšem poročilu tega instituta je zapisano, da bodo realne cene tekočih goriv padale do leta 1986. Možno je, da se bo kasneje pokazal večji interes za nafto kot energetsko surovino. Koncem leta 1988 računajo, da bo evropska proizvodnja nafte dosegla 181 milijonov ton, kar bo največ v danih možnostih. Kasneje bo proizvodnja manjša. Uporaba zemeljskega plina, računajo se bo prav tako zmanjševala. Pomemben delež pa bo imel premog, vendar bo na porabo premoga vplivala tudi vrsta novih jedrskih elektrarn, ki jih trenutno grade.

Tudi v vzhodnih državah se srečujejo z visokimi proizvodnimi stroški pri eksploataciji premoga.

ODPRTO O ENERGETIKI

Realizacija energetske bilance Jugoslavije v prvem polletju tega leta in porabe premoga, naftnih derivatov in električne energije do konca leta 1983 so bili na dnevnem redu v Gospodarski zbornici Jugoslavije dne 11. julija tega leta. Na tem razgovoru so bili predstavniki JUGEL-a in ostalih združenj ter predstavniki komiteja za energetiko in industrijo ter Zveznega izvršnega sveta. Vtiši s tega razgovora so, da niso vzpostavljena ravnotežja med omejeno proizvodnjo in uvoznimi možnostmi energetskih vej in rastočo porabo premogov, tekočih goriv in električne energije. Dejstvo je, da v nekaterih postavkah odstopamo od energetske bilance, posebno kadar je govor o uvozu nafte. Relativno zadovoljivi so rezultati o proizvodnji premoga in električne energije.

Navzoči so poudarili, kako pripraviti energetske bilanco za leto 1984. Gre za to, če ta dokument predstavlja zbir naših potreb ali proizvodnih možnosti. To dvojje je namreč treba uskladiti in pogosto povzroča slabo voljo. Nesporna pa je tudi ugotovitev, da se vse tri energetske veje soočajo s pomanjkanjem denarja tako dinarjev kakor tudi deviz. V vsaki energetski veji namreč primanjkuje rezervnih delov, reprodukcijskega materiala, ponekod pa tudi delavcev za doseganje večje proizvodnje. Proizvodnja premoga je večja od lanske, vendar zaostaja za letošnjim načrtom. precej slabše je stanje pri proizvodnji domače nafte. Nekako se drži načrta proizvodnja električne energije, vendar tudi ta potrebuje več premoga in tekočih goriv. Investicije v nove premogovnike so poseben problem, ker denarja ni toliko, kot bi ga potrebovali.

V razpravi je sodeloval tudi

podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Borislav Srebrnič. Poudaril je, da čedalje bolj stopa v ospredje vprašanje ekonomičnosti uporabe energije, in to mnogo bolj kot doslej. Njena poraba raste hitreje od proizvodnje, in to tudi v času, ko industrija ne raste tako hitro. Zato moramo podvzeti vse ukrepe, da se proizvodnja energije v naslednjih letih poveča. ZIS podpira usmeritev, da bi proizvodnjo nafte povečali v naslednjih letih za 2 milijona ton. Kar se nanaša na cene, je dejal, da ni razlogov, da bežimo od realnega vrednotenja energije. Dokler bo trajala inflacija, cene naftnih derivatov ne bodo mogle mirovati. Vprašanje je le, kako se bodo poveševale bodisi enkrat, dvakrat ali celo štirikrat letno. To pa je odvisno od vplivov tečaja trdnih valut. Problem nelikvidnosti je nekoliko blaži. Dejal je, da nasprotuje izvozu tega kar nam primanjkuje, ker moramo takoj za tem uvoziti isto blago, le da po višjih cenah. Pri tem pa igrajo pomembno vlogo transportni stroški. Ne bi si smeli privoščiti, da zaradi pomanjkanja rezervnih delov, transportnih trakov in podobne opreme stagnira proizvodnja premoga. Računa, da bo kmalu ugodno rešeno vprašanje nakupa opreme doma in v inozemstvu za premogovnike. Pozitivno pa je, da so vzpostavljeni tesni odnosi med energetiko, strojogradnjo in elektrostrojogradnjo. Poudaril pa je tudi, da razvoj proizvodnje energije ni več le stvar energetike same, par pa tudi porabnikov, v prvi vrsti gošpodarstva. Razvoj v bodoče ne more temeljiti na dragih kreditih, pač pa predvsem na združevanju sredstev.

BANOVIĆI — PROIZVODNJA NAD NAČRTOM

Kolektiv rudnika rjavega premoga Tito — Banović je uspešno končal prvo polletje letošnjega leta. Nakopali so 1 milijon 165.000 ton premoga, s čimer

so prekoračili polletni načrt za 22.000 ton. Proizvodnja bi bila lahko še večja, če bi imeli na voljo potrebno število železniških vagonov.

Rudarji Titovih premogovnikov iz Tuzle pa so proizvedli prav tako v prvih šestih mesecih t. l. 200.000 ton premoga več, kot so načrtovali. Napram enakemu obdobju lanskega leta so proizvodnjo povečali za 7,7 % oziroma za 512.000 ton.

SIBIRSKI PLINOVOD — DELNO KONČAN

Znano je, da Sovjetska zveza že nekaj let gradi sibirski plinovod v dolžini 4.451 km, po katerem bodo transportirali zemeljski plin v države zahodne Evrope. Prvih 1.043 km tega plinovoda so že začeli preiskovati, na ostali terasi pa še polagajo cevi vizkopane kanale. Zemeljska dela so dokončana dvetretinsko. Graditelji tega plinovoda se srečujejo s številnimi težkimi problemi, bodisi pri prečenju rek in potokov, pa tudi v gorskem svetu. Računajo, da bodo plinovod v celoti izgradili do konca leta 1984. S tem dnem pa bo pričela Evropa prejemati sibirski zemeljski plin. Sovjetska zveza bo letno iztržila za dobavljeni plin okoli 10 milijard dolarjev.

JEDRSKA ELEKTRARNA TUDI V SRBIJI

Tudi SR Srbija bo morala pristopiti h gradnji jedrske elektrarne. O tem ni več nikakršne dileme med strokovnjaki. Potrebe po električni energiji v Srbiji bodo lahko pokrite do konca tega stoletja s popolnim izkoriščanjem hidro ali termoelektrarn, vendar bo za čas po letu 2000 treba že sedaj pristopiti k pripravljalnim delom za zgraditev jedrske elektrarne. Razne institucije so ta predlog že podprle, pri čemer dajejo poudarek enotnemu sistemu gradnje jedrskih elektrarn v Jugoslaviji. Do konca tega stoletja naj bi v Jugoslaviji zgradili štiri do pet jedrskih elek-

trarn, pri čemer naj bi se poslužili izkušenj pridobljenih z izgradnjo in obratovanjem jedrske elektrarne v Krškem.

DOMAČE HIDRAVLIČNO PODPORJE

Kombinat Bratstvo iz Pučareva je izdelal dva prototipa hidravličnega podporja, ki ga merava izdelovati za potrebe jugoslovanskih premogovnikov. Oba prototipa je preizkusil Institut za rudarske raziskave v Essnu — ZR Nemčija. Leto je ugotovil, da sta oba prototipa vrhunske kvalitete in da ni nikakršnega zadržka za pričetek serijske proizvodnje. Najprvo bodo to podporje začeli uvajati v stari jami v Kakanju, nato pa tudi v stari jami rudnika Zenica. V kombinatu Bratstvo pripravljajo serijsko proizvodnjo tega podporja. Ocenjujejo, da bodo samo v Bosni in Hercegovini z uporabo domačega namesto uvoženega hidravličnega podporja prihranili letno 20 milijonov dolarjev. V jugoslovanskem merilu pa bi bil ta prihranek še mnogo večji. Za nov izdelek iz Pučareva se zanimajo tudi v inozemstvu.

TERMoeLEKTRARNA KAKANJ — DOMAČA OPREMA

Po nekajletnih pripravah na zgraditev pete faze TE Kakanj in po sklepu Elektrogospodarstva BiH so sklenili, da uradno začnejo z deli za zgraditev novega bloka z zmogljivostjo 230 MW. Te dni so podpisali pogodbo o dobavi dela opreme za novi blok. Celotno avtomatiko bo dobavil sarajevski Energoinvest. Oprema obsega kompletno regulacijo elektromotornega postrojenja in procesnega računalnika, s katerim nameravajo varno voditi novi blok. Oprema bo dobavljena po sistemu inženiringa in bo v celoti proizvedena v domačih tovarnah. Vrednost dobavljene opreme znaša okoli 500 milijonov din, dobavni rok pa je 24

mesecev. Del opreme za novi blok, ki naj bi pričel obratovati v letu 1986, pa je že bil nabavljen iz uvoza in je deponiran pri termoelektrarni Kakanj.

RESAVICA — GRADNJA TEKSTILNE TOVARNE

Sredi tega leta je stekla gradnja tovarne konfekcije v Resavici. Gradi jo beograjska konfekcija Beko. Z zgraditvijo te tovarne bodo rešili številne probleme rudarjev tega naselja. V tovarni bodo dobili delo rudarji — invalidi in člani rudarskih družin. Računajo pa tudi, da se bodo zavoljo tega naselili rudarji tudi iz drugih krajev. Nova tovarna bo izdelovala moške hlače in vetrovke po lastni tehnologiji. 40 % proizvodnje bodo izvozili.

PROIZVODNJA PREMOGA OGROŽENA

Zaradi pomanjkanja rezervnih delov in reprodukcijskega materiala je proizvodnja premoga resno ogrožena. V nekaterih premogovnikih preti celo ustavitve proizvodnje zaradi pomanjkanja omenjenih delov in materiala. O rešitvi tega problema je bilo mnogo govora, pa tudi izdanih oziroma sprejetih precej priporočil tako za zvezne kakor tudi republiške organe, bančne ustanove, SISEOT-e ittd. Ne moremo trditi, da ni bilo ničesar storjenega, da bi premogovnikom zagotovili normalno delo, pač pa so učinki podvzetih korakov pod velikim vprašajem. Pred nedavnim je zvezna vlada odobrila 54 milijonov dolarjev za uvoz reprodukcijskega materiala in rezervnih delov, to je okoli 80 % skupnih letošnjih potreb. Pomembnejše je to, da je ta odobritev sledila potem, ko je poteklo že več kot polovico leta... Kako se je to odražalo na dosedanjih rezultatih, ni potrebno posebej poudarjati. Vprašanje pa nastaja, v kolik-

šni meri bodo premogovniki odobrena sredstva izkoristili, ker so za nakup deviz pri Narodni banki potrebni dinarji, medtem ko je večje število premogovnikov v tako slabi finančni situaciji, da za to enostavno ne bodo imeli denarja. Prav tako je vprašanje, v kolikšni meri se bodo premogovniki lahko poslužili inozemskih blagovnih kreditov. Pogoj za najetje teh kreditov pa je izvoz. Premoga pa ne izvažamo oziroma ga izvažajo premogovniki le v majhnih količinah. Tudi vprašanje uvoza opreme ni rešeno. Od prepovedi uvoza iz decembra lanskega leta so premogovniki večkrat vlagali zahteve, da bi zvezni organi napravili izjemo in da bi odobrili uvoz opreme v vrednosti 126 milijonov dolarjev, vendar je bilo tudi to brez uspeha. Pred dvema mesecema so zvezni organi zahtevali, da še ta zahteva zmanjša z obrazložitvijo, da je bil zahtevek vložen za vse leto in da je v glavnem prva polovica že potekla. Premogovniki so upoštevali in napravili nov predlog, ki pa ni mnogo manjši in znaša okoli 100 milijonov dolarjev. Vse pa kaže, da bo na koncu odobrenih le polovica pričakovanega zneska.

Naj omenimo, da so 5. avgusta na Splošnem združenju premogovnikov Jugoslavije organizirali razgovor s predstavniki vseh večjih premogovnikov z namenom, da se dogovore za razdelitev potrebnih deviz za uvoz opreme kakor tudi za nakup reprodukcijskega materiala iz tujine.

LIVNO — LIGNIT S POVRŠINSKEGA KOPA

Do konca leta 1985 bodo izpeljali investicijski program izgradnje površinskega kopa lignita v Prologu pri Livnem. Že do konca leta 1984 nameravajo nakopati 254.000 ton premoga. Projekt je vreden 690 milijonov din. Omogočil bo pogoje za razširitev materialne osnove združenega dela Tušnice. Doslej je kolektiv zagotovil

dva močna bagra v Sovjetski zvezi, od koder pričakujejo tudi pet tovornjakov tipa »Kraz«.

OSLOMEJ — NOVE REZERVE PREMOGA

Preteklo leto so v bazenu Oslomej pri Kičevu odkrili nove zaloge premoga, ki jih cenijo na 11 milijonov ton. Raziskave nadaljujejo tudi v letošnjem letu. Računajo, da bodo skupno odkrili okoli 30 milijonov ton lignita. Če bodo nove zaloge lignita na tem območju dokazane, bo Rudarsko-energetski kombinat Oslomej pristopil k izgradnji še enega bloka z zmogljivostjo 120 MW pri obstoječi termoelektrarni.

RGP — VRDNIK — GRADNJA TOVARNE ZA HIDRAVLIKO

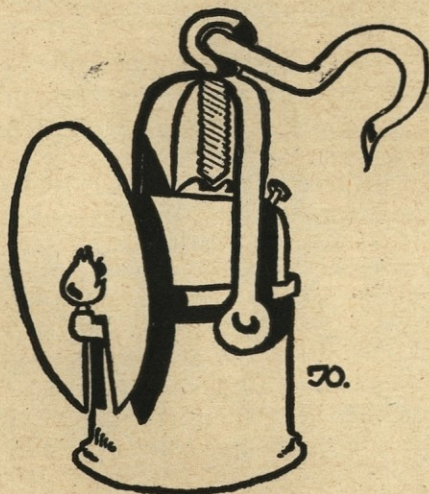
Rudarsko gradbeno podjetje Vrdnik v Vrdniku bo kmalu pričelo graditi tovarno za proizvodnjo hidravličnih agregatov. V izgradnjo in opremo bodo vložili okoli 800 milijonov dinarjev, ki so v glavnem že zagotovljeni iz raznih virov. Zmogljivost tovarne bo zadovoljevala potrebe domačega tržišča, del opreme bodo tudi izvozili. Proizvodnja bo temeljila na domačih surovinah. Nova tovarna bo zgrajena in bo pričela obratovati do konca leta 1985. V njej pa bo zaposlenih okoli 400 delavcev.

ELEKTROENERGETSKI OBJEKTI V BIH

Proizvodnja in poraba električne energije v BiH je stalna in zanesljivo najpomembnejša tema, o kateri se govori neprenehoma pod »visoko napetostjo«. Nikoli niso gradili toliko objektov na tem področju Jugoslavije, kolikor jih sedaj vendar hkrati ugotavljajo, da letošnja energija nikoli ni bila tako deficitarna, kakor je danes. To pomeni, da so v tej republiki zelo razvili gospodar-

stvo in druge dejavnosti ter dvignili standard prebivalstva, ki porablja povečano proizvodnjo električne energije, vendar je vse te energije premalo. V zadnjih 7 letih so povprečno letno vlagali v nove elektroenergetske zmogljivosti v tej republiki 8,629 milijarde din. Vse kaže, da to ni bilo dovolj, da bi lahko v celoti zgradili vire ter prenosno in distribucijsko mrežo. Od leta 1976 dalje so, na primer, pričele obratovati tri novozgrajene TE — Kakanj IV, Tuzla V in HE Čapljina z močjo 625 MW in 5 HE z močjo preko 790 MW, gradijo pa še dve TE — Ugljevik in Kakanj 5 ter hidroelektrarno Mostar. Poleg teh predvidevajo oziroma načrtujejo zgraditev novih elektrarn s skupno močjo 1.704 MW, kar bi zagotovilo proizvodnjo okoli 6.700 GWh električne energije. Tako so že sprejeli sklep o izgraditvi HE Višegrad, to je prve elektrarne v BiH na Drini ter TE Ugljevik II in Tuzla B.

Hkrati z izgradnjo novih elektrarn pa je v načrtu tudi rekonstrukcija dotrajanih naprav v elektrarnah, ki so bile zgrajene pred 20 in več leti. V načrtu pa je zgraditev tudi več malih namenskih elektrarn in priprave za graditev jedrske elektrarne. Do leta 1990 predvidevajo tudi izgradnjo informacijsko — upravljalškega sistema. (tl)

V nekaj vrstah...

V HOTELU RUDAR OBRAT DRUŽBENE PREHRANE

Gostinsko in šlaščičarsko podjetje Rudar Trbovlje, v katerega sestav sodi tudi tozdr Hotel Rudar, zadnje tedne pospešeno preureja svoje kuhinjske in restavracijske prostore. Predvidoma oktobra t. l. bodo odprli v preurejenih prostorih oziroma v prostorih bivšega »snack bara« obrat družbene prehrane s 50 sedeži. V celoti bodo obnovili kuhinjo in njeno zmogljivost prilagodili večjim potrebam, pa tudi potrebam moderniziranih restavracijskih prostorov.

O ureditvi obrata družbene prehrane v Trbovljah se je zadnja leta precej razpravljalo predvsem v sindikalnih vrstah. Opravljene so bile tudi ankete, kako naj bi ta obrat obnovili oziroma kako bi ga zgradili in koliko ljudi bi se posluževalo njegovih storitev. Ker drugih možnosti trenutno ni bilo, so se po večletnih razgovorih odločili, da bodo ta obrat za družbeno prehrano zgradili v spodnjih prostorih hotela Rudar. Tako so junija letos pričeli z demontažo obstoječih naprav in opreme in z urejanjem novih naprav. V prvi fazi bodo razširili in modernizirali kuhinjo, uredili prostore za obrat družbene prehrane ter modernizirali restavracijske prostore. Dnevno bodo pripravljali okoli 4.000 obrokov. Od tega bo okoli polovico dopoldanskih malic, nadalje kosila za celodnevno osnovno šolo in usmerjeno izobraževanje itd. Dela izvaja kot generalni izvajalec RUDIS Inženiring, dejanski izvajalec pa je SGD Beton — TOZD Operativa Zasavje Trbovlje, in sicer za gradbeno in elektroinštalacijska dela. Ostala inštalacijska dela pa izvaja Instalacija iz Ljubljane. Preureditev naj bi bila dokončana v 90 dneh. Predračunska

vrednost znaša 22.700.000,00 din, 60 % od tega so deloma lastna sredstva in najeta sredstva, deloma pa so komercialni krediti izvajalcev del in dobaviteljev opreme.

RUDIS V ALŽIRIJI

Poslovna skupnost RUDIS gradil v Alžiriji dve tovarni obutve. Pred kratkim pa so predstavniki RUDIS-a podpisali še pogodbo o postavitvi tretje tovarne obutve v Alžiriji v kraju Bousaadi v severnem delu Sahare. Pogodbo so podpisali z Alžirsko firmo SONIPEC, in sicer po načelu »proizvod v roke«. Tovarno naj bi zgradili v dveh letih in v tem času priučili tudi delavce za delo v tej tovarni. Tehnologija bo jugoslovanska tako kot v drugih dveh tovarnah v krajih Frenada in El Bayath. Večina opreme bo jugoslovanske del pa zahodnonemške. V prvih dveh tovarnah je nosilec tehnologije tovarna Peko iz Tržiča, pri tretji pa bo dala tehnologijo Planika iz Kranja. V novi tovarni bo zaposlenih okoli 650 delavcev, letno pa bodo izdelali 1,35 milijona parov čevljev. Pogodbena vrednost znaša 25 milijonov dolarjev. PS RUDIS je sestavila konzorcij, v katerem sodelujejo organizacije združenega dela, ki bodo sodelovale pri postavitvi tovarne in pričetku dela. RUDIS se je doslej tudi v Alžiriji dobro uveljavil s svojim sodelovanjem in si pridobil velik ugled. V načrtu pa imajo tudi prevzem drugih del.

ZAGORSKI MLADI PEVCI POBRATENI S PEVCI IZ ZDA

Ni še dolgo tega, ko je mladinski pevski zbor Vesna iz Zagorja imel v gosteh mladinski pevski zbor Circle II iz

Clevelanda, ZDA Gostje so bili nad sprejemom v Zagorju zelo navdušeni, zato so pevci, ki izvirajo iz slovenskih izseljeniških vrst v ZDA, predlagali pobratenje obeh mladinskih pevskih zborov. To pobratenje naj bi mnogo pomenilo predvsem mladim Slovincem, katerih starši so se pred leti izselili v ZDA, saj so tako dobili v domovini svojih starešev nove prijatelje.

VROČE POLETJE JE OSUŠILO PIPE

V letošnjem juliju in avgustu je bilo vreme zelo naklonjeno dopustnikom. Vroče je bilo kot doslej že dolga leta ne. Nazadnje je bilo menda tako vroče leta 1950. Zaradi dolgotrajne suše je nastopilo več težav, predvsem pri poljščinah, oziroma v kmetijstvu nasploh, pa tudi v domačih vodovodnih ceveh je zmanjkovalo vode, tako da so morale področne občine oziroma komunalna podjetja omejevati dobavo pitne vode. Prepoved velja v takšnih in podobnih primerih predvsem za pranje avtomobilov, zalivanje vrtov ipd. Redukcije so bile tudi v nočnem času. Občasna neurja so bila s svojimi padavinami zelo koristna tako za kmetijstvo, kakor tudi za polnjenje vodovodnega omrežja, so pa po drugi strani nevihte s točo uničile na posameznih območjih skoraj polovico letošnjega pridelka.

CEMENTARNA IZVAŽA CEMENT

Cementarna Trbovlje je letos aprila pričela deloma uporabljati v svojem tehnološkem postopku tudi premog. V dveh mesecih so ga porabili okoli 3.900 ton in s tem prihranili 1.000 ton mazuta, kar pomeni v dinarjih prihranek v višini 10 milijonov din.

Naj omenimo, da je cementarna letos prvič pričela tudi izvažati. V Avstrijo ga bodo izvozili okoli 10.000 ton. Dogovarjajo pa se tudi za izvoz ce-

V hrastniški koloniji so pred nedavnim uredili notranjost starega, tipičnega rudarskega stanovanja pri »Mlakarju«.

Foto: B. Klančar

menta na Bližnji vzhod skupno s cementarno Anhovo. S pridobljenimi devizami nameravajo pokriti svoje uvozne potrebe, predvsem za nakup rezervnih delov.

V ČRNOMLJU SO ZMANJŠALI PRISPEVKE

V Črnomlju bodo od septembra dalje znižali prispevne stopnje za skupno 1,78 %. Manj bo treba odvajati za občinsko izobraževalno skupnost, zdravstveno skupnost in socialno skrbstvo. To zmanjšanje prispevkov pa bo po drugi strani pomenilo povečanje osebnih dohodkov za 2,25 %.

NEPREKINJEN VOJAŠKI ROK

Zvezna skupščina — odbor za ljudsko obrambo in zakonodajno pravna komisija sta koncem julija obravnavala predlog sprememb in dopolnitev zakona o vojaški obveznosti in ga tudi podprla. Po tej spremembi oziroma dopolnitvi zakona bodo študentje — vojaški obvezniki od avgusta 1984 dalje lahko vojaški rok služili neprekinjeno tako kot ostali vojaki. Veljalo pa naj bi še naprej določilo,

da študija zaradi služenja vojaškega roka ne bi prekinjali za več kot leto dni. Novost teh sprememb pa je tudi v tem, da bodo vojaki lahko prekinili služenje vojaškega roka zaradi nastopa na evropskih in svetovnih prvenstvih ter olimpijskih igrah, če bodo sodelovali v reprezentanci SFRJ.

STT DELA ZA IZVOZ

Strojna tovarna Trbovlje je koncem julija t.l. podpisala z avstrijskim koncernom VOEST Alpine AG iz Linza pogodbo za izdelavo in dobavo mehanske opreme za valjarno šivnih cevi in opreme za pripravo materiala za valjarno v Krieglachu. Avstriji, vrednost te pogodbe znaša 96 milijonov dinarjev oziroma 17 milijonov avstrijskih šilingov. Odpremo morajo naročniku dobaviti v enem letu, to je do 31. julija 1984.

Prav tako si prizadeva za povečanje izvoza tudi Mehanika iz Trbovelj. V prvem polletju letos so izvozili za 545.000 dolarjev svojih izdelkov. Delavci te znane tovarne so presegli svoj proizvodni načrt za 3 %. Izvozni plan za to obdobje so izpolnili s 119 %. Ukvarjajo se intenzivno s pomanjkanjem ba-

krene pločevine, po drugi strani pa s priznavanjem oziroma nepriznavanjem višjih cen njihovim izdelkom.

V akciji za povečanje izvoza, predvsem na zahodni trg je tudi tovarna polprevodnikov Iskra Trbovlje. V prvem polletju so izvozili za 2,2 milijona dolarjev svojih izdelkov in s tem dosegli 99 % izvoza za to obdobje. Celotni izvoz te tovarne predstavlja 40 % skupne realizacije. Zavedajo se nujnosti dolgoročne usmeritve v izvoz, kar daje razvojno perspektivo te tovarne. Tudi IPOZ se uvršča med izvoznike. Letos naj bi izvozili za 17 milijonov dinarjev svojih izdelkov. Zaenkrat izvažajo okoli 3 % vrednosti izdelkov oziroma celotnega prihodka. Letno povečujejo izvoz po stopnji 20 %.

IDEJNOPOLITIČNO USPOSABLJANJE KOMUNISTOV

Koncem julija t. l. je medobčinski svet ZKS revirskih občin v Trbovljah razpravljal o razvoju Zveze komunistov in njeni organiziranosti v preteklem letu in v letošnjem prvem polletju. Vso pozornost so posvetili vprašanju, ki se nanašajo na idejnopolitično usposabljanje komunistov v študijskem letu 1982/1983 pa tudi o pozitivnih in negativnih ugotovitvah iz prakse na področju idejnopolitičnega usposabljanja članov ZK v naših revirskih občinah.

Poseben problem predstavlja vpisovanje kmetov v ZK. Član ZK je le eden od 700 kmetov, ki živijo v revirskih občinah. Člani sveta so menili, da je treba delo partije podrediti splošnim ciljem stabilizacije in da naj bo partija doslednejša pri izvajanju sprejetih odločitev. V revirskih občinah je sorazmerno dobro razvit sistem različnih oblik povezovanja komunistov, pač pa bo treba akcijske in problemske konference vsebinsko izboljšati. Pozornost bodo posvetili tudi vključevanju mladih v članstvo ZK.

ZAGORSKA MDB SE JE VRNILA

Mladi iz zagorske občine so v okviru mladinske delovne brigade Franca Farčnika na letošnji zvezni mladinski delovni akciji Plitvice 1983 urejali narodni park Plitvice. Brigada je štela 45 mladincev in mladink. Tokoj po vrnitvi iz te akcije pa se jih je 10 odločilo za sodelovanje na zvezni mladinski delovni akciji Beograd 1983. Vključeni so v revirsko brigado »Bratska mesta«, v katero so vključeni mladinci iz Hrastnika, Trbovelj Zagorja ter iz pobratenih občin.

ŠIRJENJE TELEFONSKEGA OMREŽJA

PTT podjetje Trbovlje tudi letos nadaljuje s širjenjem svojega telefonskega omrežja na zasavskem področju. Po načrtu naj bi letos priključili 1.150 novih telefonskih naročnikov, dejansko pa so jih v prvem polletju letos priključili 571 v Hrastniku in Trbovljah. Obstajajo realne možnosti, da bi plan izpolnili tudi v drugem polletju t. l. V načrtu imajo povezavo telefonskega omrežja z Bobnom v Hrastniku in Čemšami v Trbovljah, v Zagorju pa v Čemšeniku, Podkum in drugod. Potrebna sredstva imajo v glavnem pokrita, manjka pa jim kablov.

POMORI RIB V POTOKIH IN REKAH

V letošnjem poletju, to je julija in avgusta, so vode v slovenskih potokih in rekah zelo upadle, ker dalj časa ni bilo padavin. S tem zmanjševanjem nivoja vode pa se je kakovost voda zelo poslabšala zaradi številnih odpadnih snovi, ki jih spušča v vodo industrija, pa tudi druge organizacije. Pogosto je prihajalo, v glavnem ne na revirskem območju, do pomora rib v potokih in rekah. Zato so ribiči začeli biti plat zvona, in to povsem upraviče-

no. Pogosto je temu kriva malomarnost pošameznikov v delovnih organizacijah, pa tudi v kmetijstvu, ko odlagajo v potoke razne strupene snovi... Zaradi rudniških odpadkov iz separacije savška voda res ni lepa, je umazana, vendar pa ni strupena in zavoljo tega, kolikor nam je znano, ne prihaja do uničevanja ribjega življa. Hujše so odplake s strupenimi snovmi iz različnih tovarn. Na vsak način moramo vsi občani, tudi delavci v združenem delu stremeti za tem, da bodo naši potoki in reke čiste v skladu z danimi možnostmi in da absolutno preprečujemo odplavljanje strupenih snovi v te reke in potoke. (tl)

RDU PRIPRAVLJA PROGRAM IZOBRAŽEVANJA

Revirska delavska univerza Trbovlje, ki pokriva tudi Hrastnik in Zagorje, je pripravila za leto 1983/84 program izobraževanja. V tem programu so zajeli družbeno-politično izobraževanje, izobraževanje pripravnikov civilne zaštite, strokovno funkcionalno izobraževanje za delo (varstvo pri delu, za tuje jezike), splošno izobraževanje (šivanje in krojenje, strojepisje itd.) ter izobraževanje za pridobitev izobrazbe. Izobraževanje za pridobitev izobrazbe ob delu po programu usmerjenega izobraževanja izvajajo matične šole. Revirska delavska univerza pa nadaljuje izobraževanje za pridobitev izobrazbe ob delu po starem programu za že začete oblike. Vsi tisti, ki so še pred 7. majem 1980 začeli izobraževati v šolah o poklicnem izobraževanju ali katerikoli drugi šoli in šolanja niso dokončali, imajo pravico, da si do 31. avgusta 1986 po starih programih pridobijo izobrazbo. Tu so mišljeni vsi tisti, ki so še vpisali v ekonomsko šolo, poklicne šole tehnično šolo ipd. Za te kandidate bo RDU organizirala iz-

obraževanje. Sicer pa so podrobnejši razpisni pogoji objavljeni v delovnih in drugih organizacijah, na voljo pa so tudi informacije na sedežu RDU v Trbovljah.

KADROVSKE VESTI

za čas od 1. 7. do 31. 7. 1983

PRIHOD

DO ZPT

TOZD PT: Sušnica Ostoja — vozač, Božič Niko — vozač, Lapuh Martin — stroj. ključ., Hribar Franc II — vozač, Flis Adolf — vozač, Duratovič Edin — kopač, Pejič Jozo — kopač, Željko Martin — vozač, Brezovšek Andrej — kopač, Lavrič Stipan — vozač

Sep. Trb.: Pirnat Karlo — sep. del., Jeler Anton — pom. ključ., Rota Anton — vozač, Golobič Mitja — sep. del.

TOZD PH: Bremec Marjan — rud. tehnik, Hribernik Boris — pom. del., Knez Vili — učnik, Hasanbegović Rizalija — vozač, Sluga Srečko — učnik, Kostić Miodrag — kopač, Zelič Božidar — kopač, Močilar Franc — učnik — poklic el. tehn., Blažič Drago — učnik, Jančič Urban — zun. del., Rigler Uroš — učnik, Škof Franc II — vozač, Blatnik Marjan — zun. del., Trbovc Ivan II — učnik, Centrih Jože — učnik, Zore Ernest — pom. del.

TOZD P Ojstro: Kranjc Franc — kopač, Kovačević Himzo — učnik, Fazlić Salih — učnik, Bajrić Hasib — učnik, Kasumović Ibrahim — kopač, Štankov Marjan — učnik, Karagić Izet — kopač, Gorenjc Srečko — kopač

TOZD P Ko: Vidovič Mijo — kopač, Urankar Leopold — učnik, Šuligoj Marjan — učnik, Ivančević Ilija — kopač, Tejkal Marjan — učnik, Subašić Osman — kopač, Vajda Vlado — učnik, Guzaj Srečko — učnik, Hribar Leopold — učnik, Besić Sabahudin — kop. pom., Mujadžić Ferid — kopač, Džombić Smajo — učnik

TOZD sep. Zag.: Lazar Darko — sep. del., Žertek Toni — sep. del., Navrbac Fahrudin — sep. del., Pavlič Vinko — sep. del., Odlazek Stanko — sep. del., Lazar Ciril II — sep. del., Brinovec Franc — sep. del., Šircelj Modest — sep. del., Juvan Branka — sep. del., Cukjati Vesna — sep. del., Kos Zinka — sep. del., Majcen Mojca — sep. del., Smajlovič Enes — sep. del., Zupanc Marjan — sep. del.

TOZD RESD Zag.: Fakin Mojca — admin. v času počitnic, Bregar Andrej — ključavničar, Kos Tomaž — pom. del.

TOZD RŠC: Gavranović Zoran — kopač

TOZD PJJ: Kolar Branko — lesni del., Prašnikar Bojan — lesni del.

DS SS ZPT: Gošte Romana — ekonomski tehnik

DO RGD

TOZD RIG: Mehič Džemil — vozač, Bečić Bekrija — vozač, Vučković Nenad — vozač, Stupar Brane kopač, Ribić Šahbaz — vozač, Kosi Franc — vozač, Ramić Sabit — vozač, Sulejmanović Najim — vozač, Tomić Alojz — vozač, Babajić Vehid — vozač, Džuzdanović Islam — vozač, Jašarević Ešef — kopač, Meštrovac Huso — vozač, Duh Jože — kopač, Bilalić Midhat — vozač, Sinanović Ibrahim — vozač

TOZD ESMD: Gačnik Božo — ključav., Božiček Anton — ključ.

DO TET

DS SS: Zupan Darja — ekonomski tehnik — pripr., Škrbec Lidija — ekonomski tehnik — pripr., Urankar Anton — dipl. inž. el.

DS ASO: Božić Sonja — ekonomski tehnik — pripr., Jamnik Nataša — ekonomski tehnik

DS TSO: Oberžan Irena — opravila v zvezi z vzorčevanjem premoaga, Vidmar Martin — dipl. rud. inž.

ODHOD

TOZD PT: Meštrovac Huso, kopač — spor. prek.; Pilavdžić Sadik, vo-

Listina o častnem članu kolektiva, ki je bila podeljena Sergeju Kraigherju, članu predsedstva SFRJ ob letošnjem dnevu rudarjev in prazniku kombinata, dne 2. 7. 1983 na proslavi v Kisovcu, v Zagorju.

Foto: Weiss

zač — spor. prek.; Kravogel Robert rud. tehnik — umrl; Duh Jože, kopač — disc. odpust; Beširovič Ibro, kopač — spor. prek.; Zaplotnik Janez, vozač — pren. v posk. dobi s str. DO; Radinovič Miodrag, kopač — spor. prek.; Bendra Franjo, kopač — v JLA

TOZD sep. Trb.: Masič Nurija, sep. del. — disc. odpust; Delalut Bojan, strugar — spor. prek.; Zupan Matevž, sep. del. — disc. odpust; Kosec Boris, sep. del. — v JLA; Felician Alojz II, sep. del. — v JLA; Ledinek Aleš, sep. del. — v JLA; Mašić Enes, sep. del. — v JLA; Jurič Miroslav, sep. del. — spor. prek.; Lapuh Martin, ključav. — spor. prek.; Žuža Dani, sep. del. — upokojena; Hauptman Aleš, sep. del. — konec prakse

DS PD Trb.: Rota Dušan, kuhar — v JLA; Poglajen Marija, kurirka — upokojena

TOZD PH: Fazlić Sadik, pom. del. — v JLA; Marković Slaviša, kop. pom. — v JLA; Bezgovšek Viktor, učnik — v JLA; Jakovljevič Ivić,

učnik — izključen; Jančič Franc, učnik — izključen; Pušnik Franc II učnik — v JLA; Šrgan Jože, učnik — v JLA; Matek Karel, kop. pom. — samov. prek.; Blatnik Alojz, kopač — upokojen; Šabanovič Abidin, učnik — pren. v posk. dobi s strani DO; Šistek Đevad, učnik — pren. v posk. dobi s strani DO; Lapornik Alojz, učnik — izključen; Šišić Rifet, učnik — izključen

TOZD P Ojstro: Brečko Anton, motorist — upokojen; Golob Slavko, učnik — samov. prek.; Guček Vili, učnik — samov. prek.; Kolenc Branko, učnik — samov. prek.; Obrez Albin, učnik — v JLA; Pešec Franc, upravlj. transp. trakov — upokojen; Salimović Mirzet, kop. pom. — samov. prek.

TOZD RESD Hr.: Jerebičnik Gvido, kurjač kotlov. naprav — inv. upokojen; Dolanc Roman, kovinar — v JLA; Kepa Samo, kovinar — v JLA

TOZD P Ko: Alijić Avdo, kopač — v JLA; Klopčič Milan, učnik — v JLA; Zakrajšek Boris, učnik — v JLA; Šinkovec Jože, kop. pom. — upokojen; Krajnik Stanč, kopač — upokojen; Klančičar Slavko, kop. pom. — v JLA; Hace Franc, kop. pom. — upokojen; Bokal Ivan, figurant — upokojen; Alibegović Suvad, učnik — pren. v posk. dobi s str. DO

TOZD sep. Zag.: Glavač Jože, sep. del. — v JLA; Lebar Simon, sep. del. — v JLA

TOZD RESD Zag.: Herman Igor, pom. del. — konec prakse

DS SS ZPT: Medvešek Pavla, admin. — upokojena

TOZD RŠC: Musić Behadil, kopač — samov. prek.

DO RGD

TOZD RIG: Mudrinić Ratko, vozač — disc. odpust.; Mujčinović Šemsudin, vozač — v JLA; Džido Stanko, pom. kop. — v JLA; Hrustanović Hasan, kopač — v JLA; Hasanbegović Mehmedija, vozač — samov. prek.; Zupančič Gašper, vozač — samov. prek.; Trašić Ševket, pom. kop. — disc. odpust.; Delić Sakib, kopač — samov. prek.; Karagić Mirsad, kopač — samov. prek.; Kaldner Ibro, kop. pom. —

v zapor; Kecman Peter, vozač — smaov. prek.; Vukalić Šaban, kop. pom. — samov. prek.; Jurjević Filip, učnik — samov. prek.

TOZD GRAMAT: Fazlić Salih, opek. del. — spor. prek.; Sever Borut, vozač — disc. odp.; Resman Darko, uprav. viličarja — pren. v posk. dobi; Lavrenović Stipan, opek. del. — samov. prek.

TOZD ESMD: Marković Anton, ključavn. — spor. prek.

TOZD AVTOPREVOZ: Franc Alojz, šofer — upokojen; Robek Karel, avtomehanik — upokojen

DO TET

TOZD PEE: Vidrih Marjan, del. — v JLA; Kamnikar Jože, vodja izmene — umrl

DS SS: Pirc Marjan, inž. biokemije — spor. prek.

DO IMD

TOZD SIMD: Kastelic Samo, stroj. inž. — pripravnik — v JLA

DS TSO: Oberžan Boris, gradb. inž. — v JLA

Ljuba Poznič

FUTOR

Oh, te tujke!

Peter sreča Janeza, ki gre s sestanka. — Kaj si pa danes tako vesel? ga vpraša. — Kaj ne bi bil, ko nam je pa direktor vedno pravil, da produkcija pada, danes pa je prišel nekdo iz Ljubljane in nam ra sestanku povedal, da produkcija stagnira.

— □ —

Srečata se dva prijatelja. Eden pravi drugemu: — Ali mi lahko posodiš tvojo črno obleko? — Seveda, odgovori drugi — Zakaj jo boš pa rabil? — Stric mi je umrl. Čez en mesec pa se zopet srečata in prvi zahteva nazaj svojo obleko. — To pa ni mogoče, v njej smo pokopali strica.

— □ —

— Nedavno si položil voznški izpit. — Sem. — Zakaj pa potem ne voziš sam? — Saj nisem neumen. Ali ne veš s kakšno muko sem dobil voznški izpit, zdaj ga pa ne bi rad kar tako izgubil.

— □ —

Na milici zazvoni telefon: — Tukaj prometna milica. — Kar lepo ostanite tam, drugače bo šlo moje voznško dovoljenje.

— □ —

Akcija: imaš hišo — vrni stanovanje; se je nehala pri polžu.

— □ —

Po glavni ulici Holywooda se pomi-ka pogrebna povorka. — Kdo neki je umrl? vpraša mimoidoči. — Ne vem, odgovori drugi — mogoče kakšen igralec, ali pa snemajo nek nov film.

— □ —

Kaj mi pomaga avto, če so pa boni za bencin v ženinem žepu.

— □ —

Imam nov tip katrce. Ko zaprem vrata, se tri druga odprejo.

— □ —

Pride neka ženska k mehaniku: — Moj avto je obstal, ker je prišla voda v motor. Ja, bom pogledal. Kje imate avto? — Kakih deset metrov od obale.

— □ —

— V Trbovljah nakopljemo več 1000 ton premoga brez vsakega rudarja. — Beži, beži, na kak način? — Na dnevnem kopu, kjer so samo šoferji.

Milan Kovač

Glasilo Srečno izdaja SOZD Revirski energetske kombinat Edvarda Kardelja, n. sol. o., 61420 Trbovlje, Trg revolucije 12. Izhaja mesečno. Družbeni organ glasila je časopisni svet — predsednik Albin Hauptman.

Glasilo ureja uredniški odbor: Jože Kirič, Franc Žgalin, Slavi Guna, Boris Jesenšek, Štefan Štok, Vladimir Breznik, Stanko Drnovšek, Dragica Bregant, Janez Oberžan (odgovorni urednik), Tine Lenarčič (urednik). Naklada 3400 izvodov.

Tisk KTL — TOZD TIKa, Trbovlje. Za člane kolektiva SOZD REK Edvarda Kardelja je časopis brezplačen. Rokopisov, fotografij, skic, risb itd., ne vračamo.

Po mnenju republiškega sekretariata za Informacije, št. 421-1/74 z dne 9. 1. 1974, spada glasilo »Srečno« med proizvode iz 7. točke 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljnega davka od prometa proizvodov.